

קובץ גליונות

פרשת קדושים

ממרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור

רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א
בחג הפסח בברכת המועדות עם מרן הגר"ש שטינמן שליט"א

מצורף:
גליון חדש!

פרקי אבות
ע"פ מרן הגראי"ל
שטינמן זיע"א

בברכת קיץ בריא
"מערכת קובץ גליונות"

זמני השבת

בחסות:

גיליונות דוד

לגור בבני ברק, לחיות על חפאק!

03-900-9944

עיר	הדלק"נ	מוצ"ש	ר"ת
ירושלים	6:42	7:57	8:35
בני ברק	6:57	7:59	8:32
קרית ספר	6:51	7:58	8:34
בית שמש	6:42	7:58	8:34
אופקים	6:50	7:58	8:33
חיפה	6:52	8:00	8:34
ליקוואוד	7:39	9:10	9:31

שבת מברכין: המולד יהיה בליל ראשון בשעה 5, 20 דקות וחלק אחד
ראש חודש אייר יהיה ביום הראשון ולמחרתו ביום השני.

ניתן לשלם באשראי במכשירי קהילות ונדרים שבבתי הכנסת

להקדשות ע"ג הקובץ ניתן לפנות למס' 053-3145900 | k.gilyonot@gmail.com

לכל הקוראים והלומדים החשובים שליט"א

הקדישו את יקיריכם ע"ג הקבצים באחת
משבתות השנה, ותהיו שותפים בזיכוי הרבים
הגדול להגדיל תורה ולהאדירה.

- כט ניסן קדושים
- ו אייר אמור
- יג אייר בהר
- כ אייר בחקותי
- כז אייר במדבר
- ה סיון נשא
- יב סיון בהעלתך
- יט סיון שלח
- כו סיון קרח
- ג תמוז חקת
- י תמוז בלק
- יז תמוז פינחס
- כד תמוז מטות
- ב אב מסעי
- ט אב דברים
- ז אלול שופטים
- יד אלול כי תצא
- כא אלול כי תבא
- כח אלול נצבים ר"ה
- ו תשרי וילך יו"כ
- חג הסוכות

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' רחמים בן מרים ז"ל סייג

רב ביהכנ"ס החיד"א
ורב שכונת דון יוסף הנשיא

גלב"ע ט"ז ניסן תשפ"ב
תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' אברהם ישעיהו

בן יבלחט"א ר' צבי הבר
מייסד ארגון "מתנת חיים"

גלב"ע ל' ניסן תש"פ
תנצב"ה

להקדשות/לפניות

להקדשות ע"ג הקובץ / למעוניינים לפתוח מוקד
הפצה באיזור מגוריהם / לשאר ענייני הקובץ -
ניתן לפנות למו"ל:

טל': 053-3145900 פקס: 077-2092005

מייל: k.gilyonot@gmail.com

כתובת: רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

לקבלת הקובץ במייל ניתן להצטרף
ע"י שליחת מייל לכתובת:

kovetz+subscribe@googlegroups.com

לתשלום/לתרומות

במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבהכ"נ:

יש לבחור בלחצן קופות נוספות,
חיפוש, ולכתוב קובץ גליונות.

בטלפון:

נדרים פלוס: 03-7630585 שלוחה 486

קהילות: 073-2757000 שלוחה 4311

בהעברה בנקאית:

מרכנתיל-17 | סניף: 745 | מס' חשבון: 71262

ע"ש קובץ גליונות

יו"ל בסיוע: יתדות תשמו להחדרת ערכי היהדות ע.ר.

גיליון מס' 470 פרשת קדושים
תשפ"ב שנה עשירית

בברכת קיץ בריא
יצחק גולדשטון
053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

א היוםנא

כפי שהבאנו בגיליון לחג הפסח, אנו מביאים בזה קטעים נוספים מתוך יומן רשימות מיוחד שנכתב ע"י אחד מנכדי רבינו זצ"ל שזכה לשהות ע"י בזמני הלילה, ואי"ה נביא מדי שבוע קטעים נוספים ומיוחדים במדור זה.

ליל שב"ק קדושים תשע"ח

מין ראה שיש עוד חצי שעה עד חצות ואמר: חבל על החצי שעה, חבל על הזמן, וקם ללמוד.

לאחר מכן נכנס לבית בנו ללמוד ולטעום משהו בשביל להשלים למאה ברכות, ואמר: אני צריך את הברכות, לא את הפירות...

בסעודת הבוקר שאלו הסועדים שאלות שונות ואכתוב דבר אחד ששאלו על מה שכתוב בגמרא בקידושין כט, ב "עד עשרים שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא

אשה, כיוון שהגיע עשרים ולא נשא, אומר: תיפח עצמותי", האם הדברים אמורים גם על מי שמחפש שידוך ולא מצא? שאל מין:

הוא התפלל? אם היה מתפלל כמו שצריך היה מתאסר...

לאחר הסעודה הלך לנוח וקם אחרי כשעה, וישיב ללמוד כחמש שעות ברציפות ולמד כל השמונה דפים של הגמ' וכל הירושלמי.

שאלו, מי שבאמצע תפילת שמונה עשרה של שחרית, מיישהו בטעות הזיז לו את התפילין ונפלו לו על זרועו, האם יחזירם למקומם באמצע שמו"ע? והשיב מין כן, וביאר שזה הוא צורך התפילין והתפילה.

א מקור שי"ח

מהמעלות הנשגבות שאפיינו את גדולת רבינו היה חתירתו וחרדתו למנהגי ישראל, לשמורם ולעבדם מחד, ולסקל דברים שנשתבשו מאידך, ראשית פרסומו בקהל הרחב היה בפירסום שנתן 'לקשה לשכחה' באיסור אכילת זיתים מחד, ואמירתו המפורסמת של הגר"ח 'הרסתם לי את הארוחת בוקר' ובשוללו את המנהג להימנע מאכילת 'הקצה של הלחם' מאידך, בעשרות אלפי השאלות שנשאל בעניין צוואת ר"י החסיד, ובמהפך שעשה בכבוד צורת הבני תורה, אין ספור להנהגות שעברו תחת שבת ביקורתו, והחריש שעשה בתפוצות ישראל בעניינים האלו, נביא כאן בל"ג מידי שבוע פנינים מהנהגות רבינו בע"ה, ויה"ר שלא תצא תקלה מתח"י ולא נכשל בדבר הלכה.

יהודי היתה לו דירה שעמדה בשממונה למעלה משבע שנים ביקשני לשאול מרבינו, אם יכול להשכירה למאן דהו אחר שיש צוואה מר"י החסיד בעניין [עיין יסוד יוסף פכ"ג], רבינו הרהר בדבר והשיב שזה שאלה ושאל מר' אהרן ליב, ושלחתי לשאול ממרן הגרא"ל באמצעות נכדו הצדיק ר' גדליה, ומרן הגרא"ל השיב שזה מהדברים שלא נתקבלו, וכשחזרתי לרבינו אמר שהוא חושב שכן מקפידים ע"ז, ושאלתי א"כ אולי יוכל ישכיר לגוי שהקפידה היא דוקא על בן ברית, ואין בזה לא תחנם שהמטרה היא להכניס את הבן ברית, והשיב שא"א להתיר איסורים בכאלה סברות.

א להתפלל

רבים מהנכנסים אל רבינו בכל השנים והזמנים שבאו וביקשו עצות לכל מיני צרות ובעיות מרפואה ופרנסה עד שידוכים ושלום בית וחינוך הילדים ושאר דאגות נענו תמיד במילה אחת: "להתפלל" היו מקרים רבים שרבינו היה אומר להתחזק בכל מיני דברים הקשורים לאותה בעיה וכפי שהבאנו בעבר טבלה ארוכה עם כל מיני בעיות והסגולה שרבינו אמר להתחזק בה, אבל המילה המפורסמת ביותר ששמעו בני המשפחה, התלמידים, המקורבים, וכל עמך בית ישראל היא "להתפלל", אי"ה במדור מיוחד זה נביא מדי שבוע ערך אחד מתוך רשימה מיוחדת שכתב רבינו בספרו הנודע והמפורסם "אורחות יושר" בערך תפילה רשימה של "קצת דיני תפילה שרבים מזלזלים בהן אם מפאת אי ידיעה אם מפאת קלות ראש", ונשתדל להוסיף על הדברים, ויהי רצון שזכות החיזוק ממדור זה תהיה לזכות כלל ישראל שיתחזקו בענייני התפילה לע"נ רבינו זצוק"ל.

א הספר תורתו מגן לנו

הספרים שיחולקו בשבוע זה
לזכות הנדיב הרב **משה פינחס בן יהודית**
שזכות רבינו תעמוד לו ולכל משפחתו

מבצע מיוחד ומסובסד
לע"נ רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל
הספר **"תורתו מגן לנו"**
(בכריכה קשה 270 עמ') ובו ג' שערים

א. **קנייני חיים** - עובדות והנהגות ממרן הגר"ח זצוק"ל על סדר מ"ח קנייני תורה

ב. **הערות וביאורים בסוגיא דרשב"י**

ג. **תגלחת מצווה** - עניני תגלחת ראשונה לקטן תשובות והנהגות ממרן רשכבה"ג זצוק"ל

במחיר מיוחד בסך **10 ₪ בלבד**

מוקדי הפצה מרכזיים: בחנויות גל פז בבני ברק ובירושלים
בשאר אזורי הארץ ניתן להזמין במס' 053-3145900
ולקבל את הספר במשלוח חינם

בכפוף למוקדי ההפצה של ה"קובץ גליונות" ברחבי הארץ
בברכה מרובה

מערכת "קובץ גליונות"

א הפצת ספרים

שעי מערכת "קובץ גליונות"
רשימת חלקית של ספרים
שיצאו על רבינו זצוק"ל ומתורתו

'אלא ד' אמות של הלכה' 45 ₪

'החובות' 35 ₪

'שבענו מטוביך' (על התורה) 37 ₪

'שבענו מטוביך' (שמיטה) 45 ₪

'דרך השמיטה' (מאיר) 50 ₪

'שלח תשלח' (עניני שלוח הקן) 35 ₪

'נפשי חמדה' (מבני הגר"ש) 45 ₪

'סגולות חיים' (סגולות לזש"ק) 30 ₪

ניתן להזמין במס' 053-3145900

ולקבל את הספר במשלוח חינם

בכפוף למוקדי ההפצה

של ה"קובץ גליונות" ברחבי הארץ

בברכה מרובה

מערכת "קובץ גליונות"

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

חדש! עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל! מדור שנים קדמוניות - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת אמור - מרן בעל ה'בית הלוי' זצ"ל (ה' אייר)

פרשת בהר - הגאון הגדול רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצ"ל (י"ד ט"ז אייר)

פרשת בחוקותי - הגאון הגדול רבי משה הלוי סאלוביצי'ק - שוויץ (י"ד י"ט אייר)

פרשת נשא חג השבועות - הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג (ח' סיון)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

בחברותא

היה תקופה שרבינו למד בכל שבת חברותא עם גיסו את הספר מנחת חינוך (מרבית יצחק שאול בן רבינו).

בכולל 'חזון איש'

סיפר רבי משה ברזם: אחרי נישואיו של אבי רבי שאול, הוא למד בכולל חזון איש, ויום אחד בא למרן החזון איש וביקש ממנו שחפץ הוא ללמוד בביתו, היות ויש לו הפרעות בכולל, והחזון איש ייעץ לו אכן ללמוד חלק ניכר מהזמן בביתו. לאחר מכן הגיע אברך נוסף בבקשה דומה, והשיבו מרן החזון איש, אם כך לא יהיה יותר כולל...

לימים הסביר לי דודי מרן הגר"ח זצ"ל, שלמד עמו בכולל, מה בדיוק הפריע לו באותו זמן, - כי רבי שאול היה מאוד ידידותי ולכן היה עונה לשאלות בהרחבה רבה, והוא הרגיש שזה גוזל מזמנו הרבה בלימודו, והוסיף לו רבינו: ואילו אני כששאלו אותי עניתי בקיצור בכדי שאוכל להמשיך בלימודי...

רבינו לומד בעזרת הנשים של כולל 'חזון איש'.

כפי הנראה ישב שם רק לכמה רגעים וניצל את זמנו ללימוד

אמונת חכמים

סיפר לי גיסי הגר"ר שאול ברזם זצ"ל שפעם אחת באה אשה אחת אצל החזו"א לבקש ברכה, ולא ענה לה (וכנראה רצתה שיבטיח לה), היא עמדה ועמדה והפצירה בתחנונים, ואמר החזון איש לר' שאול: כמה אמונת חכמים מונח כאן! (דרך שיחה, בהעלותך).

קביעות זו קביעות!

סיפר רבי צבי רוטברג: בבחורתי למדתי בקביעות במשך מספר שנים כל בוקר קודם הנץ החמה, עם רבינו זצ"ל, כאשר נפטר רבי שאול, התקיימה הלוייתו במוצאי שבת, ורבינו היה שבור ורצון, הוא בכה ובכה מאין הפוגה וכמובן השתתף עד אחרי הקבורה. ומכיון שראיתי את המצב, שיערתי שלמחרת לא אוכל ללמוד איתו כי היה כל כך שבור וכו' וגם שב מאוחר מאוד לביתו.

ובהמשך היום הוא פגש בי ושאל מדוע לא הגעתי, השבתי ששיערת שזה לא מתאים לבוא בכזה יום, אבל הוא גער בי איך אני מפסיד קביעות, ואסור לוותר על הקביעות בשום מצב.

ספרי 'זכרון שאול'

אחרי פטירת רבי שאול, עסק רבינו הרבה בסיפור כתביו לדפוס, ופעם אף ישב עם אביו מרן הסטייפלר ויחד עברו על הדפים, כשאחד מקריא את הדף והשני עוקב לראות שלא חסרים תיבות (מרבית משה ברזם).

"לנו, כבר אין שאלות"

סיפר רבינו זצוק"ל: גיסי הגר"ר שאול ברזם זצ"ל היה בצעירותו בהולנד, היתה שם אגודת בחורים צעירים מהמזרחי, והיו מתקבצים מפעם לפעם לדון ביהדות ובאמונה. היו להם שאלות רבות, והחליטו שישלחו שני בחורים לשנתיים לימוד בארץ ישראל, וכשישובו ישיבו על כל שאלותיהם. וכך עשו.

לסוף שנתיים חזרו השניים ואמרו: לומר לכם תשובות אין אנו יכולים, אבל לנו כבר אין שאלות! (דרך שיחה, ואתחנן, כל משאלותיך, פרשת שמות, עמוד ר"נ).

[בדרכו באוניה לארץ ישראל נסע עמו מרן הגרא"ל שטיינמן והוא שמע ממנו שבדעתו להיכנס להתגורר באיזה ישוב (קיבוץ) והוא דיבר עמו הרבה על ישיבות, והחליט לבדוק מה זה נכנס לישיבת חברון והתעלה מאוד ואח"כ בזכות זה נקשר אל מרן החזון איש. הגר"ש שטיינמן שליט"א].

שמחת הנישואין

סח רבינו: השדכן של גיסי רבי שאול היה רבי אברהם פרבשטיין, הוא פנה אל החזון איש ואמר לו שיש לו בחור בשבילו... והציע עבור אחותי, החזון איש פגש אותו והוא מצא חן בעיניו. ושמחת הנישואים התקיימה על גג ביתו של החזון איש, והחזון איש היה שמח מאוד ורקד עם המקל כעשר דקות. את חתונתו של גיסו ר' שאול זצ"ל הי' על גג ביתו של חזו"א ושמעתי שחזו"א רקד עם המקל כ-10 דק' (רשימות הגר"א מן).

מלחמות בין מדינות...

אמר רבינו זצוק"ל שבשמחת אירוסיו גיסו רבי שאול אמר אחד הדרשנים בשם ספר חסידים שלפעמים הקב"ה עושה מלחמות בין מדינות כדי שיבוא אחד למקום אחר בשביל זיווג. ואמרו שכן היה אצל גיסי הגר"ר שאול ברזם זצ"ל, שהיה מלחמה וברח ממדינת הולנד, הגיע לארץ וכאן התחתן. (ראה דרך שיחה, חיי שרה. א"ה, בספר חסידים לא מצאנו, ועין אילת השחר בראשית סוף פרשת וישלח ל"ו ה').

שולחן ערוך חי

חמיו של רבי שאול, מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע העריכו מאוד ואף דיבר בשבחו ובהפלגה יתירה. העיד רבי אליהו גליקסמן, רב דק"ק קהל עדת ישורון, וושינגטון, שפעם אמר לו מרן הסטייפלר, אם אתה מחפש איזו גמרא תפנה לבני חיים, ואם רצונך לדעת איזה שולחן ערוך, לך לחתני שאול...

על מדת ענוותנותו של רבי שאול סיפר רבינו שהיה שולט בכל מקום ששאלוהו, אך עם זאת דאג להסתיר מאחרים, ובכל פעם ששאלוהו היכן נמצא דבר מה, עשה כאילו חיפש, למרות שבטוח ידע זאת, ורק עשה עצמו כאילו מחפש. (מפי בנו רבי משה ברזם)

תמונה לא מוכרת של מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע בסנדקאות, שנת תשמ"ב בבית הכנסת 'לדרמן'

כף זכות

"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

גליון מס. 41 | ניסן תשפ"ב | יו"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות'

המשך השיחה מאת הרב צ'ר' אביגדור מילר זצוק"ל

אחד ואחד לכף זכות, הוא על ידי שיתבונן קודם כל, ויחשוב הלא הוא נברא בצלם אלוקים, ואצל הקב"ה האדם חביב שנברא בצלם אלוקים, וכמו ששנינו (אבות ג, יח) חביב אדם וכו', אם כן גם אצלינו כל אחד ואחד צריך להיות חביב לנו. והוא גם כן פרט של צדק מחוייב לשפוט אותו, על פי מעלת צלם האלוקים שבקרב, ובפרט כשמסתכל על פניו, חייב להכיר מעלת צלם האלוקים שעליו, ורק שצריך התרגלות גדולה כדי לעמוד על זה.

כי הנח על פניו של כל אדם יש רושם של מעלות מרובות, וצריך לקנות ההרגל להכירם, באופן הנעלה ביותר, כי על כן מעלות רבות נכללות בתואר של צלם אלוקים, שמפניו מאיר ומתנוצץ אורה של הנשמה, ועל פניו יש רושם של רוממות, ושאיפה לגדלות, ומעלת הצדק והיושר, וכמו כן משתקפת מהם מדרגתו בעבודת ה', וגדלות שכלו, אשר כולם נכללים בצלם האלוקים שבו, והפנים מראים ומגלים עליו, וצריך לפרשו באופן הכי טוב. ומכל מקום אף אם עדין לא התרגל בזה ואינו מכיר על פי מראה פניו, מכל מקום הוא כבר צריך להחשיבו משום זה כמה שיכול.

ובנוסף לזה איתא באבות (שם) חביבין ישראל שנקראים בנים למקום, ולכן גם בפרט זה, כמו שהקב"ה מחשיב כל אחד ואחד מישראל, גם אנו צריכים להכיר מעלה זו אצל כל כן ישראל, ולחשוב שהוא חביב אצל הקב"ה.

ולכן, לא מיבעיא כשאתה דן אותו על הנהגתו עמך, אלא אפילו כשאנו נוגע לך, ורק שמע או ראה מעשיו של בני האדם, עד כמה שיכול צריך ללמד זכות עליהם. אמנם עיקר דברינו הוא, שאפילו אם אינך מכיר אותו כלל, רק מצד זה לכד שהוא עמיתך, צריך שדעתך עליו יהיה דעה חיובית של "צדק", להכיר חשיבותו ולחפץ בצדקתו.

וצריך לדעת שיש נטייה גדולה בטבע האדם כנגד זה, שטבע האדם הוא להצדיק עצמו ומעשיו תמיד, ולהגדיל עצמו, ולחפש מעלות בעצמו, ואילו לגבי חברו, יצרו מחפש להאשימו ולהקטין מעלותיו ומעשיו, ומחפש בו חסרונות ומומים, עד שניתן לומר, שרובא דרובא של מחשבות בני האדם בעניינים אלו, הם שלא כרצון התורה.

להכיר מעלת בן – ישראל

אם כן, מוטלת עלינו עבודה גדולה, ויש צורך גדול להתחנך בזה, כי אמנם כדי לזכות במצוה זו צריך להתרגל הרבה ליתן לחברו את הכף זכות, ולהחשיבו עד כמה שיכול. ואם רואה בו איזה מעלה, מידה טובה וכדומה, לא יחפש להקטינה אלא להגדילה, כדי לרומם את חברו ולהגבירו עד כמה שרק יכול. ואף שהוא מכיר אותו מכבר וחושב עליו מאז שאין לו כלום, זהו מעיווהו היצר, וצריך להתרגל לחפש מעלותיו.

וגם כשאנו מכיר כלל, ורק זה שהוא משלומי אמוני ישראל, והינו יהודי שומר תורה ומצוות, צריך, ויש להחשיבו בגלל המעלות המרובות שלו. והדרך להגיע למידה זו לדון את כל

בצדק תשפוט עמיתך – ועד ג'
שיחה נפלאה ויסודית עד כמה להעריך כל איש ישראל כדבעי, ועי"ז לכא לקיים מצוה זו כדבעי

לראות מעלת חברו

איתא בגמרא (שבת קכ"ז: ת"ר הדין את חברו לכף זכות המקום ידינו לכף זכות, וכבר הקשינו לעיל כי לכאורה אין מוכן כאן המידה כנגד מידה, ואיך אפשר לדמות זה לזה, שהרי הוא אינו יודע את האמת בחברו ועל כך צריך לדון לכף זכות, מה שאין כן הקב"ה יודע האמת עליו, ומה שייך כלפי שמיא ענין זה שידונוהו לכף זכות.

אלא הביאור הוא, שכשיקנה ההשקפה וההרגל לראות הזכות שיש לחברו, להחשיב המעלות שלו, משום שרוצה שיהא חברו זכאי בעיניו, אז כך יתנהג עמו הקב"ה מדה כנגד מדה במעשיו שלו, וידון אותו בצדק ויעשהו זכאי.

וזה נכלל בהמצות עשה של בצדק תשפוט אמיתך (ויקרא יט, טו), כי יסודה הוא שכל אחד, לא רק דיין, מחויב שישפוט כל בן ישראל לכף זכות, ויחשוב כי ראוי לו התואר צדיק, והיינו שיכיר ויחשיב המעלות והצדק שיש בכל בן ישראל – וזה כולל את כולם – אשתו, קרוביו, שכניו, חבריו, כל שנכלל בכלל "עמיתך".

ולחאמור, גם מה שמחויב מעיקר הדין, שבמקום ספק צריך לדון הבינוני לכף זכות, אין חיוכו מפני שבוודאי המציאות כך היא, ומפני שהוא מוכרח לשפוט כן, אלא צריך להיות מפני שהוא רוצה שהלה יהיה זכאי.

שאלה מעלון קודם

כשכולם התפללו מנחה, הנוסע לא השתתף בתפילה, ואף לא נעמד בקדושה

נסעתי במטוס עם יהודי מכובד, היות והנחיתה הייתה אמורה להיות בשעות הערב, נעמדנו להתפלל תפילת מנחה במטוס.

אותו יהודי מכובד, לא הגיע להשתתף בתפילה, מאד התפלאתי, וחרי לא יתכן שהתפלל קודם, שחרי עלינו למטוס קודם חצות, גם לאחר מכן הוא לא יכול להתפלל, כי לארץ ישראל נגיע בערב.

כשהמניין הגיע לקדושה, אותו יהודי לא קם ממקומו, פשוט המשיך לשבת במקומו, כשהוא בודה במניין המתפללים, ממש התקוממתי, זה חילו השם, יהודי מכובד שאינו מתפלל, מי יודע כבר מה קרה לו.

תשובה לשאלה מעלון קודם

ראיתי את היהודי ניגש לבטן המטוס וממתין שם, ואז הגיע טנדר של חברא קדישא, והוציאו את המיטה של אביו, הכנתי שאותו יהודי הוא אונן, ופטור מהתפילה...

שאלה לדיון בשולחן שבת

המחותן אמר לרב, אף אחד לא קרא לך

יהודי ממתפללי בית הכנסת שלנו חיתן את בנו, בלילה הגעתי עם הרב של בית הכנסת לחתונה, כשהרב ניגש למחותן לאחל לו מזל טוב, אמר לו המחותן בקול גדול "קיינער האט דיר נישט גערופען" (אף אחד לא קרא לך).

הרגשתי שאני מתפוצץ, כזו חוצפה, אפילו אדם מהשורה שמגיע להשתתף בחתונה, אין מטיחים בו דברים כאלו, וכל שכן לרב בית הכנסת, ומה עוד, אם לא הזמינו, כל שכן שהיה לו לכבד אותו יותר, שהרי הגיע בלא הזמנה.

קרנו של הרב עלתה בעיני, ידעתי תמיד שהוא מהנעלכים ואינם עולכים, אך עד כדי כך לא ידעתי.

לא רצייתי לעשות מהומה בחתונתו, אך החלטתי שאני עוד אמוחה על כבוד הרב.

כשיצאנו עם הרב מהחתונה, ראה הרב שאני נסער מאד, שאל אותי מה אתה כל כך נסער, אמרתי לו, איך לא אחיה נסער, כאשר שמעתי איך המחותן הטיח ברב, שאף אחד לא הזמין אותך.

אי"ה בגליון מיוחד זה יובאו עובדות הקשורות לכף זכות. במשך השנה הקרובה יוקדש מדי שבוע גליון אחד לזכות כל אחד מארבעים וחמישה שנהרגו במירון אשר רבים מהם לא זכו לזש"ק ויהיו חיזוקים אלו לזכותם ולעילוי נשמתם הטהורה.

ניתן לשלוח עובדות ומעשים בענייני כף זכות למייל המערכת : k.gilyonot@gmail.com

כמו"כ ניתן להשתתף בהקדשה ע"ג גליון זה במס' 053-3145900

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

• שיחות רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א •

וזה גם נותן חיים מאושרים, חיים ממש מאושרים, אשריך בעולם הזה, כמו שאמרו באבות כך היא דרכה של תורה וכו' ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה, ובעיקר צריכים את תורת היראה, יראת שמים, וצריכים הרבה חיזוק ליראת שמים, מפני שאין זה דבר פשוט, וזה נגד הטבע, ואם לא מתחזקים בזה – יורדים.

מן השמים ירחמו על כל אחד ואחד מאיתנו, שנוכה לקיים את מה שאנו חייבים, ונזכה להצלחה במה שאנו צריכים, וההתעוררות שתהיה מהכינוס הזה לעילוי נשמת רבי חיים זצ"ל, זה גם נותן זכויות לרבי חיים, כי אם בזכותו בפטירתו יש התעוררות זה נותן זכויות לנפטר, ויש הרבה ראיות לזה אך אין עכשיו זמן להאריך, והשם יעזור שיהיו לנו חיים טובים ומאושרים ונקיים את כל מה שאנו חייבים.

מדברי רבינו שליט"א בשמחה משפחתית השבוע במעונו

יש זמן של הודאה, כשיש שמחה במשפחה יש חיוב הודאה, ויש פרק בתהלים שכולו הודאה, פרק קי"א, אודה השם בכל לבב, לפי האליף בי"ת, מאל"ף עד תי"ו, הכל הודאה. וחיוב ההודאה הוא חיוב עצום, כי אדם מקבל חסד ורחמים מן השמים, ועל מה מגיע לו? הרי לא מגיע לו כלום, כמו שכתוב (איוב מא, ג) מי הקדימני ואשלם, ואמרו על זה במדרש (ויקרא רבה כז, ב) מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית וכו', כשאדם מקיים מצות מזוזה, מי נתן לו את הבית? וכן כל המצוות, כיצד יש לו אפשרות לקיימם? הרי הכל חסדי שמים, ויש חיוב הודאה על זה.

ומה אפשר להחזיר? הודאה, אודה השם בכל לבב, בכל הלב, באמונה שלמה שהכל מן השמים, שזה חסד ורחמים שמחייב בהודאה, וזה לא פשוט, אמונה שלמה שזה מן השמים ולא בדרך הטבע, כי אין טבע בעולם, וכמו שכתב הרמב"ן בסוף פרשת בא שזה מן העיקרים, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דבריו ומקרנו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, אין טבע בעולם, אלא הכל זה יד השם. וזה חיוב האמונה.

וזה לא פשוט, כי האמונה אינה דבר טבעי, ובאברהם אבינו מצינו שהכיר מעצמו את בוראו, וזוהי מדרגת אברהם אבינו שהיה ראש המאמינים, והגיע לאמונה מצד ההבנה, אך זה לא פשוט. ויראת שמים גם כן שייכת לאמונה, ולדאבונו כיום חסר יראת שמים, אמנם ברוך השם יש יראי שמים, אבל בדור זה חסר, ולפעמים יכול להיות גם אדם חשוב והוא בלי יראת שמים, וזה מתבטא בכמה אופנים. יראת שמים היא מצות עשה, את השם אלוהיך תירא, וזה כתוב בתורה כמה פעמים, והחיוב הוא תמיד להוסיף יראת שמים, כמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה בכמה מקומות (עין ש"א יז, כ, וש"ג טו, יז), להוסיף ולהוסיף יראה, מפני שזה נגד הטבע, והאמונה אינה ממילא בטבע.

ואולי לא כאן המקום לדבר על זה, אבל אף על פי כן, העצה היחידה היא רק קביעות יום יומית בספרי המוסר, ובמעשה רב (אות ס) מובא בשם הגאון ללמוד ספרי מוסר כמה פעמים ביום, ולא רק פעם ביום,

אחר פטירת מרן שר התורה זצוק"ל – להתחזק בשלושת עמודי העולם

מדברי רבינו שליט"א בכינוס גדולי הדור במעונו ער"ח ניסן

החיסרון ברור. אין שום ספק במה שחסר, ואין צורך להאריך במה שחסר. חסר המגין על הדור, אדם כמוהו מגין על הדור, ועכשיו חסרה לנו ההגנה. ומה העצה? זה תלוי בנו, תלוי בכל אחד ואחד, שנתחזק בעניינים שצריכים חיזוק, והם בעיקר שלושה דברים: תורה עבודה וגמילות חסדים, שעליהם העולם עומד.

תורה – עסק התורה, להתחזק בעסק התורה, והחיזוק הכי פשוט הוא בזמן, ניצול הזמן, עוד דקה ועוד דקה. תלמוד תורה כנגד כולם, וכתוב בשם הגאון שכל מילה של תורה זה מצוה, כל מילה זה עוד מצוה, כנגד כולם! ויש להתחזק בניצול הזמן לתורה, וגם באיכות, ידוע מרבי חיים מבריסק ש"אפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק" זה גם באיכות, אם אפשר ללמוד יותר באיכות, עם יותר הבנה, וכל אחד חייב בזה לפי כוחו, ניצול הזמן וגם ניצול הכוח, בהבנה.

ומצות תלמוד תורה היא ללמוד וגם ללמד, ויכוי הרבים בתורה, כל אחד לפי האפשרויות שלו. וגם החזקת תורה זה דבר עצום, ומי שמחזיק תורה כל התורה שלומדים בזכותו שייכת לו, ויש הרבה סיפורים על זה ואין עכשיו זמן לכך.

וגם עבודה – תפילה ואמונה, דרגת האמונה, יש מדרגות רבות באמונה, אנכי השם אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אמונה בהשגחה שהכל בידי שמים, הכל-הכל-הכל, ומי שחי עם האמונה שהכל בידי שמים זה נותן חיים מאושרים מאד, חיים אחרים לגמרי, שאין קפידא על שום אדם, כי הכל בידי שמים, וכל דעביד רחמנא לטב עביד, וגם תפילה, התפילה היא אחרת עם יותר אמונה, ותלויה בדרגת האמונה.

וגמילות חסדים – אהבת הבריות, ואהבת לרעך כמוך, וגם בזה יש הרבה מדרגות, אהבת הבריות ואהבת חסד, עד לדרגת אברהם אבינו, שישב פתח האוהל כחום היום בשלישי למילתו לחכות לאורחים, כי היה חסר לו החסד, והרגיש לא טוב מזה, ונעשה לו נס שמן השמים שלחו מלאכים בדמות בני אדם שיחשבו שהוא עושה חסד, וכחנה יש הרבה דרגות בחסד. אלו הם הדברים שצריכים חיזוק לכל אחד ואחד.

והחיזוק כיצד מתחזקים? הדרך היא רק על ידי קביעות יום יומית בספרי המוסר, וצריכים ללמוד בספרי מוסר שמעניינים, כי אם זה משעמם זה לא משפיע. החלק שמעניין, פרק שמעניין או קטע שמעניין, לא משנה באיזה ספר מוסר, כל ספרי המוסר הם טובים, אך בפרט מסילת ישרים הוא הכי טוב, כידוע מרבי חיים מוואלוז'ין, ועל כל פנים הדרך של חיזוק היא על ידי קביעות יום יומית בספרי המוסר.

דברי רבינו שליט"א במעמד פתיחת תכנית לימוד מוסר יומית במעונו – על ידי ארגון ארחות יושר

לימוד המוסר הוא דבר הכרחי מאד. סדר מוסר אינו מידת חסידות אלא דבר הכרחי וחיוב, ללמוד ספרי מוסר, כי יש יצר הרע, ואם לא לומדים מוסר – נכשלים, ובחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) כתב שהיצר הרע אינו ישן, ותמיד הוא מפתה את האדם, ולכן צריך כל הזמן חיזוק נגד היצר הרע. לעסוק בחיזוק תמידי. והחיזוק הוא על ידי קביעות בספרי מוסר, וצריכים קביעות לזה, כמו שאמרו בגמרא (ברכות לב, ב) ארבעה צריכים חיזוק, ופירש רש"י שיתחזק אדם תמיד ובכל כוחו, ו'תמיד' זהו לכל הפחות פעם ביום, ובמעשה רב מובא בשם הגאון ללמוד מוסר כמה פעמים ביום, וזהו דבר הכרחי מאד לעסוק בקביעות בספרי מוסר. ועכשיו שמתחזקים בזה לעילוי נשמת מרן רבי חיים זצ"ל, בעזרת השם שיהיה סייעתא דשמיא בזיכוי הרבים, ויזכו כל כלל ישראל להתחזק בספרי מוסר.

ובישיבות קבעו פעם ביום, ללמוד מוסר חצי שעה, וכבר כתב החפץ חיים בזמנו (בית ישראל פ"ט) שכיום הכל מודים שאין ברירה והמציאות היא שבלי קביעות יום יומית בספרי מוסר לא שייך להיות בשלמות. וצריכים סייעתא דשמיא שנוכה ליראת שמים ולמידות טובות ולתורה, שהם שלושה דברים שעליהם העולם עומד, ובעזרת השם יזכו גם החתן והכלה להעמיד בית מלא בכל הדברים האלה, תורה עבודה וגמילות חסדים, איש ואשה שזכו שכינה ביניהם (סוטה יז, א) ויש

השראת השכינה, אבל זה לא פשוט, ברוך השם שזכינו לנכדים עם מדרגות כאלה שיש לקוות בעזרת השם שיהיה בית שהשכינה שרויה ביניהם עם כל מה שצריך, עם הוספת מעלות כל הזמן לעלות מעלה-מעלה במעלות התורה והיראה וכל המעלות העליונות שביאר רבינו יונה בשערי תשובה (ג, יז), ויהיה לנו הרבה נחת מהם בעזרת השם וסייעתא דשמיא לכל כלל ישראל.

שו"ת הוראות והדרכות בחינוך לרבני איחוד בני הישיבות הארץ הקודש

שאלה: אברך שרוצה להשפיע על אברכים אחרים שגם הם יקחו חלק בזה, להקדיש מזמנם לקרב בחורים, והם לא רוצים, האם צריך להמשיך לנסות להשפיע עליהם או לא.

תשובה: באמת לא כולם יכולים, לא כל אחד יכול, מי שלא נמשך כנראה שהוא לא יכול וזה לא בכוחו, זה לא הטבע שלו.

שאלה: יש אברכים שמתעסקים בזה ובאמת מקדישים זמן רב לכך ורואים בזה תועלת גדולה, אבל זה על חשבון המשפחה וגם קשה לאשה, עד כמה צריך האברך להקדיש מזמנו לזה?

תשובה: צריך לקחת עזרת למשפחה, שתהיה עזרה במשפחה.

שאלה: לפעמים הבחור מספר על כל מיני כישלונות בעבירות שלו, והאברך מרגיש שזה מוריד אותו ביראת שמים...

תשובה: שיתחזק. אם אכן יש תועלת, אם הוא יכול לעזור, צריך שיתחזק, שילמד ספרי מוסר ויתחזק.

שאלה: בחור שיש לו פה לא נקי, האם לצרף אותו למסגרת כיון שהוא נמצא בקהילה, או לנסות להרחיק אותו כיון שהוא יכול לקלקל אחרים?

תשובה: אם הוא יכול לקלקל הוא צריך טיפול, לטפל בו באופן פרטי.

שאלה: בשעות הלילה הרבה פעמים הבחורים יותר ערניים לשתף פעולה, אבל מצד שני אם עושים פעילות בלילה לפעמים בגלל זה יש בחורים שיקומו מאוחר בבוקר ולא יקפידו על זמן קריאת שמע.

תשובה: אי אפשר, צריך שיקפידו על זמן קריאת שמע.

שאלה: האם אפשר לדרוש מבחור שילבש בתפילות כובע וחליפה, או שהאברך לא צריך להיות המשגיח שלו.

תשובה: צריך להסביר לו, בודאי, זה כבוד התפילה, הכון לקראת אלוקיך ישראל, זה הלכה בהלכות תפילה.

שאלה: בדרך כלל הפעילות מנוהלת על ידי הגבאים של הקהילות, ולפעמים יש אברך שרוצה להצטרף לפעילות אבל הגבאי מכיר שהוא לא מספיק דמות להשפיע על הבחורים, האם צריך לצרף אותו?

תשובה: להשתמט ממנו.

שאלה: דיברו עכשיו בהספדים על רבי חיים, מושגים כל כך גבוהים, מה לומר לבחורים, מה הם יכולים לקחת מזה?

תשובה: כל אחד לפי כוחו. ואם לומדים מוסר שמעניין זה הדבר הכי טוב שיכול להיות, מוסר שמעניין ולא משעמם, בקביעות יום יומית, חמש דקות, כמה דקות ביום, ובישיבות יש סדר קבוע לזה.

שאלה: מבקשים ברכה לכל האברכים שעוסקים בזה ומתמסרים למלאכת הקודש.

תשובה: הרי כבר אמרו הבא ליטהר מסייעין אותו, מי שבא ליטהר בעצמו, וקל וחומר אם באים לטהר אחרים, בודאי שיש סייעתא דשמיא, וזו זכות גדולה מאד, זה זיכוי הרבים.

שאלה: באנו בקשר לאיחוד של בני הישיבות. יש מאתיים קהילות שנמצאים תחת האיחוד. זה מאגד בערך שלושים אלף בחורי ישיבה מישיבות קטנות וגדולות, והמטרה בעיקר היא בבין הזמנים, שיהיה לבחורים קשר עם הקהילה איפה שהם גרים, שירגישו שהם קשורים לאיזה מקום. וגם בתוך הזמן, כשמגיעים לשבתות, שהאברכים יקבלו אותם יפה, שירגישו שיש להם קשר לקהילה, שגם כשהם לא נמצאים בישיבה יש משהו שמחייב אותם.

תשובה: נכון, זה דבר טוב מאד.

שאלה: עכשיו עושים כינוס לכל האברכים שעוסקים בזה, ורצינו לשאול כמה שאלות. בבין הזמנים עושים כל מיני פעילויות, ולפעמים יש הורים שמתנגדים שהבן ישתתף, ולמרות זאת הבן מגיע. האם האברך שמארגן את זה צריך להתייחס לזה ולומר לו, אביך לא מרשה ואסור לך להשתתף, או שיתעלם ולא יאמר כלום.

תשובה: השאלה היא אם זה טובתו של הבן, מה טובתו של הבן ומי צודק בזה, האם האבא צודק או לא, צריכים להכיר את המציאות בכל מקרה לגופו.

שאלה: יש הצעה לחבר בין בחורים ב'קיבוץ' לבחורים בישיבה קטנה בתוך בית הכנסת, שהבחורים המבוגרים יקורבו את הבחורים מישיבות קטנות, כמו שעושים 'איילי' בישיבות, שהמבוגרים מקרבים את הצעירים.

תשובה: אי אפשר לדעת, זה יכול גם לקלקל.

שאלה: ולא כדאי לעשות זאת?

תשובה: נכון.

שאלה: יש ויכוח בין האברכים איך צריך להיות הקשר בין האברכים לבחורים, האם האברך צריך להישאר 'נכבד', שכן אולי תהיה לו יותר השפעה על הבחור, או שיהיה יותר קשר כמו חבר של הבחור.

תשובה: צריך בידידות אבל עם מרחק, שיידע שהוא לא חבר. ידידות אבל לא חבר. כמו חבר לא כדאי.

שאלה: ראש הישיבה מעורר רבות על לימוד המוסר. ורצינו לשאול האם כדאי במסגרות הלימוד שעושים לבחורים בבין הזמנים, לשלב בתוך המסגרת גם זמן קבוע ללימוד המוסר?

תשובה: זה טוב, אבל צריך שיהיה בספר מוסר שמעניין, שכל אחד ילמד מה שמעניין אותו, כי אם זה משעמם זה שום דבר ולא משפיע כלום, רק שכל אחד יבחר לו ספר מוסר שמעניין אותו.

שאלה: לפעמים הבחור נפתח בפני האברך ומספר על עצמו דברים שלא ידועים להורים או להנהלת הישיבה, האם האברך צריך לספר על כך להורים או להנהלת הישיבה?

תשובה: למה לספר? מה התועלת?

שאלה: כי לפעמים צריכים לקחת אותו לטיפול מקצועי.

תשובה: קודם צריך לדעת אם הוא צריך, ומי אמר שהוא צריך? צריכים להתייעץ עם מי שהוא מומחה בזה.

לעילוי נשמת

מרת **פערל** ע"ה

בת רבי **ציון הלוי** הי"ד

נלב"ע שביעי של פסח תשס"ח - תנצב"ה

מזמור שיר חנוכת הבית

מוקדש בהודיה להשי"ת בעידנא דחדוותא לכבוד חנוכת הבית
למשכן השם החדש ת"ת "אמרי בינה" לקהל חניכי הישיבות בעיר אלעד
יהי נועם השם עליכם בהצלחה מרובה בעבודת הקודש
בברכת רבינו הגדול מרן שליט"א

לעילוי נשמת

הר"ר **עוזיאל מנחם** ז"ל

ב"ר נתן ז"ל

נלב"ע כ"ג ניסן תשע"ו - תנצב"ה

מִדּוּ בַד

מתורתו של רבנו ראש הישיבה מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א

גליון מיוחד על מרן שר התורה זצ"ל ובמשנתו

אבדוק ב'קרית מלך', אם אמצא שהמחבר הצעיר הביא את המקור מדברי רש"י אלו, ארכוש מיד את הספר. בימים ההם עדיין לא הכירו את כוחו הגדול של רבי חיים קנייבסקי. פתחתי את הספר ונוכחתי לראות שאכן הוא מציין בפשיטות את דברי רש"י אלו, בסיעתא דשמיא המיוחדת שלו. התפעלתי מאד ורכשתי את הספר.

הייתי רגיל הרבה לעיין בספרו קרית מלך, בסוגיות שונות למצוא מקורות לדברי הרמב"ם. פעם אחת הגענו בסוגיא עמומה אחת לדברי הרמב"ם שהכס"מ לא הביא מקורו, ומצאתי מכילתא דרשב"י שבו מובא הדין שכתב הרמב"ם. כשפגשתי פעם את רבי חיים שאלתי, מדוע לא ציין את המכילתא ב'קרית מלך'. רבי חיים שאלני: 'איזו מהדורה של המכילתא דרשב"י יש לך, החדשה או הישנה?'. כשאמרתי כי היא החדשה, אמר לי תסתכל בהקדמה ותבין... עיינתי ומצאתי ששם נאמר, שקראו מכילתא דרשב"י כי רוב הדברים שבו העתקתי ממכילתא דרשב"י, אך הוספתי גם דרשות שהביא הרמב"ם ועוד, ואכן על דין זה ציין שם המו"ל את המקור שלו שהוא מדברי הרמב"ם...

אין ספק שהסיבה שמרן הגר"ק זכה לגדלות בתורה בהיקף עצום כל כך היא, שמינקות ועד שיבה לא היה לו דבר זולת התורה כל ימיו בכל רגעיו ופרטיו, זו הדרך. עד שנעשה אחד עם הקב"ה בדביקות נוראה.

אנחנו אומרים בתפילה 'כי הם חיינו ואורך ימינו', ואיך נוכל שהתורה תהיה כל חיינו יומם וליל ללא הפוגה, אלא שממשיכים לאמר 'ונשמח בדברי תורתך', שאם נגיע לדרגה זו שנשמח בדברי התורה, כך נוכל לחיות בקביעות עם התורה שתהיה מתוקה מנופת צופים. וזה היה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

(מתוך דברי רבנו שליט"א בניחום האבלים בבית מרן זצ"ל. ובעצרת המספד בישיבת 'בית מתתיהו'. חלקם התפרסמו בגליון החג של 'יתד נאמן')

את מרן זיע"א הכרתי שנים רבות ממש מצעירותו, מבטינו תמיד היה עליו בפליאה והשתוממות. מאז ומקדם היה מנותק מעניני העולם רק גריס באורייתא תדירא, באותם הימים לא יכלו לחשוב שהוא זצ"ל יזכה להגיע לאן שזכה להגיע, ובאמת מה שזכה לזה הוא מפני שהיה עמל בתורה ודבוק בה עד לאחת. תמיד באירועים ציבוריים היינו יושבים יחד היו לפניו אלפים ורבבות שבאו לראותו, והוא לא שת ליבו לכלום רק ישב עם הגמרא ולמד.

לפני כמה שנים הזדמנתי למעונו באחד מן המעמדות, ישבתי על ידו והוא לא שם ליבו לכלום, אמרתי לו- רבי חיים אני מקנא בך שככה אתה יושב ולומד, הוא נשא את עיניו מן הגמרא ואמר לי- וכי מה אתה רוצה שאעשה שאחטוב עצים? זה היה מהות חייו. או ללמוד תורה או להיות חוטב עצים.

בימים ההם, היתה לי קביעות בימי שישי, בחנות הספרים של ר' חיים גיטלר בתל אביב. הגאונים רבי שלמה שמשון קרליץ זצוק"ל, רבי מיכל פיינשטיין זצוק"ל היו שם, וגם אני הגעתי בקביעות. ישבנו בחדר פנימי בתוך החנות. ר' חיים נתן לנו לעיין בספרים שנזקקנו להם. וכאשר יצא לאור ספר חדש בשמי העולם התורני דאז, היה ר' חיים גיטלר ממחר ומספר לנו עליו, ואם הספר מצא חן, היינו רוכשים אותו.

באחד הימים, הגיש לפנינו ספר חדש: 'קרית מלך'. שהוא אחד מהספרים הראשונים שהוציא מרן הגר"ק בצעירותו ממש, ובו יש מקורות לאותם מקומות שאין בידי ה'נושאי כלים' ברמב"ם למצוא להם מקור. באותה עת למדתי מסכת תמורה, והתבוננתי בדברי רש"י בתמורה דף כ"ז (שהביא את דברי הירושלמי) שהנה הם מקור גדול לדברי רמב"ם שמי שממיר מאה בהמות בבהמה אחת, לוקה כמנין הבהמות שהמיר. ורבים נלאו במציאת מקורו של הרמב"ם. אמרתי לר' חיים גיטלר:

מו"מ של רבנו יבדלחט"א עם מרן שר התורה זצ"ל

בדין חיוב מעשר כספים כשמשיב לפנים משורת הדין

בדרך אמונה פ"ז ממתנות עניים ה"ה (בביה"ל ד"ה ואחד) כתב על מה שנפסק בשו"ע (חו"מ סימן רנ"ט סעיף ה') דאף המוצא אבידה באופן שהרי אלו שלו, טוב וישר לעשות לפנים משורת הדין להחזיר לישראל שנתן בה סימן. דמכל מקום צריך ליתן מעשר מהממון קודם שמחזיר.

[עיי' שם שכתב דדוקא אם בעל אבדה עשיר, ומשום דאם עני הוא הרי זה גופא צדקה הוא ואי"צ להפריש מעשר בפני עצמו] וכתב להוכיח כן ממה שנאמר באברהם אבינו (בראשית י"ד כ') וַיָּתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל, ואף שהרי החזיר הכל למלך סדום מכל מקום הפריש קודם מעשר, וזה מפני שכבר נעשה שלו שזכה בזה בכיבוש מלחמה, וגם שם היה עליו מצוה להחזיר כמו לפנים משורת הדין, כדי שלא יאמר אני העשרתי את אברהם ויהיה חילול ה', הרי דכשמחזירין לפנים משורת הדין צריך להפריש קודם מעשר כספים, יעו"ש בדבריו.

אולם נראה דאין מכאן ראייה כלל לדין השבת אבדה לפנים משורת הדין, דענין השבת אבדה לפנים משורת הדין נראה דעניינו הוא שיש עדיין מצות השבה לפנים משורת הדין, ויש בזה גם משום זכות הבעלים האובד, וגדר הדין בזה הוא שמצוה עליו שלא יתחשב עם היאוש אלא יקיים מצות השבת אבידה, וכיון שכן גם אין עליו חיוב להפריש מעשר כספים, שהרי אינו משתמש עם זכייתו בממון, אלא מקיים בו עדיין דין הבעלים האובד.

מה שאין כן אברהם אבינו שזכה ברכוש סדום בקנין גמור, רק שהיה מצוה עליו להחזיר מצד אחר, כדי שלא יהיה חילול ה', בזה חייב קודם להפריש מעשר, שזה דומה למי שרוצה ליתן ממנו למצוה, שקודם צריך להפריש מעשר ממנו, כן נראה ברור.

ביאור היתר המרגלים לקחת מפרי הארץ

שמעתי שהקשה מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל דהנה מצינו (בראשית י"ג) ברועי לוט שרעו את בהמותיהם בשדות הכנענים, ועל זה היה הריב עם רועי אברהם שטענו להם גזלנים אתם, וטענת רועי לוט היתה משום שהארץ ניתנה לאברהם ולוט יורשו היחיד, וטענתם היא מפני שעדיין לא זכה אברהם בארץ כי לא שלם עון האמורי עד הנה ולכן הוי גזל, וא"כ היאך נטלו המרגלים מפירות הארץ והרי עדיין לא זכו בארץ. ובאמת יתכן שלקחו מהם בדמים ויתכן דלא משמע כן פשוט המקראות.

אמנם יש לדון בזה עוד דבמרגלים ששלח יהושע מצינו להדיא שכניסתם לארץ חשיבא תחילת כניסת ישראל לארץ ולא שהיה זה תיור בעלמא, ומבואר כן בכתובות כה. גבי חלה דכתיב בבואכם אל הארץ אי בבואכם אל הארץ יכול משנכנסו לה שנים ושלשה מרגלים ת"ל בבואכם בביאת כולכם אמרתי ולא בביאת מקצתכם, הרי דכניסת המרגלים חשיבא תחילת הכניסה לארץ ישראל רק שאין זה ביאת כולכם, אבל לא היה זה תיור בעלמא דבזה לא ס"ד שיתחייבו בחלה.

וביאור הדבר דכיון שהריגול נצרך למלחמה כשנכנסו המרגלים יש בזה איזה התחלה של מעשי כבישת הארץ, ומעתה הרי פשוט דכשנכנסו לארץ לכבושה במלחמה שלא היה עליהם להזהר לא לפגוע בממונם דעכשיו זוהי מצוותם, וגופם של יושבי הארץ הותר ממונם לא כ"ש, ושפיר נטלו אשכול ענבים.

אמנם יש לחלק בזה דדוקא מרגלים דיהושע שהיה מצוה

בשליחותם והליכתם צורך המלחמה היתה וכמש"נ, בהם חשבינן לכניסתם תחילת כניסת ישראל לארץ אבל מרגלים דמשה שלא היה מצוה אין זה תחילת הביאה לארץ.

ונראה לבאר עוד דהנה כתיב (במדבר י"ג כ"ג) וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשָׁכָל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זִמְרָה וְאֲשָׁכָל עֲנָבִים אֶחָד וּגְוִי, ומקום נחל אשכול יעויין במדרש בפרשת חיי שרה (בראשית נ"ח ד') ותמת שרה בקרית ארבע, ד' שמות נקראו לה, אשכול, וממרא, קרית ארבע, חברון; הרי דאשכול הוא חברון, ויעויין בכלי יקר בפרשת שלח שהביא דבריהם, וביאר דכעת הוסיפו ושינו שמו להקרא 'נחל' אשכול.

ומעתה יש לומר שנטלו הפירות מהשדה של מערת המכפלה, שאותה קנה אברהם מעפרון ומבני חת, וכבר נתבאר בפרשת חיי שרה שמלבד קנין הממון שלקחה מעפרון, גם לקחה מאת בני חת להוציאה מכלל נחלתם ולעשותה ארץ ישראל, וכבר יש לומר שמשדה זו שקנאה אברהם והוציאה מחזקת בני חת, נטלו המרגלים את הפירות, ואשה"ט.

נתינת הסל לכהן בנטמאו הביכורים

בכורים הבאתם היא בכלי דוקא, ויליף לה בספרי מקרא דושמת בטנא דבכורים טעונים כלי, ובבכורים (פ"ג מ"ח) תנן העשירים היו מביאים בכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב, והעניים מביאים אותם בסלי נצרים של ערבה קלופה, והסלים והבכורים נתנים לכהנים. והיינו דכלי העשירים מוחזרים להם כי כלים יקרים הם ולא אמרה תורה ליטלם מהם אבל סלי העניים שכלים פחותים הם ניתנים לכהנים. ובב"ק צב. איתא על זה בתר עניא אזלא עניותא, דהעניות מחזרת על העני מכל הצדדים, שלא די שהוא עני אלא שהוא צריך ליתן גם הסל ולא רק הפירות.

וצריך ביאור אם יש ענין בנתינת הסל לכהנים, למה גם העשירים לא יביאו בסלים, כדי להשאירם לכהנים, ולמה יביאום בכלים נאים ויקחום בחזרה.

אמנם בתו"ט שם כתב דכיון דהעניים בדרך כלל מביאים פירות שאינם מובחרים כל כך אמרה תורה שיהיה גם הסל לכהנים, ולפי זה בעשירים לא שייך ענין זה.

ובפשוטו הטעם דהסלים ניתנים לכהנים, הוא משום דבזיון הוא כשמביא דבר לחבירו בסל ליטול הסל ולהשאיר הפירות ביד חברו, ולכן עני שמביא בסל בעלמא אין זה ראוי לנטלו, אבל עשיר שמביא בכלי זהב בזה מובן שאם חובתו להביא זה על הפירות ואת הכלי הביא רק כדי לכבד את ההבאה וקיום המצוה, שצריך להחזיר לו הכלי.

והנה היכא דנטמאו הבכורים שכבר אין מביאים אותם לכהנים אלא נופצם בעזרה, כדתנן שם (פ"א מ"ח), כתב הרמב"ם בפ"ג ה"ח מבכורים דאם נטמאו הבכורים אין הסלים לכהנים, והיינו אפילו סלי נצרים אינם לכהנים, דכיון דאין הבכורים לכהנים, גם הסלים אינם לכהנים יעו"ש.

אולם הר"ש והרא"ש בבכורים שם כתבו דגם בנטמאו הבכורים מ"מ הכלי לכהן, ודרשו זה מקרא דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך פעמים שאין לו אלא הטנא בלבד, וראיתי ב'דרך אמונה' ע"ד הרמב"ם שם שכתב בדעתם דבנטמאו הבכורים אפילו כלי של כסף או של זהב ניתן לכהנים, ולא נראה לי כן דמהיכי תיתי לחדש שיש דין נתינה של כלי לבד, ובודאי כונתם רק דבסלי נצרים הניתנים עם הבכורים, גם באופן שנטמאו הבכורים, וכבר אין הפירות ניתנים לכהנים לא הפסידו הסל, כן נראה פשוט.

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת קדושים תשפ"ב – משא התקופה

דברים שנאמרו בחג הפסח תשפ"ב בפני קהל אלפים בירושלים עיה"ק

כבר אמר מרן הגרי"ז זצ"ל בשעת מלחמה, שבכל מלחמה בתחתונים יש מלחמה בעליונים בין שרי צבא המדינות למעלה, והכל תלוי רק במלחמה למעלה בשמים שעל ידי הניצחון למעלה יש ניצחון למטה, והכח לנצח בשמים הוא רק על ידי אמירת תהילים, ובכל פעם שמתפללים בכוונה הרי זה כיריית חץ למעלה באויב האמיתי, וממילא המלחמה מוכרעת אח"כ בתחתונים.

ולימוד יש בזה לדידן בזמנינו בשעה שראשי השלטון דורשים את בני הישיבות לגיוס בצבא שלהם, ועלינו לידע שההגנה האמיתית שלנו מכל אויבנו המקיפים אותנו זהו על ידי לימוד התורה הקדושה וקיום הישיבות כמתכונתם, שהלא המלחמה האמיתית היא בשמים בין שרי מעלה, ובכל רגע שאנחנו לומדים תורה למטה בארץ, הרי זה עוד יריית חץ במלחמות למעלה, ובזה מכניעים את אויבי ישראל, **ועל כן אין מה לדבר עמנו כלל על גיוס בני הישיבות**, שהרי אנחנו כבר מגויסים ועומדים ומשרתים בצבא ה' ובליומדינו אנחנו משגרים חיצים על אויבי ישראל וכמו שאמרו חז"ל (מכות י"א ע"א) עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה, ולא נעזוב את צבא ה' שהוא הצבא האמיתי.

ואין לנו להתבייש שאנחנו לומדים תורה, אלא אדרבה עלינו לקיים 'ויגבה ליבו בדרכי ה', ולידע האמת שאנחנו משבט לוי, וכבר מגויסים אנו לצבא ה', ולא נניח גיוס בני הישיבות אפילו רק לתקופה קצרה, שאנחנו עבדים של הקב"ה, ולא נניח לבנינו ללכת לצבא שהוא מקום טומאה וכפירה.

ובאמת כל מלחמת החופשיים בזה הוא רק כדי לעקור מתוכינו את התורה ואת האמונה, שהם לוחמים נגד הקב"ה בעצמו, אלא שאינם יכולים ללחום נגד הקב"ה ממש ולכן הם נלחמים בתורתו. וכבר אמר פעם ראש ממשלתם הרשע ב.ג. "הצבא שלנו אינו כמו שאר צבאות שעשו רק כדי להילחם באויבים, אלא הצבא שלנו הוא כור ההיתוך הישראלי – לחנך את הדור הצעיר לנאמנות למדינה, ולחנכם שרק בכוונותינו נוכל לכבוש ולנצח", עפ"ל.

ב

קביעות עיתים לתורה

והנה בין פסח לשבועות יש לנו 'ספירת העומר' לקשר את הפסח והשבועות יחד, והטעם בזה מפני שחג הפסח הוא חג האמונה, ושבועות הוא חג של קבלת התורה, ותכלית האמונה הוא לבוא לקבלת התורה, ולכן קושרים את הפסח בשבועות – כי שלימות חג הפסח הוא על ידי קבלת התורה בחג השבועות.

וזוהו הטעם שבפסח אנו מקריבים קרבן שעורים – ומפני ששעורים הוא מאכל בהמה, ולפני קבלת התורה אנחנו עדיין כבהמות שהולכים אחר תאוות ליבם, אבל בשבועות מביאים קרבן מחיטים מובחרים – שאז קיבלנו את התורה, ונעשינו כבני אדם.

ויש לידע שבעלי בתים המוצלים זמנם הפנוי מעבודתם ללימוד התורה, ובכל זמן הפנוי מעבודתם מיד יושבים ללמוד, הרי הם מקבלים שכר לא רק על הזמן שלמדו בו תורה, אלא גם כנגד זמן עבודתם, שכן בלימודם בזמנם הפנוי הרי הם מוכיחים שמצידם היו משתוקקים ללמוד גם בשאר שעות היממה, אלא שעסק הפרנסה טורדם מלימודם, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וכבר אמרו חז"ל "חישב לעשות מצווה ולא עשהא כאילו עשהא".

ועובדא הוי בא"ז רבינו הגאון אפרים זלמן מרגליות זצ"ל בעל ה"בית אפרים", שקבע לעצמו זמן בכל יום עד השעה שתיים בצהריים, שהזמן יהא קודש אך ורק ללימוד התורה, ואמר לרעייתו הרבנית שבבכל יום לא תקרא לו בשעות אלו לשום דבר שבעולם ואפילו אם יוכל להרוויח אלפי אלפים, ותחשוב כאילו הוא מת בזמן ההוא, ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (ברכות ס"ג ע"ב) "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית את עצמו עליה", שכדי שהתורה תתקיים אצל האדם, צריך להשים עצמו בשעה הקבועה ללימודו כמת שאינו יכול להתעסק בשום עניין.

והנה פעם אחת אירע, שבזמן הקבוע ללימודו באו שני סוחרים מלייפציג להציע לו עסקה טובה שהיה יכול להרוויח על ידה כעשרת אלפים רובל על ידי עסק קל של כמה רגעים בלבד, והרבנית ע"ה ביקשה להתיישב בדבר ולחשוב אם תוכל להפריע לבעלה עבור זה, ולאחר איזה רגעים חזרה ואמרה להם שבשום פנים ואופן לא תנית להם להיכנס ולהפריע לבעלה הקדוש מלימודו הקבוע, והם נאלצו לעזוב את ביתו בלא לקיים את העסקה המדוברת.

ולאחר זמן סיפרה הרבנית להגרא"ז את דבר המעשה, ואמרה לו שהיה יכול להרוויח עשרת אלפים רובל, והיא דחתה אותם מלהיכנס כדי לא להפריעו

א.ה. בימי חג הפסח נשא מרן רבינו שליט"א את 'משא החג' בהיכל בית המדרש הגדול 'תפארת ישראל' (הגרי"מ דרוק) בגבעת שאול, ובהיכל בית המדרש הגדול דתולדות אהרן, ובדבריו האריך הן בחלק ההלכה בדן מצוות מצה כל שבעה, והן בענייני אגדה לחיזוק התורה והאמונה ועל מצבינו בעת הזאת, אך לקוצר המקום בגליון לא נוכל להביא את המשא המלא, אך הבאנו את עיקרי הדברים הנוגעים לחיזוק התורה והאמונה ועל מצבינו בעת הזאת. [חלק מהדברים נאמרו בדרשה ביום ראשון, וחלק נאמרו ביום שלישי, וסידרנום וקיבצנום יחד כדי להקל על המעיין].

מסירות נפש על האמונה בקב"ה

הנה בזמן יציאת ישראל ממצרים, דרש הקב"ה מעם ישראל 'מסירות נפש' על האמונה, שהרי היו צריכים לקשור את השם לכרעי המיטה בעשירי בניסן, והכניסו בזה את עצמם לסכנת נפשות ממש, שהרי השם היה אלוהיהם של המצריים, והיו המצריים יכולים להורגם על זה. וביאור העניין נראה, דכיון שהיו צריכים לעקור את ה'עבודה זרה' שהיה בתוכם – וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'משכו וקחו לכם' – משכו ידיכם מעבודה זרה, לכן היו צריכים דווקא 'מסירות נפש' להקריב קרבן פסח, שעל ידי 'מסירות נפש' על קרבן פסח המורה על האמונה עקרו מעצמם כל שייכות לעבודה זרה.

ולימוד יש בזה לדידן, שהלא עבודה זרה אינו דוקא להשתחוות לצלם, אלא עבודה זרה הוא גם לתלות את מאורעות העולם בדרכי הטבע, ומקרא מלא דייבר הכתוב (הושע י"ד ד') "ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו", והרי מהמדתה שהצלחתו תלויה במעשי ידי נחשב כעובד עבודה זרה, שהוא הופך את מעשה ידי לאלוקים והרי הוא "עובד עבודה זרה של טבע", וא"כ חובת הזמן בימים אלו לעקור עבודה זרה זו מתוך מסירות נפש להתגבר על המכשולים.

וכבר כתב הרמב"ן בסוף פרשת בא (שמות י"ג ט"ז) שעיקר תכלית מצוות סיפור יציאת מצרים הוא כדי להראות שאין טבע ומקרה בעולם כלל, והוסיף שם הרמב"ן וכתב "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד", עכ"ל.

כבשה אחת בין שבעים זאבים

ידוע מה שכתב היעב"ץ (בהקדמה לסיפורו) שאין צריכים להתבונן דווקא ביציאת מצרים כדי להוכיח את השגחת ה' בעולם, אלא עצם הדבר שעם ישראל נשאר קיים אע"פ שהגויים שסביביו שונאים אותנו ורוצים ויכולים לכלותינו, זהו אות ומופת שאין כודגמתו שיש בורא ומנהיג לעולם.

ובפרט כאן בארץ ישראל רואים אנחנו כן בבירור, שהלא אנחנו נמצאים כאן בארץ ישראל ככבשה אחת בין שבעים זאבים, מוקפים מכל צד באומות עריצים עשירים גדולים, ועפ"י דרך הטבע אין לנו שום קיום כנגדם, וכל קיומנו הוא רק מרחמי ה' וחסדיו העצומים.

החופשיים תולים הכל בכוונתם וגבורתם

ובעוה"ר החופשיים תולים את הצלת היישוב היהודי בארץ ישראל בכוונתם וגבורתם, ואף שלפעמים הם מוכרחים להודות שאירעו ניסים גלויים, מ"מ הם משמיטים שם שמם וכאילו זהו 'מקרה' שאירע נס ח"ו, ולא מייחסים את הנס לקב"ה שמראה לנו בגלוי השגחתו עלינו, והקב"ה תובע שיכירו מי בעל הניסים, ועלינו להכריז בכל עת "גדול אדונו ורב כח" ואן טבע ומקרה בעולם כלל, אלא שהקב"ה שלח את הישועה בדרך הטבע כדי לתת מקום לכופרים לטעון שזהו בדרך הטבע, ולתת בכך שכר גדול למאמינים בו.

ובזוהר הק' (זח"ב מ"ב) איתא שבכל השנה כולה – לא רק בליל פסח, בשעה שאנחנו מספרים את ניסי הקב"ה וחסדיו, הרי הקב"ה אוסף את פמליא של מעלה ומראה להם איך עם ישראל שמחים בו, ועי"ז מתקדש שם שמים למעלה ולמטה.

ובאמת מה שמבלבל אותנו בזה הוא העיתונים, שמי שקורא עיתונים מתבלבל ותולה הכל בטבע ואינו רואה שהקב"ה הוא מנהיג העולם. **ולדוגמא בעלמא – הנה בתקופה האחרונה יש מלחמה בין רוסיה ואוקראינה, ונראה מה העיתונים אומרים ומה אנחנו אומרים. העיתונים מסבירים את כל דרכי המלחמה בדרכי הטבע של סיבה ומסובב, ומוודדים את כוחות הצבא זה לעומת זה בכמויות הנשק וכדו', אבל אנחנו יודעים האמת שמלחמות הוא מיד ה' – וכמו שכתוב "ומלחמות אני עשיתי", ואי אפשר לידע כלל מה שיהא עפ"י דרכי פוליטיקה, אלא הקב"ה בעצמו מסובב הכל.**

◆◆◆

מלימודו, והשיב לה הגרא"ז בשמחה עצומה שבזה הרוויח שכר רב לעתיד לבוא על כל תורתו, ומשום שבזה הראה לקב"ה שכמה רגעים של לימוד התורה שווה לו הרבה יותר מעשרת אלפים רובל, וממילא יקבל שכר גדול מאוד על כל רגע של לימוד התורה בהתאם לגודל הערכתו לתורה.

וזוהו לימוד גדול שיש בו חיזוק רב לכל אחד, למסור נפשו בזמן הקבוע 'לקביעת עיתים לתורה' שלא יבטל את קביעותו בעבור שום טרדה שבעולם, שכפי מה שהאדם מוסר נפשו ללימוד התורה בזמני קושי, כן הוא מקבל שכר על כל לימודו, ובה זוכים לשכר גדול על כל הלימוד.

וכבר נפסק בשו"ע (או"ח סי' קנ"ה סעי' א') "יקבע עת ללמוד, וצריך שאותו עת יהיה קבוע שלא יעבידנו אף אם הוא סבור להרוויח הרבה". ומקור הדברים הוא מדברי הגמ' בשבת (לא.) דאיתא שם "אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עיתים לתורה" וכו', ומלשון "קבעת" נראה שהשאלה ששואלים את האדם ביום הדין אינה רק אם למד תורה, אלא אם "קבע" זמן קבוע לכך שיהא בגדר חוק ולא יעבור מלימוד התורה.

והעניין בזה הוא, שאם אין לו קביעות ללמוד בזמן מסוים, נמצא שאין לו שום שעבוד לתורה, שהרי הוא בא ללמוד רק בשעה שנח לו לאחר שגמר לעשות את כל צרכיו וכבר לא נשאר לו זמן ואז בא ללמוד, ואין חשיבות כ"כ בתורה הנלמדת באופן זה, אבל אם הוא קובע לעצמו עתים לתורה ומוסר נפשו לא לבטל הקביעות בשום פנים ואופן בעולם, הרי הוא כפוף ומשועבד ללימוד התורה, שהוא מוכרח ללמוד בכל יום, והדבר משנה למעלייתא את כל צורת לימודו, שאינו לומד מתוך רצון טוב ללמוד בזמן פנוי, אלא מתוך קבלת "עול תורה".

;

מסירות נפש על האמונה בקב"ה

והנה ידוע מה שאמרו חז"ל שבזכות 'דם פסח' ו'דם מילה' יצאו ישראל ממצרים, וביאור הדברים שהמצוות הללו עשו ישראל מתוך 'מסירות נפש', ועי"ז עקרו עצמם מטומאת העבודה זרה והכניסו עצמם לקדושת ישראל.

ובאמת כל הזכות אבות שיש לנו הוא בזכות המסירות נפש, וכמו שכתב רש"י בפרשת כי תשא (שמות ל"ב יג) על הפסוק "זכור לאברהם ליצחק ולישע"ל עבדך, וז"ל "אם לשרפה הם, זכור לאברהם שמסר עצמו לשרף עליך באור כשדים, אם להריגה, זכור ליצחק שפשט צווארו לעקידה, אם לגלות, זכור ליעקב שגלה לחרן", עכ"ל. והרי מבואר בדברי רש"י, שעיקר זכותם של האבות הקדושים להגן עלינו לדורות הוא בכח המסירות נפש שלהם, שאברהם הכניס את עצמו לכבשן האש ומסר נפשו כפשוטו באור כשדים, וכן יצחק מסר נפשו ברצון בעקידה וביקש מאברהם אביו שיעקדנו יפה יפה כדי שלא תיפגם השחיטה, וכן יעקב אבינו בבית לבן שעמד בכל הניסיונות והקשיים בבית לבן והחזיק את קיום התורה מתוך במסירות נפש ללא שום וויתור.

בגודל מעלת מסירות נפש

ולימוד יש בזה לדין בדורינו בשעה שכל ראשי השלטון התאחדו יחד למטרה אחת ויחידה - לעקור את הדת ולעשותנו כמוהם ממש וכלבן הארמי בשעתו שביקש לעקור את הכל, והם אומרים בפה מלא כי כוונתם בזה לשבור את המחיצות בין החרדים לחופשיים ולערב אותנו ביניהם רח"ל, ועלינו להילחם נגדם במסירות נפש, וזהו האמת שהדרך היחידה שנוכל לבטל את כוחם הוא על ידי 'מסירות נפש' לעמוד איתנים כנגדם.

ובעוה"ר הם כבר הודיעו על כוונתם שלאחר חג הפסח יבטלו את ה"קומה הכשרה" לסלפונים הכשרים, וכל זה בכוונה גלויה לטמא אותנו ולעקור את קדושת ישראל, ואנחנו נילחם במסירות נפש לביטול הגזירה.

וצריך לדעת שכל הגזירות שהם גוזרים עלינו הם 'ניסיונות', וכדכתב "וצרפתים כצרוף הכסף", והיינו צירוף אחר צירוף ניסיון אחר ניסיון, ועלינו לעמוד נגדם במסירות נפש. ומאובי תחכומי מצוותיך, כפי שהם נלחמים נגד התורה בזריזות, כן אנחנו נזדרז להילחם בהם בכל הכח ובזריזות.

על הנכנסים להר הבית

ועכשיו עלינו למחות גם על מה שבעוה"ר בימים אלו - ימי חול המועד, ישנם קבוצה שעולים להר הבית, והדבר נוגע באיסור כריתות שהוא מהחמורות שבחמורות, ומה גם שמתגרים בערבים שרואים בזה כפגיעה בדת שלהם, ובהם הם מכניסים את היישוב היהודי כולו בארץ הקודש לסכנה גדולה, וחז"ל הרי הקפידו מאוד על איבה, והתירו איסורים דרבנן ואיסורים דאורייתא בכדי למנוע איבה שהוא כפיקוח נפש, והם מעוררים איבה ומתגרים באומות, ועוד עושים כן באיצט"ל דקדושה מתוך 'השקפה' שמקיימים בזה מצווה, ונכנסים במלבוש חרדי, ויש למחות בהם כדין תורה, וכמו כן עלינו להודיע ולפרסם שאותם קומץ עולים להר הבית פועלים בניגוד גמור לדעתנו, למען יידעו כל אומות העולם שקבוצה זו פועלים על דעת עצמם ואין להם שייכות לדת ישראל.

ד

לצפות לגאולה

והנה בזמן זה יש להתעורר לצפות לגאולה העתידה, שהרי כבר אמרו חז"ל

"בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל", ובפרט בזמן האחרון כאשר אנחנו שומעים 'קולות מלחמה', הרי יש לראות בזה קול משמים הקורא לנו להתעורר להכין עצמינו לביאת משיח. ובעוה"ר אנחנו עוזבים את העיקר, ובמקום לחשוב מה הקב"ה רוצה מאתנו בשעת מלחמה זו, חושבים על דרכי הפוליטיקה בין רוסיה לאוקראינה, והעיתונים מבלבלים את האמונה ומשכיחים את התכלית הנרצה.

וסיפר לי הרה"ג ר' שמואל אהרן פרדס זצ"ל מאמריקה, שבערך בשנת תרצ"ב נסע לפולין ובא לראדין, ולאחר תפילת מעריב בא לקבל שלום מה"חפץ חיים" הקדוש זצ"ל, והחפץ חיים שאל אותו "מהיכן אתה", וענה שהוא מאמריקה, והחפץ חיים שמח מאוד ואמר "אני מחפש יהודי מאמריקה", ושאל אותו החפץ חיים, הלא אנחנו ממתנים בכל רגע לביאת המשיח, תאמר לי את האמת, האם גם באמריקה מצפים למשיח, והוא היסס ולא ידע מה להשיב, אך לבסוף החליט להשיב שבוודאי באמריקה מצפים למשיח, ואז שמע איך החפץ חיים מתפלל בינו ובין עצמו ואומר לקב"ה, "ממילא היהודים כאן בפולין שסובלים צרות ועניות, יתכן שממתנים למשיח כדי שיגאלם מהצרות הגשמיים, אבל הלא אפילו באמריקה שיש להם גשמיות ועשירות, מכל מקום מצפים למשיח ומדברים כל היום על משיח, והרי שמצפים לביאת משיח רק למען כבוד שמך, וא"כ עד מתי תעכב אותנו ממשח"ח".

ובגמ' בשבת (ל"א ע"ב) מבואר שבשעה ש"מכניסים אדם לדין" שואלים אותו "צפית לישועה", והיינו שלפני כל הדין וחשבון הארוך שעושים עם האדם על כל פעולותיו במשך ימי חייו, שואלים אותו כבר ב'כניסה' לדין, אם ציפה לישועה. ושמעתי פעם מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לדקדק מלשון חז"ל שלא אמרו ששואלים את האדם אם "קיווית לישועה" אלא אמרו "צפית לישועה", וביאר שבאמת יש חילוק גדול בין מי שמקווה לישועת ה' למי שמצפה לישועת ה', ש"לקוות" לישועת ה' היא מדריגה יותר פשוטה וכל יהודי מקווה שמשיח צדיקנו יבוא, אבל לצפות הכוונה לחכות לו בכל רגע, וכמו מי שקובע פגישה לשעה 9 בבוקר, שהוא ממתין ומוכן לשעה הייעודה, וזהו מדריגה גבוהה, והקב"ה דורש מאתנו מדריגה זאת להיות "מצפה לישועה" בכל יום, ולחזור ולשנן כי פתאום יבוא המלך אל היכלך". וסיים הגר"י אברמסקי זצ"ל ואמר על עצמו, שכאשר ישאלו אותו בבית דין של מעלה ביום הדין אם הוא קיווה למשיח, הוא ישיב: "הן", אבל כשישאלו אותו בבית דין של מעלה אם "ציפה למשיח", הרי הוא מהסס וחושש שלא יתא מענה בפיו, שעומק הדין נורא ואיום.

בעת צרה כזאת צריכים אנו זכויות להינצל, ויש לעורר על גודל הזכות להתגורר בארץ ישראל מתוך זכירת קדושתה, שעל זה אמרו חז"ל (כתובות ק, ב) "הדר בארץ ישראל כאילו יש לו אלוה", והיינו שע"ז זוכים להשגחה פרטית ושמירה עליונה מהקב"ה. אמנם כל זה דווקא כשמתגוררים בארץ ישראל מתוך זכירת קדושת ישראל, ונזהרים ביותר מכל חטא שלא ללכלך את היכל המלך, אבל אם מתגוררים כאן בלא מחשבה ובלא ידיעה בגודל העניין, הרי"ז בגדר מתעסק בעלמא ומאבדים את מעלת ישיבתה.

וזכורני שבשעה שנסעתי לארץ ישראל, עברתי דרך צרפת ונכנסתי להגה"ק רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל, והתפלל רבי מרדכי איך אינני מפחד לנסוע לארץ ישראל, והלא אותו הלשון הרע ממש, שמדברים אותו בהיכל המלך בארץ ישראל, הוא הרבה יותר חמור ממי שמדבר לשון הרע בחוץ לארץ, ומפני שהמלכלך את היכל המלך עונשו חמור הרבה יותר מהמלכלך מקום אחר, וכדי לבוא לארץ ישראל צריך הכנה רבה - להיות ראוי לעבוד את המלך בתוך פלטרין שלו, והוסיף וסיפר לי על עצמו שאינו נוסע לארץ ישראל כי מרגיש בנפשו שעדיין אינו מוכן לזה.

אמנם כשאמרתי לו שאני כבר באמצע הדרך לארץ ישראל וכבר יצא הדבר ממחשבה למעשה, אמר לי, "אתה עכ"פ בגדר 'מתכוון לעשות מצווה', וכבר אמרו חז"ל "חשב אדם לעשות מצווה ולא עשהא הרי הוא כאילו עשהא", ובירכני ואמר, "הקב"ה יציל אותך מחבלי משיח הגשמיים ומחבלי משיח הרוחניים", עכ"ד. ומכאן יתעורר כל אחד להשתדל לזכור שנמצאים אנו במקום קדוש, שאם אין זוכרים כן הרי"ז בגדר מתעסק ורק בגדר 'מתכוון' לעשות מצווה בלבד, ועלינו להתנהג כאן בקדושה ועי"ז יעמוד לנו זכות ארץ ישראל להגן עלינו בזמנים קשים אלו.

לא להסיח דעת מהגאולה העתידה

והעיקר עלינו לדעת כי הכל תלוי ועומד בנו, שאם אנחנו נכיר בצרותינו שאנו זקוקים לרחמי שמים מרובים, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, אז נזכה לגאולה העתידה במהרה, וכמו שפירשו המפרשים הפסוק בתהילים (קכ"א א') "מאין יבוא עזרי" שרק אם נרגיש שמצבינו גרוע עד ש'מאין' - אין מי שיכול לעזור לנו, לא הצבא ח"ו ולא שום כוח אחר, אלא רק הקב"ה בלבד, אז יבוא עזרי, ויה"ר שנזכה במהרה לעזרת השי"ת בישועה האמיתית בביאת משיח צדיקנו בקרוב.

משא חיזוק

מרבנו הגדול מרן ראש הישיבה

הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א

במעמד אלפי ישראל בעיר מודיעין עילית

ג' דחומ"פ תשפ"ב

שנדבו ליבו להכיר את בוראו

ברשות המרא דאתרא, מרנן ורבנן, ברשות ראש העיריה הרב גוטערמן שיח"ל, בברכת חג כשר ושמח, מועדים לשמחה.

קודם נדבר בענין תורה, שזה נוגע לכל העולם, ואח"כ נדבר בדברים הנוגעים לקרית ספר במיוחד.

איתא בגמ' חגיגה (ג' ע"א) דרש רבא, מאי דכתיב (שה"ש פרק ז' ב') מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, כמה נאין רגליהם של ישראל בשעה שעולין לרגל, בת נדיב, בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם, אלוקי אברהם ולא אלקי יצחק ויעקב? אלא אלקי אברהם שהיה תחילה לגרים, שהם עם אלקי אברהם, ופירש"י שהטעם שאברהם נקרא נדיב הוא על שם שנדבו ליבו להכיר את בוראו.

והנה לכאורה היה נראה שאברהם נקרא נדיב על שם נדבתו הגדולה שניכרה במדת החסד שלו, כמו שאנו רואים בפרשת וירא, שלמרות היותו זקן מופלג בן מאה שנה, ביום השלישי למילתו, אף על פי כן רץ אל הבקר, להכין סעודה לשלשה ערביים, אבל חז"ל הבינו שהכל נבע מנדבת לבו שהיה לו שמכוחה הכיר את בוראו, ולכן הגיעו כל התוצאות של נדיבות לבו לאנשים אחרים, והגרים שהם נדיבי עמים הם הנדיבים כמותו, שהכירו את בוראם.

* * *

ויובנו הדברים, ע"פ מה ששמעתי מהגה"צ ר' מגדיל שיינין זצ"ל, שזכה להיות משמשו של הסבא מסלבודקא זצ"ל בסוף ימיו, ושמע זה מפיו, כשאנו רואים שני אנשים מתווכחים בלימוד, אחד עם השני, **מי שיש לו נדיבות הלב, רוצה במהלך הויכוח לשמוע את דעתו של השני**, ואח"כ כשיש לו קושיות על זה, חולק עליו, אבל **מי שאין לו נדיבות הלב, מעוניין רק שהשני ישמע דעתו**, ואין הוא רוצה כלל לשמוע את דעתו של המתווכח עמו, כיון שכל רצונו בויכוח, הוא רק כדי להשמיע את דעתו, ולא לשמוע את השני, שכדי שאדם ישמע את דברי חברו, צריך שיהיה לו נדיבות הלב, רצון לתת לחברו את לבו, והביטוי לכך הוא, שמוסר עצמו לשמוע את דברי חברו.

נדיבות הלב נצרכת לאדם לא רק כדי לשמוע דברי חברו, אלא גם לשמוע את דברי הבורא השי"ת, שהרי הקב"ה מדבר אל בריותיו באמצעות הבריאה הנפלאה והמושלמת שברא, ואומר להם אני הוא בעל הבריה, הרי כל הבריאה צועקת שיש בורא לבריאה, וכמו שכתב החובת הלבבות (שער היחוד פרק ז') שאם נראה מכתב כתוב דיבור דיבור על אופניו, ויבוא אדם ויטען שנשפך דיו על הנייר, ומזה נוצר המכתב, בודאי נתייחס לדבריו, כדברי שטות והבל, כך צריך להיות הדברים, גם אצל כל אדם, כאשר רואה את הבריאה, בסדר מופתי, יום ולילה, ים ויבשה, ואת כל נפלאות הבריאה. ורבינו הגדול מו"ח הרב שך זצוק"ל, היה אומר מבשרי אחזה אלוך, מן הגוף של האדם, והיה פושט את ידו, והיה ואמר האידך זהו היד וכו', וממילא צריך להיות ברור לו שבודאי יש בורא לעולם, שהרי לא יתכן לומר שכל העולם נברא מעצמו במהלך "התפוצצות" שאירעה מעצמה, והסיבה לכך שאנשים רבים מאמינים בשטות

זה, הוא משום שהנגיעות והתאוות שיש בהם, מסמאות עיניהם, ואין מניחין להם להאזין לצעקת הבריאה, אבל אם היה להם נדיבות לב, היו מוסרים את לבם לבורא יתברך, היו שומעים מהבריאה שיש בורא לבריאה, ע"כ דברי הסבא מסלבודקא זצ"ל בצירוף ההסבר שהוספתי.

* * *

אבל נשאר לנו להבין מה הקשר בין בת נדיב בתו של אברהם, למה יפו פעמיהן של ישראל בשעת עלייתן לרגל, מה הקשר ביניהם?

ונראה דיש לפרש הדברים ע"פ מה דתנן במשנה באבות פרק ה' משנה ה' עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, ולבסוף נמנו שני דברים שנעשו בירושלים שלא הזיק נחש ועקרב בירושלים ולא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים, ובברטנורא כתב שקאי על עולי רגלים, ובשינוי נוסחאות הביא כשעולין לירושלים, והיינו דבשעת עלייתן לירושלים לא אמר אדם שיהי' צר לו כשיהי' בירושלים, ולכאורה איך הוא יודע שלא יהיה לו צר, וגם הרי היו שם מליוני אנשים, וא"כ בודאי שיהי' לו צר, אלא הביאור הוא שכל אחד הפקיר את עצמו לשני, ולא דאג על עצמו רק דלחבירו יהי' נח, ולכן כל אחד הפקיר עצמו למען אחרים, וזהו שלא אמר אדם צר לי המקום בשעה שעלה לירושלים,

ואם כן מעתה הביאור בגמ' חגיגה שם מה יפו פעמיך בנעלים, בשעת עלייתן, בשעה שהיו עוד במנעליהן לפני עלייתן להר, שדאגו לא לעצמן ולמשפחתן, אלא על כל עולי הרגלים האחרים, שיהי' להם מקום נח וטוב, אני לא צריך לעצמי כלום, וע"ז ממשיך הפסוק וקראם בתו של אברהם שהיה לו נדיבות לב להכיר הבורא, ומזה נבע לבם של עולי הרגלים בנדיבות לב לדאוג לאחרים שלא יהיה להם צר.

* * *

ובגמרא בבא בתרא (ח' ע"ב) על הפסוק (דניאל י"ב ג') והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, מי הם מצדיקי הרבים? אלו הם מלמדי תינוקות, ומפרש רש"י מלמדי תינוקות מצדיקי רבים הן שמלמדים ומחנכים אותם בדרך טובה עכ"ל, ומה הביאור דרך טובה? מבואר בגמ' בבא מציעא סוף פרק האומנין בהני שקולאי, נושאי משא, שרבה בר חנה שכר אותם להעביר חבית, והם פשעו בהעברתה ונשכרה. ולא היה להם כסף לשלם, ולקח רבה בר חנה את בגדיהם, והם תבעו את רבה בר חנה לדין אצל רב, שיחזיר בגדם, אמר לו רב להחזיר להם, ושאל רבה בר חנה לרב דינא הכי?, ענה לו רב, כן. שנאמר למען תלך בדרך טובים, לוותר לחבירו להיות נדיב, וזהו דרך טובה שכתב רש"י כאן.

והדברים צריכים ביאור, הרי מבואר בגמ' שבת שהתורה שהתינוקות לומדים זה מעמיד את העולם בהבל פיהם של התינוקות, וא"כ זה דבר הכי גדול שיכול להיות, והתורה נקראת "צדק", כמו שדרשו את הפסוק האמנם אלם צדק תדברון, מה אומנתו של אדם בעולם הזה יעשה עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה כן תלמוד לומר צדק תדברון, הרי דברי תורה נקראים "צדק", וא"כ מתאים מאד להסביר מצדיקי הרבים על מלמדי תינוקות, שהם מצדיקי הרבים, מצדיקים את התינוקות, ומכל מקום רש"י מפרש הם מלמדים ומחנכים את התינוקות ללכת בדרך טובה שזה נדיבות הלב.

תשובת הדבר, נראה, שעיקר הלימוד לתלמידים, היא להיות נדיב, שיהי' לו נדיבות הלב, ואז יזכה ללמוד מרבתי תורה, כי ירצה לשמוע, כי ללמוד תורה צריך נדיבות לב, ולכן העדיף רש"י להסביר שמלמדי תינוקות, מצדיקי הרבים, שמחנכים אותם ללכת בדרך טובה דזה נדיבות הלב, שזה צריך להיות כדי ללמוד תורה.

* * *

ובמדרש רבה דברים בפסוק רב לכם טוב את ההר הזה פנו לכם צפונה, אמר ר' יהודה ב"ר שלום, אמרו לו ישראל רבונו של עולם, אביו מברכו, על חרבך תחי! ואתה משכיר עמו, ואומר לנו הצפינו עצמכם מפניו [פנו לכם צפונה]

ולהיכן נברח, אמר להם, אם ראיתם שמזדוג לכם ברחו לתורה, ואין צפונה אלא תורה, שנאמר (משלי ב) יצפין לישרים תושיה.

וצריך ביאור, הרי יצחק בירך את יעקב ורק אחרי בכיותיו של עשו, אמר לו והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך, ובודאי כשהקב"ה מסכים עמו שהחרב שלו תנצח, זה רק במצב של והיה כאשר תריד, שתוכל להריד, אבל בודאי כשיעקב יחזיק במעמדו ולא יהיה כאשר תריד, אין על חרבך תחיה, וא"כ מה הם שואלים היכן נברח.

והתשובה בזה, נראה, שבודאי מדובר שיש שם בחינה של "והיה כאשר תריד", שהכלל ישראל שזה יעקב, לא מתנהג כמו שיעקב צריך להתנהג ואז יש על חרבך תחיה, ורק אלו שמתנהגים כמו שצריך, שהם המיעוט! שואלים להקב"ה מה יהיה אתנו, אומר להם הקב"ה פנו לכם צפונה ברחו לתורה ועל ידי זה תנצלו.

* * *

והנה הגאון רבי חיים זצוק"ל יסד כאן בקרית ספר שילמדו בצוותא כולם, סדר טהרות, וכוונתו היתה להכניס טהרה בעולם, ואפשר לומר על זה בדרך המליצה, שכולם יטבלו במי הדעת כמו הלשון ברמב"ם בסוף ספר טהרה, והרי דעת זה סדר טהרה.

וידועים דברי הגמ' בסוף מסכת מנחות מכח הפסוקים, שכל העוסק בפרשת קרבנות כאילו הקריב קרבן, וי"ל שגם הכי, גם מי שעוסק בטהרות נעשה טהור, כי שני דברים יש שאי אפשר לקיימם בזה"ז קרבנות, כי אין לנו ביהמ"ק. וכמו"כ טהרות שאין לנו אפר פרה, ובודאי שגם הלומד טהרות נעשה טהור, חוץ ממה שלימוד התורה כשלעצמו מטהר. עיין במדרש רבה שיר השירים פרק א', מה מים מטהרים את האדם מטומאתו שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, כך תורה מטהרת הטמא מטומאתו וכו'.

וברמב"ם בפירוש המשניות בפרק שלישי מ"ג, ממסכת פרה, איתא שהמדרגה של מי שהיה טמא והיזו עליו ונטהר, הוא יותר גדול ממי שלא היה טמא מעולם, מפני מי שהי' טמא ונטהר התורה פסקה עליו שהוא טהור, כך כפי שביארנו שהלומד טהרות, התורה פסקה עליו שהוא טהור א"כ מדרגתו גדולה מאד, מפני שבזמננו שאין לנו טהרה להיטהר, אבל התורה פסקה עליו שהוא טהור, ואשריכם שאתם לומדים תורה בסדר טהרות, וכאן המקום להכיר טובה לראש העיר שיחי', המנצח על הכל, להחזיק ולסייע ללומדי תורה.

ובעיונותינו שנסתלק מעמנו שר התורה הגה"צ רבי חיים זצוק"ל, שעליו היה נאמר ונשאתי לכל המקום בעבורם, כמבואר בגמ' סנהדרין (צ"ח ע"ב) דמי שאומר מאי אהני לי רבנן, הרי הוא אפיקורס, וגם מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, כופר בתורה! שהרי נאמר ונשאתי לכל המקום בעבורם, וא"כ הרי שאם אינו מפחד מהסתלקות הצדיק, הרי יש כאן חשש שיש בו משום "מאי אהנו לו רבנן" כי אחרי הסתלקותו של מרן הגה"צ רבי חיים, חסר המגן שלנו, וצריך לחזור בתשובה, ואנו רואים שכל הפיגועים המתרחשים עמנו הם מיום הסתלקותו, ואין לנו עצה רק לברוח ולהצפין עצמנו בתורה, וכמו שרבינו הגדול מו"ח הרב שך זצוק"ל, היה אומר בכל אירוע שבא לפניו, דהעצה היא רק להרבות תורה.

ושמעתי שאומרים אף מן הדתיים, שכל מי שיש לו נשק ברשיון ילכו עם הנשק בידם, והחרדים שלא למדו האיך להשתמש בנשק, ילכו ללמוד האיך משתמשים בנשק. וזה נורא נוראות ששכחו לגמרי כי רק תורה! היא תציל אותנו מחרבו של עשיר.

אשריכם שאתם מצפינים עצמכם בסדר טהרות, כפי אשר יסד מרן זצ"ל זכותו יגן עליכם ועלינו, וה' ישמור עמו ישראל, ונזכה לחג כשר ושמח, ונוושע בישועת הכלל והפרט אמן, לשנה הבאה בירושלים.

(נכתב ונערך ע"י א' השומעים והי' למראה עיני מרן שליט"א)

לע"נ נפש נקי וצדיק

הרה"ג רבי משה זצ"ל בן יבחלט"א הג"ר נחום שליט"א

השלמה לסדרה המופלאה
על פרשיות התורה

אוצר הספרים
הבמה לסקירת ספרים ומחבריהם

ספר שש משור - על התורה
חלק ב' ויקרא במדבר דברים

הושלמה היצירה המופלאה על פרשיות התורה

שש משור

שוור כל הפרשה מתחילתה לסופה
חלק שני ויקרא במדבר דברים
הרב שמואל שלום דזאלושינסקי

להתענג על הבנת הפרשה

נקודת המוצא היא שפרשיות התורה מחולקות כפרשיות כי אכן כל הכתוב בפרשה שייך זה לזה, לא בכדי כוללת הפרשה כל מה שכלול בה, ישנם פרשיות בהם הקשר ברור נקודת הפתיחה ונקודת הסוף נקשרים בקשר בל ינותק עם נקודת האמצע, וכל הפרשה הינה רעיון אחד הנגלה לעין הלומד.

אך אין זה סוד כי ישנם פרשיות בהם מסתפקים אנו בהבנת ווארט פה ווארט שם, רעיון שמסתדר עם רש"י אחד אך לא לגמרי עולה בקנה עם רש"י אחר, רעיון שמבוסס על אחד משיטות הראשונים או חלקם.

הספר שש משור – מגלה לפנינו עולם מופלא של שזירת אמן, בה יצר המחבר שליט"א יצירת פאר ופלא, אשר כל הרואה ישתומם מיופי הדברים, מעומקם, והתמונה הנחירה העולה מבתרי הספר, תמונה אשר מעמידה כל פרשה עם מסריה באופן חד, תמונה אשר נותנת הבנה לפרטים שבדרך ה'וארט' והחידוש אינם מתפרשים דיים, ובגישה זו נהפכים לפעמים לחלקים מרכזים וצירים אשר עליהם יסוב לב העניין.

ניתן להתרשם מגודל האור הנשפך מספר זה, וגודל התגלית שמגלה המחבר שליט"א בדרך לימוד פרשיות התורה, מההסכמות המופלאות הנצבות בראש הספר מהגאון רבי ישראל מאיר ווייס שליט"א ראש ישיבת נחלת הלויים בחיפה, אשר כותב בין הדברים כי יש בספר מלבד עצם הנאת הלימוד מלימוד התורה בהבנה, גם מדריך לרוצים לעמוד על השקפת עולם מתוך זיו התורה. הגאון הצדיק רבי אורי ווייסבלום שליט"א מאריך בדבריו בשלל ביטויי התפעלות על עומק האיכות ורוחב הידיעות אשר המחבר שליט"א פורש בכתיבת הספר. והגאון רבי יוסף יחיאל הלוי במברגר שליט"א רב קהילת החרדים בחיפה וחבר בד"ץ שארית ישראל אשר מגדיר את המחבר מחשובי הלומדים שזכה לחבר חיבור גדול באיכות וכמות.

ניתן להשיג את הספר בכל חנויות הספרים המובחרת, בארה"ק
ובחו"ל. ליתר פרטים ניתן לפנות לדוא"ל: brachadz@gmail.com
לפרטים אצל המחבר 054-844-1300

מערכי תורה

קדושים

משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א ראש ישיבת עטרת שלמה

לא תגנובו - בגונב ממון

כתוב (י"ט, א) 'לא תגנובו', וכתב רש"י, אזהרה לגנוב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות, אזהרה לגנוב נפשות וכו'. יש לומר דלכך בגונב ממון נכתב האיסור בלשון רבים, משא"כ באיסור גניבת נפשות, עפ"י ד' הגמ' בב"ב דף קס"ה דרובם בגזל, ולכן איסור זה נכתב בלשון רבים, משא"כ באיסור גנוב נפשות.

'ובשנה הרביעית כל פריז קודש'

בדין רבעי כתוב (י"ט, כ"ד) 'ובשנה הרביעית יהיה כל פריז קדש הלולים לה'. וצריך לבאר מה בא לרבות באומרו כל פריז, וכל לרבווי מאי. ויש לומר דהנה דיני קודש זה של שנה רביעית ילפינן ממעשר שני, וכמו שהביא רש"י דברי התו"כ, וא"כ יש לומר דאתא לאפוקי דלא נימא דדין שנה רביעית הוא דין מעשר והוא חל רק בעשירית הפירות כמו מעשר שני, וע"ז הוסיף הכתוב דבשנה הרביעית כל פריז קודש, ולא רק מעשר מהפירות.

איסור ערלה - מי יגלה עפר מעיני אדם הראשון

כתוב (י"ט, כ"ג) 'שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל'. י"ל בביאור כל עיקר ענין האיסור דערלה, עפ"י דברי המדרש (ויקרא"ר פכ"ה פ"ב), דרש רבי יהודה בן פזי, מי יגלה עפר מעיניך אדם הראשון, שלא יכולת לעמוד על צוויך שעה אחת, והרי בניך ממתינין לערלה ג' שנים, אמר רב הונא כד שמע בר קפרא כן, אמר יפה דרש רבי יהודה בן אחותי, הדא הוא דכתיב וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו, עכ"ד המדרש. ועפ"י יש לומר דבזה שמקיימים איסור ערלה שממתינין שלש שנים, יש בזה תיקון לחטא אדם הראשון בעץ הדעת, שחטאו היה שלא המתין שעה אחת מלאכול, ובהמתנה זו דערלה נתקן החטא דאדה"ר.

ונראה לבאר בזה עוד, שבאמת בהערלה מצד עצמה אין שום רע, ויסוד האיסור אינו מחמת שיש איזה ריעותא בשלוש שנים הראשונות, וכל איסורו הוא רק מחמת עצם הדבר שהתורה הזהירה, דכל האיסור עניינו הוא שיהא ענין של 'המתנה', וע"י המתנה זו שממתינים, יהא נתקן החטא, וכמו בעץ הדעת דאיתא שאילו המתין אדם הראשון עד כניסת השבת, היה מותר באכילה, והרי זהו ההמתנה שלא המתין שאיתא בדברי המדרש הנ"ל, והיינו דאין שום חסרון בהעץ עצמו, רק עצם הדבר שלא המתין הוא החטא, וכמו כן בערלה שבא לתקן את החטא, אין שום חסרון בהעץ מצד עצמו, רק עצם הדבר שהתורה הזהירה עליו.

כבוד ת"ח - כבוד המקום

בדין הידור פני זקן כתוב (י"ט, ל"ב) 'מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלוקיך וגו'. וברש"י הביא דברי הגמ' בקידושין דלכך נאמר ויראת מאלוקיך שהרי דבר זה מסור ללב של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא. ויש לומר בזה עוד, דהנה בקידושין דף נ"ז ע"א איתא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש, עד שבא רבי עקיבא ולימד את ה' אלוקיך תירא לרבות תלמידי חכמים. וכתב שם רש"י בטעמיה דשמעון העמסוני שהיה ירא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום.

ובטעמיה דרבי עקיבא דמרבה מורא תלמידי חכמים כתב במהרש"א בב"ק (דף מ"א ע"ב) דר"ע סובר דאין זה משהו מורא ת"ח למורא מקום, דהמורא מת"ח הוא מורא המקום כי מתוך שהוא ירא מה' הוא נשמע להם לקבל עליו ויראת ה' ומצותיו.

ולפי זה יש לפרש הא דסיים הכתוב ויראת מאלוקיך, לומר כי הכיבוד והיראה לזקן ותלמיד חכם הוא ענין אחד עם כבודו ויראתו של מקום.

'לא תעשוק את רעך'

כתוב (י"ט, י"ג) 'לא תעשוק את רעך ולא תגזול'. הנה עושק הוא כשבא הממון לידו מדעת הבעלים כמו הלואה או פקדון, וגזילה הוא שעצם נטילת הממון היתה שלא מדעת הבעלים, וכמבואר כ"ז בדברי הרמב"ם ריש הלכות גזילה. והנה לגבי עושק כתוב רעך, ולגבי גזילה לא כתוב רעך. ויש לבאר זאת לפי מאן דס"ל (בב"ק דף ק"ג ע"ב) דגזל עכו"ם אסור, אבל הפקעת הלואתו מותרת, דנמצא דעושק אסור רק בישראל, ולכן כתוב רעך, משא"כ איסור גזילה נוהג גם בעכו"ם, וע"כ לא כתוב בו רעך.

'אתם תרשו את אדמתם - ואני אתננה לכם'

כתוב (כ', כ"ד) 'ואמר לכם אתם תרשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אותה ארץ זבת חלב ודבש'. צריך ביאור מה שכפל הכתוב דבריו ואמר 'ואני אתננה לכם וגו', והרי כבר אמר 'אתם תרשו את אדמתם', ולמה כפל הענין בשנית.

ויש לבאר בזה, דהנה תנן בביכורים (פ"א מ"י) רבי יוסי אומר אין מביאים ביכורים מעבר הירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש. ובירושלמי שם אמרו עוד טעם דכתיב אשר נתנה לי, ולא שנטלתי מעצמי, ועבר הירדן חשוב שב"ג וב"ר נטלוהו. ומבואר דיש בזכיה בארץ ישראל שתי אופנים אחד ע"י נטילה וכיבוש, ואחד ע"י נתינה.

ולפי"ז יש לבאר דזהו שכפל הכתוב, שהם יזכו בארץ הן מכח נטילה וכיבוש, וזהו שאמר 'אתם תרשו את אדמתם', והן מכח שיקבלוה במתנה, וזהו שאמר 'ואני אתננה לכם לרשת אותה'.

והנה הזכיר הכתוב שהארץ היא זבת חלב ודבש, ויש לבאר למה הזכיר זה כאן, על פי דברי המשנה בסוטה דף מ"ח ע"א דזנות וכשפים כילו את הכל, וזה קאי על טעם והריח ושומן הדגן והפירות, והיינו שבטל כל שבח ומעלת גידולי ופירות ארץ ישראל, ונמצא דע"י שישמרו עצמם מהאמור כאן בפרשה, יזכו שתהיה הארץ זבת חלב ודבש, ויזכו לשבח ומעלת פירות וגידולי הארץ.

ויש להוסיף בזה דלכן הזכיר הכתוב שהארץ היא זבת חלב ודבש רק בסיפא כשאמר ואני אתננה לכם, כי בזכיה ע"י ירושה וכיבוש הרי זכו גם בעבר הירדן, והיא אינה ארץ זבת חלב ודבש, משא"כ בזכיה ע"י נתינה מאת ה', שזה קאי רק על ארץ ישראל עצמה, היא זבת חלב ודבש, ע"כ הזכיר הכתוב שהארץ היא זבת חלב ודבש רק בסיפא גבי הנתינה, ולא ברישא כשמדובר על הירושה. וזהו שאמר הכתוב שלא ילכו בחוקות הגוי המשוּלח מפניכם, ובה יזכו לארץ ישראל הן באופן של כיבוש והן באופן של נתינה, ובחלק שיקבלו בנתינה גם יזכו שתהיה ארץ זבת חלב ודבש.

אל תהי מצות העומר קלה בעיניך

במדרש בפרשת אמור כתוב 'רבי יוחנן אמר, לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען, הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריו, על מנת ואתה את בריתי תשמור, ואיזה זה מצות העומר'. מבואר בדברי המדרש שמצות העומר הוא תנאי בזכיה בארץ ישראל, ורק ע"י הקרבת העומר זוכים ישראל בארץ. וצריך להבין מהו הענין המיוחד שיש בקרבן העומר, שבו תלוי הזכיה בארץ ישראל, ומה נשתנה קרבן העומר משאר כל הקרבנות. ואמנם מצינו שזוכים בארץ ע"י ברית מילה ותורה, אבל קרבן העומר מה עניינו לארץ ישראל.

והנה כל המנחות באות מן החיטים חוץ ממנחת העומר ומנחת סוטה. והנה במשנה בסוטה תנן למה מנחת סוטה באה מן השעורים, אמר רבן גמליאל כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה. הרי מבואר שצריך טעם למה סוטה מקריבה שעורים, והטעם הוא כי היא עשיתה מעשה בהמה. וצריך ביאור אם כן מהו הטעם שהעומר בא מן השעורים, היתכן להביא קרבן ממאכל בהמה, הקריבנו נא לפחיתך הירצך או הישא פניך. אכן ביאור הדברים הוא כי תכלית קרבן העומר הוא לקדש את החומר להעלותו מנחיתות דרגתו הבהמית ולהגביהו לרום מעלת קדשים, זהו משמעות הקרבת העומר וזהו תכליתו, מעתה כיון שתכלית העומר הוא לקדש החומר, ע"כ דוקא שעורים שהם מאכל בהמה, והוא הדבר הפחות ביותר, אותו צריך לקדש ולרומם עד שיהא נעשה רוחני וראוי לעלות על שולחן גבוה, ומאכל בהמה הוא לומר שאפי' דבר פחות כ"כ אנו מעלים ומרוממים ומקדשים. הנה בגמ' בחגיגה איתא, ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה כמלאכי השרת, שלשה כבהמה, יש להם דעת ומהלכין בקומה זקופה ומספרים בלשון הקדש כמלאכי השרת, שלשה כבהמה אוכלין ושותין, ופרין ורבין, ומוציאין רעי כבהמה. מבואר כי יש באדם הרכבה של שני כוחות ושני עניינים, מחד הרי הוא כמלאכי השרת, חלק אלוך ממעל, מדיליה נפח, שהוא רוח העולה למעלה, והוא כלשון הפיוט 'מכסא כבוד חוצבה לגור בארץ ערבה', ומאידך הרי הוא כבהמה, ובגזירת מלך הורכבה נשמה זו לגור בתוככי גוף שהוא בהמי וחומרי, ותפקיד האדם הוא להשליט את חלק הרוחני שבו על חלק החומרי, להגביר חלק הדעת שבו שבזה הוא כמלאכי השרת, על חלק של אכילה ושתיה, שבזה הרי הוא כבהמה, ובה להפוך את חלק הבהמה לחלק של מלאכי השרת, ולהפוך את אכילתו ושתיתו שגם בזה יהיה כמלאכי השרת.

כתוב במסילת ישירים שאכילה ושתיה של צדיקים הרי זה כמו הקרבת קרבנות, הרי שהאדם יכול להתעלות ולקדש את עצמו עד כדי מדריגה נשגבה שאכילתו ושתיתו שהיא חלק הבהמה תהפוך להיות כמו אכילת גבוה.

הגמרא בסוף כתובות דורשת מהפסוק במלכים 'ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלוקים לחם ביכורים' וכי אלישע אוכל ביכורים היה, אלא לומר לך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים. בגמרא ביומא כתוב שהרוצה לנסך יין על גבי המזבח, ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין. הרי שאדם יכול לקדש את עצמו עד כדי כך שנחשבת אכילתו כאכילת ביכורים, ושתיתו כניסוך היין. זהו הענין של קרבן העומר, כי הבאת העומר באה בשביל שכך יהיה מעשה האדם, שהאדם יתקדש ויתעלה להיות רוחני.

בזה נבא לבאר דברי המדרש שהעומר הם התנאי והזכות של ישראל בארץ, כי ארץ ישראל היא מקום של רוחניות, כתוב בפרשת אחרי בענין איסור עריות, 'כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ, ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם', הנה כתוב שארץ ישראל אינה מכילה וסובלת טומאה, ומקיאה מקרבה את המטמאים אותה, והרמב"ן שם מאריך בשבח מעלתה של ארץ ישראל, וכותב 'שארץ ישראל היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו זרע אוהביו, והנה הארץ שהיא נחלת השם הנכבד תקיא כל מטמא אותה ולא תסבול עובדי ע"ז ומגלים עריות. אבל הכותיים לא היו נענשים בארצם בעבדם את אלוהיהם לשלוח בהם את האריות, ובבואם בארץ השם ועשו שם כמעשיהם הראשונים שלח בהם האריות הממיתים אותם. ולא תקיא ארץ מצרים ולא שאר ארצות הגוים את גוייהם אבל הענין כולו למעלת הארץ וקדושתה' הרי שארץ ישראל נתייחדה בהיותה מקום של קדושה ורוחניות, ועל כן בשביל לזכות בה, צריכים ישראל להיות רוחניים וקדושים, ולא להיות כמו שאר אומות העולם, ולזה צריכים הם לקדש את חומריותם וחלקי הבהמה שבהם, ובה יהיו ראויים לנחול את הארץ שהיא מקום של רוחניות, אבל בלי מצות העומר נשארים בדרגה של בהמה ועושים מעשי בהמה, כי אז אינם ראויים לזכות בארץ, ולכן מצות העומר שהיא קידוש החומר, היא תנאי ומפתח לזכיית הארץ.

(מתוך שיחה שנאמרה בישיבת 'אשרי האיש' בראשות הגר"צ בן פורת שליט"א בית וגן ירושלים)

לזכרון עולם בהיכל ה'

גאון וחסיד, צדיק וישר, לן באהלה של תורה כל ימיו, בקי בש"ס ומרבין תורה, עלה בהר ה' נקי כפיים ובר לבב, שלם במעלות רבות, יראת ה' חופפת עליו, מעטהו אמונה והוא תפלה, מופת לרבים בדרכו הישרה, לבושו צדקה, טוב ומטיב לרבים, ועצתו אמונה להם,

הגאון רבי שמעון ברייש זצ"ל

בנו ויד ימינו של הגאון האדיר בעל 'חלקת יעקב' זצוק"ל

החקרי לב

משיעורי רבינו הגאון רבי חיים קלופט שליט"א

"בית המדרש נפש החיים"

גליון מס' 48

פרשת קדושים תשפ"ב

העונג האציל של עמל החכמה - עבודת הספירה

א] "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה וגו'", בפשט דקרא התורה מקשרת בין הנפת העומר, קציר העומר, שזה נעשה 'ממחרת השבת' ממחרת יום ראשון של פסח, מכאן מתחילה הספירה של שבע שבתות תספור חמישים יום עד שיביאו שתי הלחם. וזו הספירה מקרבן העומר לקרבן שתי הלחם.

וכן כתוב בפרשת ראה, בפרשת המועדות, "שבעה שבועות תספור כל מהחל חרמש בקמח.. ועשית את שבועות לחך אלקיך", במובא שחג השבועות בני על הספירה של שבע השבועות, לא יש תאריך מתי יש חג השבועות וצריך לספור אליו, אלא תספור חמישים יום ואז יהיה חג השבועות.

אמנם במדרשים כתוב מפורש שהספירה היא לא רק לקרבן העומר אלא לחג השבועות, יום מתן תורתנו, ולכן חז"ל השוו את זה לספירת זבה שנתורה מטומאתה, כך ישראל שהיו צריכים להסתר מטומאתם ולחיות ראויים לקבלת התורה. [וכן כלאורה מוכרח ממה שנתנה תורה את המצוה של הספירה לכל אחד מבני ישראל, שאם זה שייך רק לקביעות חג השבועות, זה צריך להיות שייך רק לב"ד, כמו בספירה ויבל שסמסור רק לב"ד, כי הקביעות של ששת יובל אי כולה להיות תלויה בכל אחד ואחד.]

וכן כותב החינוך (מפה שח) בטעם מצות הספירה: "למי שעל עיקר של ישראל אינו אלא התורה.. והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים.. וממין כן נצטרין למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום תנחת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנספך לבלנו, כעבד שייך צא, רמנה תמיד מתי יבוא העת הנספך אליו שיצא לחירות"..

ב] ששכל זה צריך להתבונן בתכלית של יציאת מצרים, ובה נבין את ההמשך בספירת העומר ושבעות.

הנה אומר אמנם בכל יום בנספוקי דומרא 'לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' מה המשמעות של השבחים האלו? אז ידוע ששבעת הדברים שכתובים כאן, זה שבעת הגילויים של דרכי ההנהגה בעולם, וזה הולך בהדרגה, הגילוי הראשון 'גדולה' היינו השפעת חסדו בעולם, שזה השרוש הראשון של כל הבריאה, רצונו להטיב כל גבול, ואז מגיע השרוש השני 'הגבורה' שזה צמצום הדישפעה, וכו' וכו' כך כסדר כל ההנהגות.

ויש בזה עוד נקודה נפלאה, ששבעת דרכי ההנהגה האלו נעסרו גם לאדם, שהוא צלם אלקים, גם אצל האדם יש פעולות של חסד ופעולות של גבורה וכו', ודיינו שהקב"ה מאציל לאדם את דרכי ההנהגה.

והומדה השביעית - 'לך ה' הממלכה', וצריך לדעת למה יש כאן פתיחה חדשה 'לך ה'?' אבל התשובה שהיא בא להבדיל את המלכות משאר המדות, כי זה לא רק שלב נוסף בגילויים והמדות, אלא זה התכלית של הכל, כל התכלית של הבריאה צריכה להוביל לדבר אחד - לך ה' הממלכה, ולכן זה שייך לכל המדות, יש מלכות ששייך לחסד, ויש מלכות ששייך לגבורה וכו', זה הציר שסובב עם הכל.

וממילא גם בפעולות שלנו, וכל סוגי המידות, לאן הכל צריך להוביל - 'לך ה' הממלכה', מלכות מגיעה מהמקבלים שממליכים אותו ומקבלים עליהם את עול מלכותו, וזה צריך להיות הכוון בכל פעולה ובכל מצוה, אני הולך לקיים מצוה, מה אני הולך לעשות? לחזק את מלכות ה' בעולם!

[וכמוכן שזה השרוש של יציאת מצרים, שנכתבה כ"כ הרבה פעמים בתורה, כי אז נתינו עבדי ה' וגם ה', והתכלית פירוש הקב"ה למשה - "זה לך האות, ביוצאי אתם את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר החר", המטרה היא הופעת מלכותו ת"ב בבריא, והשלימות של המלכות הגיעה במתן תורה. [ומובן לאדם למה בראש השנה מזכירים את מתן תורה, כי זה היום של המלכות, ומתן תורה זה הטיא הגילוי של המלכות].

הגילויים אצלינו להסתכל בכל מצוה ובכל דבר - מה יהיה לי מזה, איזה תועלת רוחנית או "ישועה" אפשר להפיק מכאן, אבל כשמתכלים במבט כזה של "לך ה' הממלכה" שהכל מתסובב סביב מלכותו ה', אז הכל משתנה.

אם כן, זה היסוד בכללות הימים, לחזק את מלכות ה', ולחיות עמו בכל פעולה, לאות את האבינו מלכנו שנמצאים בצל נכפיו של הקב"ה.

וכמו שרואים אצל עם ישראל שמיד אחרי קריעת ים סוף הגיעו למרה, ואז היה כל הסיפור, והתכלית כתובה בסוף "ויאמר אם שמעו תשמעו לקול ה' אלקיך והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו - כל המחלה.. לא אשים עליך", ודיינו שתרדו שאתם לא נמצאים במערכת הרגילה, אלא כל ההנהגה שלכם תלויה רק בתורה ומצוות, וזה כ"כ חלק מההנהגה למתן תורה.

ג] ובתורה זה יש את העבודה בימים האלו להתחזק בעמלה של תורה. כמו שכתוב על הגאון מוילנא, שבימי הספירה היה לומד בתורתה גדולה מהרגיל עד חג השבועות, [וכמוכן שאין לנו השגה בדרגות הלימוד של הגאון].

וא"כ נבוא להתבונן במהות עמלה של תורה, מה כתוב בתורה? "אם בחוקותי תלכו". אין "אם" אלא לשון בקשה, למלמד שההקום מתאווה שיהיו ישראל עומלים בתורה וכן הוא אומר "לו עמי שומע לי וכו'". וביאר הנצי"ב, דלא כתוב כאן טעם ענין של שכר ועונש, אלא יש כאן כפיין כריתת ברית עם ישראל, דבזה תלוי יסוד האומה. המציאות של כלל ישראל תלכו "אם בחוקותי תלכו" שתהיו עצמלים בתורה, ואם כלל ישראל מקיימים את זה, אז יש את השפע המובטח, שהוא תלוי במציאות כלל ישראל! ואם ח"ו אין "בחוקותי תלכו", זה גורם לביטול המציאות וחו"ו אין את ההשפעה.

וזאת רואים בדברי ה"תורת מנחם", 'מלמד שהקום מתאווה.. כי מציאות כלל ישראל היא עמל התורה, והקב"ה מבקש ומתחנן מאיתנו לשמור על מציאותנו זו ולעמול בתורה, כבקשת אב לבנו, וידגומת המלך שמוקדם חוקים על נתינו, הרי לא אכפת לו כל"כ אם יעבדו עליהם, כי מי יעבדו על חוקיו יעשו וישלם נספ. [ואחרת המלך רק מריח כסף מהם], וכן רופא שמצוה על החולה לא לאכול דבר מסוים, לא אכפת לו אם החולה יאכל את הדבר הזה, אבל ששהמלך או הרופא מציג את דבריהם בלבם החליבים ודאי שאכפת להם אם הוא לא ישמור מצוותם, כיון שהם הפיצם בשלמו וטובתו. וכן הקב"ה בכיכול מתחנן לישראל שישמרו על קיומם, משום שהפך בטובתם.

ד] וכן שמציאות ישראל הוא עמל התורה. צריך לברר מה הרעיון של "עמל התורה". הרי כל בן תורה יש לו חלום להיות עמל בתורה, שכל כולו יהיה שקוע את ורק בתורה. החזון"א כותב שכל עמל התורה שחפץ להשיגה הוא על עמלה של תורה. א"כ מילא את רוצה את תועלת התורה?

אמנם, כולם רוצים לעמול, אלא שיש להם תירוצי: אין אף יכול לעמול ולחיות שקוע בתורה אם יש לי כזה יצה"ר? ולא שמים כל שפוטרים בדברים מיניה וביה, דאם אין יצה"ר עמל מניין? כל העמל והיגיעה זה דווקא שיש יצה"ר הרע שמפריע ואפ"כ מתגברים ועומלים בתורה. וכמו שהמשגיח זצ"ל היה אומר: "היחידים זה לא כסא נח". האדם בן לעולם כדי לעבוד.

אכן, כולנו יודעים את זה שבשביל תורה צריך להשקיע. אבל כפי"ז צדין חסדה ההגדרה המדויקת של המילה "עמל". מה הפירוש "עמל"?

במהר"ל יש יסוד, שבשביל להגדיר דבר צריך לדעת מהו הפכו. א"כ כשנרצה לדעת מהו עמל, נבין קודם מהו ההיפך מעמל? יש שיגידו שההיפך מעמל זה עצלות. אבל אין זה גנון, משום שעצלות זה ההיפך מזריזות, ולא ההיפך מעמל. גם רמיון הוא לא בדיקו ההיפך מעמל, שרמיון הוא ההפך מאמץ, א"כ מהו ההיפך מעמל?

נראה למר, שההיפך מעמל הוא גיוון, חוסר מעש. ועמל פירושו עשיה. והיו יסוד האדם, כמו שנראה בדברי רמב"ם, ומה נבין מה זה עמלה של תורה.

ה' הגמ" בסנהדרין (ע"ג) אומרת "אמר רבי אלעזר כל אדם לעמל נבאר, שנאמר "אדם לעמל יולד". בן אדם הוא לא דומם, האדם חייב להיות בפעולה, אם נקשרו בן אדם למקומו הוא יצא מדעתו. א"כ עמל הוא לא עמלה, אלא עמל, רבי אלעזר אומר! אלא הוא מציאות האדם!

ובזה צריך כל אחד לבדוק את עצמו, האם אני "בן אדם". אדם זה לא מה שחוקר עם חליפה וענינה, ואוכל וישן, זאת יכולים לעשות גם בהמות וחיות. "אדם לעמל יולד", בן אדם נמרד בפעולתו. [וגם המתחיל כל זמן שהיה לצורך העמל הוא חשבה כעמל, אבל יותר מהצורך זה גיוון, חוסר פעילות], וכשחזר את זה ממילא חסר ב"בן אדם".

וזה היה פשוט לגמ', שאדם נברא לעמל, היינו לפעולה ועשייה. דרך היה קשה לאיזה סוג עמל הוא נברא. דאולי נברא לעמל מלאכה, דהיינו שפעולתו של האדם צריכה להיות ביימים וברגלים. עונה הגמ' : **"כי אין עמל פניה, היה אומר לעמל מה נברא"**, שו"י מעלת האדם על פני שאר יצורי תכל, דהאדם הוא מדבר, ואם בזה תנייח מכל היצורים, על כרחך שכזה מיוחדות ל'פעולות, דעיקר הפעילות צריכה להיות בכח.

ועודני אמר ידוע אם לעמל תורה או לעמל שיהיה, כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפניך היה אומר לעמל תורה נברא. – ויפה באפיו נשמתי חיים – אומר התרגום "והיות באדם לרוח ממלא", כח הדיבור הוא הנשמת חיים של האדם, וזהו מציאותו. וא"כ איך שייך שיבוא האדם להשתמש בכוח זה לעמל שיהיה בענינים גשמיים? ועל כרחך שעמל פיו צריך להיות ב'דבר'.

וא"כ מביאר שעמל התורה אינו מעלה באדם, אלא מציאות האדם שנברא לעמל, ולא היה עמל, לעמל התורה. [וכאן האדם יכול לבחור לעצמו במה לעמול, האם לעשות סטנדרים למי שלומד, או ללמוד ובשביל יושבי סטנדרים].

ו[ואם עמלם של תורה זה שורש החיים, כך צריך להרגיש, שזה לא קושי והתייגות, אלא זה החיים.

ה'חזון איש' יצ"ל כתוב בברכת (ח"א טו): **"רצוני לבקשך להרעיני משלומך הטוב"**, מה פירושו "שלומך הטוב"? אפשר לחשוב שהכוונה הוא אוכל טוב, יין טוב, עושה טיולים וכו' וכו'. מיד מרגיש החזון א"י: **"כמבין אין טוב אלא תורה"**.

ומשפיר החזון א"ל לבאר לנו טוב התורה, אומר החזון א"י: **"יש בחיות הרבה בחשקי האדם ותאוותיו, כי בדברים ערבים מרגישים את נגף האדם וצבא איבריו להנאה מדומה, ומשמחים במידה מסוימת את נפשם"**. כל אדם מחפש להתענג בחיים, ולכן הוא מחפש את זה בכל מיני תענוגות עוה"ז שרת תענוגות מדומים, **"אבל הנאה זו אין בכוחה להתחרות עם העונג האצילי של עמל התחבוב, אשר נשמתי האדם מתרוממת מעל המית העולם עד שישם ונהנים מזיו התחבוב העליוני, וזו הטובה הגדולה והיתירה שנתנה להאדם תחת השמש"**.

"ועי' אני שואל עד כמה עלה בידך לחוש במיתו בני אדם כי הנה הכל, אחרי שיש כח באדם לאור באור החיים ולהשתעשע בביתו עילאה שממחת לב ונפש". עמל התחבוב הוא עונג אצילי שא"א בכלל לתאר, נשמתי האדם מתרוממת לשמי השמים.

ז[הגדרה נפלאה לעמלה של תורה, אנו מציאים בדברי המהר"ל כאן בפרשה. דהנה התקשר כבר מהו הלשון "אם בחוקותי תלכו", אם מדובר על עמל התורה, היה צ"ל "אם בחוקותי תעמלו", ומהו הלשון "תלכו"?]

אלא מבאר המהר"ל, שכמו **"שהחליכה שאדם הולך ממקום למקום, כי היה עמל בתורה ולהעמיק בו יותר ממה שהעמיק בו קודם, וזה נקרא חליכה בתורה"**. ר"ל דהפעילות של האדם בתורה צריכה להיות בצורה של חליכה, דהיינו שלא עומדים על מקום אחד אלא מתקדמים.

ובזה שונה סוג העמל שכתורה בהעמל בשאר מצוות, וכפי שמבאר המהר"ל במהר"ל, שבכל המצוות, האדם עמל על אותו ענין, ודאי שכל שעמל יותר ח"ו משובח יותר, אבל בתורה שזה "עמל התחבוב", א"כ כל יגיע נפתחים לפניו מצוות התחבוב הדשים, כל הבנה חדשה או תורה חדשה.

ולכן כתוב על עמל התורה "בחוקותי תלכו", משא"כ שאר מצוות "מצותי תשמרו" דעצם הקיום הוא המצוה אף בלי ההבנה. אבל "עמלה של תורה" פירושו להפעיל את המחשבה ולהתקדם, וכמו שעמל הגוף צריך את הפעלת הכוחות הגופניים, כך בעמל הרוח הפעולה צריכה לבא מהחכם [שהוא משכן השמחה], שכל כולו נתון להפעלת המחשבה מתנתק מן החומר. וכמו שכותב החזון א"א בברכת ה'ל': **"העונג האצילי של עמל התחבוב, יש נשמתי האדם מתרוממת מעל המית העליוני"**.

"אדם לעמל יולד", האדם זה לא הגוף, האדם זה הנשמה, החלק אלוך ממעל שבו, וכשהנשמה פועלת ועמלה אז היא באה על סיפוקה, ואז רואים את הפנים זורחות, אז הבן אדם נהיה בן אדם אחר, וא"ל לתאר את ההתרוממות רוח שיש לו.

וזהו 'העונג האצילי של עמל התחבוב', שעי' עמל התחבוב האדם מתנתק מהגשמיים ונרדק ברוחניות וכביכול דבוק בוי' תי', דעי' תורה משיג דעתו של מקום כמו שמבאר בנפח"ה בשם הוזהר. וכתוב ב'תנא דבי אליהו' רבא זצ"ל, **"אשר אדם השם עצמו כשור לעול וכתמור למשא, וישב ויהנה בכל יום בתורה תמיד, מיד רוח הקודש נמשח עליו, אשרי אדם שמשחק עצמו בדברי תורה ויושב ויורש בהם כנחמה שחורשת בשדה"**.

הראים שמדמה את העונגים בתורה לשור וחמור. ובהארה זו, דמור לעול – היינו המעמיק, כמו השור שמעמיק באדמה עד למים – וחמור למשה – היינו הדיננות שהם כמשה שנושא האדם בקירבו. וכשית' את השקלם של שתי הדברים האלו, אז יהיה מובן מה ש'עונג התורה' הוא, דהוא ראי לרוח הקודש ששורה עליו, משום שכל כולו ברוך בקדושה.

ועמל זה על עמל התורה צריך להיות בעמל פה, וכנכור לעיל, וכמו שדרשו חז"ל בעירובין נד: על הפסוק **"כי חיים הם למצויאיהם, אלא תקרי למצויאיהם – בפר"**.

והמהר"ל ב'תניינות עולם' (ענין התורה טפס) מוה"ר לבאר את זה, שבמחשבה נכבד אין התורה נחשבת עם האדם, וכמו שכבר ביארנו שבה האדם הוא הריבו, ולכן לא שייך שהתורה תינדק באדם, אלא ע"י הדיבור. דהמחשבה אינה החיים ולכן התורה שהיא "אורך חיים" לא נדבקת ע"י זה באדם.

ונשארדם עוסק בתורה דב מחשבת, דהוא לא נחשב שהאדם עוסק בתורה, אלא מחשבת היא זו שעוסקת בתורה, "ולפי הנראה אין צריך לכל כדל על התורה כאשר עוסק במחשבה" (במנו שפיעסס האדם ח"א טו ס"ד), דק"י ש'מציאיהם בפה מתברר אצלו הלימוד יותר במחשבה.

והטעם כמו שאנו רואים שלפעמים מחשבה לכל נראה חלק ויפה. אבל כשהוא להוציא בפה, פתאום רואה שזה לא בדיוק כמו שחשב. ולכן עסק התורה חייב להיות בכח.

ועוד איתא בגמ' בעירובין נג: **"בדוריה אשכחתינה להווא תלמידי דקא גרים בלחישא בטשה ביה, אמרה ליה: לא כך כתוב 'ערכה בכל ושמורה', אם עורכה ברמ' איבריהם שלך – משמרתה, ואם לאו – אינה משמרתה"**.

היינו שעסק התורה צריך להיות בכל דמ' איבריהם, לא לשבת כמו איה מסכן ולעמל בשקט, כי אז איה טעם יש בלימוד? אין זה אלא ענינו! העריכות בלימוד מגיעה כש'לך עצמותי תאמרנה', וכמו שמואב על הגאון ר' זלמל, שהלימוד שלו "היה בחשק גדול ובאהבה עזר ונפלא... ובקול צלול נעים ועבר מאוד".

וכן כתוב בגמ' במגילה נב: **"כל הקורא בלא נעימה ויושר בלא זמרה עליו הכותוב אומר וגם אין נתינו להם חוקים לא טובים וגו'"**, היע"נ כתוב שבמשניות הראשונים שפרשו היה בהם טעמים, וכן במגן אברהם כתוב שמשנת איהו מקומן צריך לומר בנינו של משנה, ובריתא דר' ישמעאל בבנינו של גמ'. וזהו צורת הלימוד שנשמרה לנו מדורי דורות עד מתי תורה.

וכן גם בתפילה, כותב הר"א אברהם בנו של הגר"א (בס' פסחת אליהם) ש' **מי שהיה שומע אותו מתפלל מעם אחת בחול או בשבת, היה מעורר בלב השומע רוח דעת הראת ה' בשנה או שנתים. אף מי שהיה ליבו קשה כאבן, היה נסם כדונם מאוד וכוונתו היה מוכן בכל מילה מהסדר התפילה ומצויה לא הגה וואס בעצלותו נעים וברוך כבוד [אף כי רוחו הקדוש היה עסוק בסודות וכוונות התפילה דין עילאין, בכל זאת שפתיו ברוך מללו, ע"פ חוקי הדקדוק וההגיון אשר ידו בשל מכלל]**.

וכן גם כותבים בניו בחקדמיה לביאור הגר"א על ש"ע: **"כל עמל, דבין מעדת ה' מכל מקומות מושבותיהם, עם תורתו בלבבם, היו באים בצל קורתו להתפלל בבית מדרשו לשמוע תפילת ה' בפיו"** וב' ע"ש.

ובאמת שצריך לרוח על כאלו חרצים שבאים מוקדם לתפילה, אבל במקום לשבת ולהתחיל להתפלל בקול ובנעימה, וישיבים חצי דרומים וממלמלים את התפילה. וכן בלימוד, וישיבים כמו בול עין וממלמלים לעצמם את הגמ'. פשוט מסכנים.

"לא אותי קראת יעקב כי יצאתי בי ישראל". המצוות שהיט' נתן להם החיות של האדם. אבל זה תלוי באיזה צורה מבצעים אותם. יש אחד שעושה את הכל 'יצא ידיו', לצאת ידי חובה. ובאמת לו אין את הטעם והעריכות שבמצוות. אבל לידו נמצא מישורו אחר, שכל תכלית בתפילה ממלא אותו ביועג אר קין. שניהם מתפללים, שניהם לומדים, ואפ"כ כזה הברל גדול. משום שהכל תלוי בצורת התפילה, בצורת הלימוד. אם נעשים להם על השק, עם כל הרמ"ח הוסיפה" או מיעה העריכות.

ואז נפתחים כל הכשרונות. כשהאדם לומד בחשק ובתהלהבות, בעניניה ובזמנה, ע"ז הוא מעורר את הכשרונות, ואז נפתח השכל והוא מתחיל להבין אז הוא גם זוכר את מה שזלמד. כשלומדים בנינו כל מילה מקבלים משמעות, מתאזרם מילים קושיות שאין טעם לא חשב עליהם.

האף הראשונים דייקו בכל מילה שבגמ' אף הם הגיעו לשאלות פשוטות בהבנה, שאנחנו ככלל לא מבינו כל אליהם? משום שרש קראו את הגמ' בעניניהם ובתהלהבות, בחשק ואהבה לכל מילה. ממילא הם גם הרגישו בכל מילה. וכן כל אחד, דק' קשנומים בפה עם גינון הוא נקשר ללימוד בעצבות אהבה, ואז הוא מתעלה ומתורומם מעל המיית העולם וכביכול דבוק יתבדך.

- - - נשך מכתב תלמידים - - -

לתרומות והנצחה להפצת הגליון: נדרים פלוח – ישיבת קהלות יעקב – קטגוריות "עלון חקרי לב"

או להשאיר הודעה ב"ק בית המדרש נפש החיים" במספר: 077-26-111-78, או במייל: k_y6880427@gmail.com

לפניות, הערות והארות בכל נושא הגליון, וכן למסירת דברי תורה בכל נושא מרבינו שליט"א, ניתן ליצור קשר באופנים הנ"ל.

– כל שיעורי רבינו שליט"א ב"ק בית המדרש נפש החיים": 077-26-111-78 –

מישכתי התורה

הליכות חיים

בס"ד

קילקל שידוך ולבסוף יצא לטובה

שאלה

ראובן נפגש לצורך שידוך עם בת למשפחה מיוחסת, אשר בה תורה וגדולה. ולאכזבתו לאחר שתי פגישות ירד השידוך מן הפרק. כעבור חודש התבשר להפתעתו שחבירו הטוב עוד מילדות התארס עם אותה הבת. מרוב קנאתו בבחור, ותאוות הנקמה בבת שבערה בו, התקשר כעבור שבוע למשפחת הכלה, וביקש לדבר בדחיפות עם הכלה, כשהוא משנה את קולו ומזדהה בתור דוד של החתן.

בשיחתם סיפר לכלה באריכות יתר, שהחתן איתו התארסה חולה ר"ל במחלה נדירה חשוכת מרפא, שגורמת לקיצור ימים ושנים, והשלכות נוספות. ובגלל שלא רוצה "שיאשימו אותו בשמים" שמנע ממנה מידע חשוב כזה, שגם לדעת החפץ חיים בספרו - מצוה וחובה לספר זאת, לכן הוא מספר לה את העובדות לאשורן, ומשאיר בידה את ההחלטה בנידון.

הכלה שנבהלה מאד, החליטה מיידית לבטל את השידוך. ולמרות שהחתן ומשפחתו הכחישו בתוקף את המידע הכוזב שנמסר לה, היא לא האמינה להם. אמנם לבסוף לאחר שכנועים רבים הסכימה הכלה בשני הצדדים יעשו בדיקת דם מיוחדת "בדור ישרים" בעלות יקרה במיוחד, שנועדה לבדוק מחלות נדירות ביותר. והנה תוצאות הבדיקה קבעו, שהחתן לא חולה במחלה שהעלילו עליו, אולם התברר בבדיקה שלשני הצדדים ישנם גנים שיכולים לגרום למחלה נדירה אחרת לילדים שייוולדו להם, ואת המידע הזה לא יכלו להבחין בבדיקה הרגילה והמקובלת שעשו הזוג לפני השידוך. לאור נתוני הבדיקה הסכימו הצדדים מרצונם למרות הכאב - לבטל את השידוך.

כעת כשנודע לראובן, שבנתיים שב ממעשיו הרעים, על שיצא תועלת חיובית ממעשהו, הוא שואל, האם הוא חייב לבקש מחילה מהחתן והכלה על העגמת נפש המרובה שגרם להם בשעתו. או אדרבה מכיון שיצא תועלת מכך, א"כ ודאי שנשלח מהשמים להציל אותם, והם אלו שחייבים להודות לו, כי בלעדיו לא היו מגיעים למידע החשוב שנודע להם. כמו כן שואל ראובן ביחס לנזק הכספי שנגרם לצדדים מחמתו, שהוצרכו לשלם על הבדיקה היקרה, האם הוא חייב בתשלום.

תשובה

מכיון שבכל חטא שבין אדם לחבירו ישנו גם חטא שבין אדם למקום, על שהחוטא עשה דבר שהקב"ה ציווה לא לעשותו. לכן ביחס לחטאו לקב"ה - ודאי שצריך לעשות תשובה ראויה על מעשהו, ולקבל על עצמו מעטה - להשתדל להיטיב ולפרגן באופן מיוחד ושמח לכל אדם על הצלחתו, ועל הבשורות הטובות שיבשרו לו חבריו בכל תחום שהוא.

אולם כלפי הזוג, יתכן שפטור מלבקש מהם מחילה באופן שיזדהה בשמו. אלא מהראוי שיכתוב לכל אחד מהם מכתב בעילום שם, שמתחרט על מעשהו החמור, ומכיון שהתברר לבסוף שיצא להם מכך תועלת מרובה, לכן הוא מבקש שכל אחד יאמר בפיו שמוחל לאדם שהתקשר בשעתו לכלה. ביחס לתשלום - ראובן פטור.

מקורות

המקור שצריך לעשות תשובה על הרצון לחטא

מבואר בגמ' בנזיר (כג.), ובקידושין (פא.): שאשה שנדרה להיות נזירה, ולאחר מכן שתתה בכוונה יין, אולם בעלה ששמע באותו היום את נדרה, הפר לה אותו מבלי ליידע אותה, למרות שהנזירות בטלה, ונמצא שהאשה שתתה את היין בהיתר, אולם מכיון שהיא התכוונה לעבור על ציווי הקב"ה - צריכה לעשות תשובה על רצונה לעשות עבירה. הלכה זו נלמדת מהפסוק "איש הפרם - וה' יסלח לה". כלומר, אע"פ שאישה - בעלה הפר לה את הנדר, בכל זאת היא צריכה לעשות תשובה על כוונתה לחטא, כדי שה' יסלח לה.

ולפי גמרא זו צריך להיות בנידון השאלה, שראובן שהתקשר לכלה כדי לצערה, ולצער את החתן - חייב לעשות תשובה על חטאו, שבכוונה עבר על האיסור "לא תנוו איש את עמיתו - ויראת מאלוקיך", ובעזות מצח עשה דבר שהקב"ה אסר עלינו לעשותו.

אלא שלכאורה ניתן לחלק בין המקרים, שלגבי הנזירה, גם לאחר שהנדר הופר לה, לא קיימה בשתיית היין כל מצוה, ולכן עליה לעשות תשובה על מחשבתה הרעה. משא"כ בנידון דנן, מחמת מעשיו - נעשתה לבסוף מצווה גדולה שהיא "לא תעמוד על דם רעך", למרות שהמתקשר לא התכוון לכך. ולפיכך ניתן לטעון, שכיון שכעת התברר למפרע, שהטלפון שעשה לא היה מעשה עבירה או מעשה חולין - אלא מעשה מצוה, של הצלת הזוג והילדים החולים [אם היו חלילה נולדים] - מסבל ויגון גדול, על עשיית מצוה - לא צריך לעשות תשובה, למרות שכוונת העושה היתה אחרת.

סברא לפטור מתשובה כשנעשתה מצוה מחמת מעשה החוטא

ולכאורה ניתן להביא ראיה לסברא הזאת, מהגמ' במנחות (סד.) לגבי אדם שבכוונה הולך בשבת לצוד דגים שבנהר, שזוהי מלאכה שאסרה התורה. ולשם כך הוריד את רשת הדיג למים, אלא שעם הדגים עלה ברשת גם תינוק שנפל דקה לפני כן למים, והמציל לא ידע מכך, ועכ"פ מחמת אותו דייג ניצולו חיי התינוק. ואמר רבה, שלמרות מחשבתו הרעה של הדייג, מכיון שיצא ממעשה הדיג שלו - הצלת חיי אדם, לכן הוא פטור ולא נחשב שעבר על איסור שבת, אלא עשה מעשה מצוה של הצלת חיים, וכך נפסק להלכה. ולפי"ז יש לדון שהדייג יפטור גם מלעשות תשובה על מחשבתו, כי מסתכלים על התכלית הסופית שיוצאת ממעשהו, ועל קיום מצוה - לא עושים תשובה.

ולכאורה ניתן להביא ראיה לכך גם מדברי האור החיים הקדו' (ס"פ ויחי ג, ב) שביאר את דברי יוסף הצדיק לאחיו "אתם חשבתם לרעה - אלוקים חשבה לטובה", ולכן אתם פטורים וזכאים גם בדיני שמים עכ"ל. וכך גם פירשו בשו"ת בית יצחק יו"ד (ס"ח ח' אות ח).

המקור שצריך החוטא לעשות תשובה למרות שנגרם מחמתו מצוה אולם כשנדייק יותר בלשון הגמ' במנחות שם נלמד, שרבה רק אמר שהדייג פטור, ולכן אינו חייב עונש, אבל מעשהו נקרא מעשה איסור. וכך מדויק להדיא מלשונות הרמב"ם בשני מקומות. א. בהל' שבת (פרק ב' הל' טו) שגם כתב רק שהדייג פטור. וישנו כלל ברמב"ם בהל' שבת, שכשכותב פטור כוונתו - פטור אבל אסור מדרבנן, וא"כ ודאי שצריך לעשות תשובה על האיסור שעבר. ב. בהל' שגגות (פ"ב הל' טו) כתב הרמב"ם, שאם הדייג פרס בשוגג את המצודה להעלות דגים

חומרת האיסור כשלא משלמים לפועל את כל שכרו

"לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר" (ויקרא יט, יג)

מבואר בגמ' בב"מ (ק"י:) שמי שלא משלם לפועל את כל שכרו המגיע לו - עובר על חמישה לאוים, ועשה אחד. וכן כתב בשו"ע חו"מ (סי' שלט, ב) וז"ל: כל הכובש שכר שכיר - כאילו נוטל נשמתו, ועובר בחמישה לאוין ועשה ע"כ. וכתב שם הסמ"ע (ס"ק ד) שמשמע מהרמב"ם והטור שאפילו במקרה אחד שלא ישלם לפועל את כל שכרו - יעבור על כל חמשת הלאוים והעשה, ועיי"ש במש"כ ופירוט חמשת הלאוים.

והנה מהראוי להתבונן למה התורה החמירה כל כך באיסור של עושק שכר שכיר, יותר מאשר מי שגנב או גזל מחבירו כסף, שבמקרה זה הוא עובר על איסור אחד או שניים בלבד?

הטעם הראשון לחומרת העושק שכר שכיר

ונלענ"ד לבאר את טעם חומרת הדבר בשני אופנים. אופן אחד, מאחר והקב"ה ברא את בני האדם, ובפרט את העם היהודי, כשכל אחד הינו עצמאי ואינו משועבד לזולתו. ועשה זאת כדי שכל אחד ידע שהוא משועבד לעשות רצון אבינו שבשמים בלבד, ורק הקב"ה הוא הבעה"ב שמעליו. וכפי שנאמר (ויקרא כה, נה) "כי לי בני ישראל עבדים", ודרשו חז"ל בב"מ (י) עבדי הם - ולא עבדים לעבדים. נמצא שאם אדם עובד עבור השני, בכך הוא עושה דבר שהפוך ממהות בריאתו, ומתכונת נפשו. אלא מכיון שנגזר על האדם "בזיעת אפך - תאכל לחם" צריך הוא לעמול כדי להשיג אמצעים כספיים לקנות עימהם מזון. והיות ורוב בני האדם אינם מסוגלים להתפרנס כעצמאיים, אלא זקוקים לעבוד אצל אחרים כשכירים או בתור קבלנים, לפיכך מחוסר ברירה מוכן האדם להשתעבד ולעבוד תחת מרות אדם אחר, למרות שזה בניגוד לתכונת נפשו.

כמו כן לצורך פרנסתו ופרנסת משפחתו, פעמים רבות בני אדם מסכנים במודע את חייהם, כגון אנשים שעובדים בתחום הבניה וכלשון הפסוק (שמות א, יא) "ערי מסכנות" ודרשו חז"ל ע"ש שהעובדים בבניה - מסכנים את חייהם. נמצא שבכל עבודה שעובד הפועל לבעה"ב, ואפילו אם זה בעבודה משרדית ללא סיכון חיים - כאילו מכר ושיעבד לו את גופו, וחיי. מאחר והגדרת המושג "זמן" הוא - שעות החיים שנקצב לאדם לחיות בעולם. ואת זה נותן הפועל לבעה"ב ולא משיירים לעצמו. והכל הוא עושה כדי לקבל ממנו כסף שיוכל לקנות עמו את צורכי מחייתו.

לכן אפילו פועל שעובד בקבלנות כלומר, שעובד מהבית שלו ובאיזה שעות שירצה, אולם מכיון שעובד עבור בעה"ב ולא עבור עצמו, לכן גם כאן מהותו הוא, שחיי משועבדים לאדם אחר. לפיכך מבואר בגמ' שם, ובשו"ע חו"מ (סי' שלט, ב) שכל חמשת הלאוים והעשה קיימים, גם בעשיקת שכרו של הפועל שעובד בקבלנות וע"ש.

לאור האמור מובן מה שאמרה התורה הקדו' לבעה"ב המעסיק, מכיון שהפועל נתן לך בעל כורחו את חייו תמורת שכר העבודה שסוכם עמו, לכן אם תמנע ממנו מלקבל את מלוא התמורה הכספית שמגיע לו - אין כאן רק חסרון של עושק ולקחת ממון שלא כדין, כמו שקיים אצל מי שגנב ממון מזולתו, אלא לקחת ממנו את חייו שנועדו לצורך עבודת הבורא ית"ש, ולא שילמת לו עבור חייו. וכלשון הפסוק "ואליו הוא נושא - את נפשו", לפיכך אין פשע ואכזריות גדולה מכך.

וניתן להביא ראיה לעוצמת השיעבוד מדברי התוס' ב"מ (י) ד"ה כי לי (וכו') שהקשו, איך מותר לאדם להשכיר את עצמו לעבוד אצל זולתו, הרי הוא משעבד לו את עצמו כעבד, והקב"ה אמר - כי לי בני ישראל עבדים? ותימצו התוס', שאה"נ זוהי אכן מהות השעבוד, אבל מכיון שאינו זקוק לשטר שחרור - אינו בגדר עבד גמור.

ועלה תינוק פטור מחטאת - מפני שהיה שוגג ע"כ. ומשמע שאם היה מזיד - ודאי שצריך לעשות תשובה חמורה על מחשבתו, למרות שנגרמה מכך הצלת חיי אדם.

ועיין בפרי מגדים אור"ח (סי' שכח, א"א ס"ק ח) שדייק מהרמב"ם שפטרו ממכת מרדות בלבד וע"ש. וכן משמע מדברי החזו"א מנחות (סי' מב ס"ק יח) שיצטרך הדיין לעשות תשובה וע"ש.

נמצא שברמב"ם משמע לכאורה, שלא כדברי האוה"ח שהובא לעיל. או שניישוב את דבריו בדוחק, שכונתו לומר, שיוסף אמר לאחיו, ממני אינכם צריכים לבקש מחילה, כי קבלתי תועלת רבה ממעשיכם - שנעשיתי מלך. אבל ודאי שביחס לחטאתכם כלפי הקב"ה שעשיתם דבר שאסור לעשותו שנאמר "וגונב איש ומכרו וכו'", ושלכן לבסוף נהרגו עשרת התנאים הקדושים ע"י שליטי רומא - אתם צריכים לעשות תשובה. נמצא שהאוה"ח לא התייחס כלל לגבי חיוב תשובת האחים ביחס לחטאתם לקב"ה, אלא שיוסף ענה להם ביחס למה שחטאו כנגדו בלבד, שממנו אינם צריכים לבקש מחילה, ועדיין צ"ע בזה.

על כל פנים למסקנה בנידון השאלה, ביחס לחטאת שבין אדם למקום - ודאי שראובן שהתקשר במזיד כדי לצער את הזוג - חייב לעשות על כך תשובה ראויה. וכן יקבל על עצמו מעתה להיטיב, לפרגן, ולשמוח עם כל אחד על הצלחתו, ועל כל בשורה טובה שישמע מהזולת.

כיצד ראוי שיבקש מחילה מהזוג שציערם

אמנם ביחס לעבירה שבין אדם לחבירו דהיינו, הצער הרב שגרם לזוג ע"י שקריו, מכיון שכיום שניהם מאושרים ומודים בכל לבם למתקשר האלמוני, שרק מחמת הטלפון שלו, הם ניצלו מאומללות שהיתה יכולה להיות מנת חלקם בכל חייהם. ומצד שני אם יודיע להם שהוא האדם שהתקשר בגלל קנאתו וכו' - מידע זה ודאי שישגרום לכל אחד מהם, ובפרט לחתן שחושב שהוא ידידו, עגמת נפש מרובה. לכן הדעת נוטה יותר שעדיף שלא יודיע להם את זהותו, אלא יכתוב לכל אחד מהם מכתב בקצרה בעילום שם, שלאחר שכעת התברר שגרם להם במעשיו החמורים תועלת, לכן שכל אחד יאמר בפיו שמוחל למי שהתקשר בשעתו עם המידע הכוזב.

ויתכן שניתן לדמות זאת למחלוקת ההלכתית המפורסמת שהיתה בין החפץ חיים, לרבי ישראל מסלנט זצוק"ל, לגבי מי שסיפר לשון הרע על חבירו, ולא נגרם לו מחמת זה כל נזק או הפסד לחבירו, וגם לא ידע כלל שסיפרו עליו לשון הרע. שלדעת החפץ חיים, למרות האמור - צריך המספר לבקש ממנו מחילה, אע"פ שכעת כשיספר לו, הוא יגרום לו צער גדול. ולדעת רבי ישראל מסלנט - אסור לספר לחבירו כדי שלא יצערנו לשוא. ואומרים בשם החזו"א, שהסכים עם טענת רבי ישראל. וכמדומה שכך נוהגים מי שחלילה נכשל בלשון הרע באופן הזה. לאור האמור, כמדומה שכך גם יש לנהוג בנידון דנן, אע"פ שהמקרים חלוקים, שבנידון דנן - הזוג יודע שאדם מסוים התקשר ומסר מידע כוזב, ונגרם להם בשעתו מחמתו צער רב. אבל מאחר שלפי המציאות כעת, אם לא יודהה בשמו ייגרם להם הרבה פחות צער, ולמעשה הם כעת מודים לו על הטלפון, לכן לענ"ד עדיף לנהוג כפי מסקנת התשובה.

סיבת הפטור מתשלום על ההפסד הממוני

והנה ביחס לנזק הכספי שנגרם מחמתו לכל אחד מהצדדים, ששילם אלפי שקלים עבור הבדיקה המיוחדת, וא"כ לכאורה היה מקום לחייבו לשלם על כך, כדי לצאת ידי שמים כמו מזיק בגרמא לזולת. אולם מאחר והתברר לבסוף שעלות הבדיקה היתה נצרכת ולתועלת הזוג, נמצא שלא נגרם להם נזק ממוני מחמתו, אלא אדרבה הכסף ששילמו - הצילם מהפסדים גדולים יותר. ולכן מבחינה ממונית לא נחשב ראובן כמזיק לזוג - אלא כמשיבח לזוג, וטוב להם ששילמו עבור עשיית בדיקה זו.

חומרת לקיחת פרנסתו של אדם

והנה מבואר במשנה בב"מ (ק"א) שהאיסורים האמורים לגבי פועל קיימים גם לגבי שכירות כלים. כלומר, מי שלא משלם את מלוא הסכום לתשלום עבור החפצים ששכר לשימוש. וכך גם נפסק בשו"ע חו"מ (ס"ט, א), וע"ש בקצות, בגר"א, ובפ"ת, לגבי מניעת תשלום עבור שכירות בתים וקרקעות. ולכאורה צריך להבין, הרי בנידון של שכירות כלים אין את הסברות שביארנו לגבי שכירות פועלים, מאחר וכל מהות החיוב הינו ממוני בלבד, ואם כן למה התורה החמירה על השוכר יותר מאשר על מי שלוח כסף ולא פרע את חובו או שגנב ממון מחבירו ולא השיב לו אותו?

אלא שבנידון דגן ישנה חומרא נוספת והיא - לקיחת הפרנסה של חבירו, מכיון שמי שמשכיר את כליו, עושה זאת לצורך פרנסתו, וחז"ל הגדירו את המקפח פרנסת חבירו - כיורד לאומנתו של חבירו, ומבואר בגמ' בסנהדרין (אפ), ובמכות (כד) את חומרת מעשיו. עד שחז"ל דימו את זה, למי שחי חיי אישות באיסור עם אשת חבירו, שעבור עבירה חמורה כזאת - הוא מתחייב במיתת חנק ע"י הסנהדרין.

כלומר, התורה החמירה מאד על לקיחת פרנסתו של חבירו כאשר זה נעשה באיסור, והחשיבה את חומרת מעשהו - כמו עשיית מעשה שמתחייב עליו מיתה ע"י ביה"ד, כי פרנסת האדם - היא חייו. ולכן אין זה דומה לכל חיוב ממון מסיבות אחרות, שלמרות חומרתו, אין הן דומות ללקיחת פרנסת חבירו שמהותה - לקיחת חייו, ולא רק ממנו. לפיכך מובן למה גם כשלא משלמים עבור שכירות הכלים, יש את כל חמשת הלאווים והעשה כמו בעושה שכר שכיר.

הטעם השני לחומרת עושה שכר שכיר

ניתן להסביר את חומרת האיסור של עשיית שכר שכיר באופן נוסף, על פי דברי הוזהר הקדוש בפ' קדושים על הפסוק "לא תעשוק שכר שכיר", שהובא גם בספר אהבת חסד בהקדמה לפרק ט, ונרחיב בס"ד את הדברים. כל אדם בא לעולם כדי לעבוד את הקב"ה כפועל. וכלשון רבי טרפון במסכת אבות (ב, ב) "היום קצר והמלאכה מרובה, והפועלים [כלומר - בני אדם] - עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית [כלומר - הקב"ה] - דוחק" ע"כ. וכך גם דרש רב יוסף בב"מ (פג) על הפסוק בתהילים (קד, כג) "יצא אדם לפועלו ולעבודתו - עדי ערב" וע"ש.

כלומר, הקשר שבין כל יהודי לקב"ה בעולם הזה הינו - כמו פועל לבעה"ב שלו. וכשם שאדם מפקיד בכל לילה את נשמתו בידי הקב"ה על מנת שיחזירה בבוקר כשהיא בריאה ורעננה, כך גם הפועל מפקיד את נפשו בידי בעה"ב. וכלשון הפסוק בדברים (כד, טו) "ואליו הוא נושא - את נפשו". לפיכך כמו שהאדם מתנהג עם הפועל שלו - כך בדיוק הקב"ה מתנהג עמו. ולכן אם בעה"ב נותן לפועל את כל שכרו מיד בתום מלאכתו באופן מושלם - כך גם הקב"ה ישלם לו את ימיו ושנותיו בנעימים. ומוסיף שם הוזהר, שלפעמים בזכות זה עוד יוסיפו לו שנים על מה שגזר עליו. לעומת זאת מי שמונע מהפועל מלקבל מה שמגיע לו בשלימות, הקב"ה שומע את צעקת הפועל ומשפחתו שאין להם מספיק כסף כדי לחיות בגלל אותו בעה"ב שעשק אותם, ומחמת זה מידה כנגד מידה, גם הקב"ה עושק את חיי הבעה"ב ולוקחו מהעולם לפני זמנו או שמביא עליו ייסורים בגופו או בממונו וכו'.

ולכן מוסיף שם הוזהר, שרוב המנונא שכר פועל, ובסוף היום הקפיד לשלם לו את שכרו. ואפילו במקרים שהפועל אמר לו שישאיר אצלו בנתיים את השכר כפקדון, ענה לו רב המנונא: איני רוצה לשמור לא על פקדון גופך, ולא על פקדון נפשך. כלומר, שכר עבודתך הינו - פקדון הנפש שלך, ורק הקב"ה הינו השומר על פקדון נפשם של האנשים. ועל פי דברי הוזהר הזה, כתב האר"י ז"ל: שאפילו אם אין לבעה"ב כסף לשלם לפועל בגמר מלאכתו, בכל זאת ממידת חסידות שבעה"ב ילוה כסף, ויפרע לפועל את כל שכרו בזמנו, ועיין בפתחי תשובה חו"מ (ס"ט שלט ס"ק ט) שהביאו.

לאור דברי הוזהר מובן היטב, למה התורה החמירה כל כך לגבי בעה"ב שלא משלם לפועל את כל שכרו. ולעומת זאת, לאיזה שכר טוב יזכה אם כן ישלם לפועל בעין יפה את שכרו. ואע"פ שדברי הוזהר אינם מסבירים את חומרת אי התשלום עבור שכירות כלים, אולם כבר התבאר לעיל, שבנידון זה חומרת הדבר הינה, בגלל שהשוכר לוקח את פרנסתו של המשכיר, ונחשב כ"יורד לאומנתו של חבירו".

מציאויות שכיחות לשכירות פועלים

והנה כל אדם גם מי שאין לו חנות או עסק, מתחייב פעמים רבות בתשלום שכר עבודה לפועל. כגון: עבור עוזרת בית, שומרת טף [ביבי סיטר], מזרח פרטי, שדכן, מתווך, נהג מונית או כל נהג הסעות או הובלה אחר. פועל שמגיע לתיקון בבית כמו: חשמלאי, אינסטלטור, צבעי. או כאשר נותנים לפועל לעבוד בקבלנות בבייתו כמו: לחייט, סנדלר, ניקוי יבש וכדומה. או כשנותנים לפועל לתקן במעבדתו כלים חשמלאים, אלקטרוניים, מחשבים וכדומה. בכל המקרים שציינו והדומים לכך, יש לשוכר אותם גדר של בעה"ב, והעובד נחשב כפועל שלו, ושייכים שם כל גדרי הלכות שכירות פועלים, וחיובי תשלומי שכרו בשלימות בגמר מלאכתו. חיוב זה קיים למרות שהפועל הינו בעל אמצעים כספיים יותר מאשר שיש לבעה"ב ששוכרו. לפיכך צריכים להקפיד מאוד לשלם לפועל בגמר מלאכתו את כל השכר שסוכם עמו.

הצורך בסיכום מראש עם הפועל על שכרו

ומאחר ושכיר במקרים רבים שבעה"ב לא סיכם מראש עם הפועל את המחיר שישולם לו עבור עבודתו, ולאחר גמר המלאכה שכיר שנוצר ויכוח בין הפועל שרוצה יותר כסף, לבעה"ב שסובר שמגיע לפועל פחות כסף, ובמקרים רבים נעשה כתוצאה מכך ריב ביניהם, וכל אחד חושב שהוא הצודק והשני עושק וגוזל ממנו ממון שלא כדין וכו'. לכן צריכים לסכם מראש עם הפועל לפני תחילת המלאכה את התשלום עבור עבודתו. וכבר האריך בזה החפץ חיים בקונטרס "שפת תמים", וכן בספרו אהבת חסד (ח"א סוף פרק עשירי) וע"ש.

הליכות והלכות בדף היומי

יבמות נז:

מה נחשב - "חופה"

מבואר בגמ' יבמות (יג) שלדעת רב - יש חופה לפסולות. כלומר, התורה התירה לכהן גדול לשאת רק בתולה, ונאסר עליו לשאת אלמנה. אולם אם למרות זאת הכהן הגדול פשע ולקח אלמנה בת כהן והכניסה לחופה - נאסר עליה לאכול בתרומה, אע"פ שלא בא עליה. ומגמ' זו הוכיח הר"ן במסכת כתובות [א. בדפי הר"ף] שחופה זה לא יחוד, שהרי אסור לכהן גדול להתייחד עם אלמנה, כי התורה אסרה עליו לחיות עמה חיי אישות. ועל כרחק שחופה מהותה - הכנסת האשה לרשות הבעל לצורך נשואים, ואינו צריך להתייחד עמה.

ממתי נחשבת האשה כנשואה לבעלה

והנה כדי לבאר יותר את דבריו, שנפסקו להלכה ע"י רוב הפוסקים, נקדים מספר דברים: אמרו חז"ל, שבכל נשואי אשה ישנם שני שלבים. השלב הראשון הוא - הקידושין. כלומר, שהמקדש נותן לאשה כסף או טבעת בנוכחות שני עדים כשרים, ולפני נתינתו הוא אומר לה: הרי את מקודשת לי בטבעת זו או בכסף זה וכו'. וע"י קבלת האשה את הטבעת - היא נעשית מקודשת לו, ונחשבת מעתה אשת איש, והמקדש חייב לה כתובה. והפירוד ביניהם נעשה ע"י גט בלבד. אלא שעדיין הם אסורים לחיות חיי אישות, ואם היא ר"ל תמות - הבעל לא יורש אותה, ואם הוא כהן - אינו מיטמא

מענייני החידוק

גליון 53 | שנה ב'

לעילוי נשמת מו"ח הגאון הגדול רבי אברהם ב"ר שמשון רפאל ארלנגר זצוק"ל

יבואר מדוע גם היום אומרים ואילו לא הוציאנו ממצרים

בהגדה של פסח אומרים ואילו לא הוציאנו ממצרים הרי אנו ובני בנינו וכו', ומקשים העולם הרי גם בארץ מצרים שבט לוי למדו בארץ גושן ומה שייך לומר אילו לא הוציאנו ה' אלוקינו משם וכו' הרי כמו שהיום אנו בני חורין גם במצרים שבט לוי היו בני חורין ע"י שלמדו תורה ומה שייך לומר אילו לא הוציאנו וכו'. ושמעתי ממרן ראש ישיבת חברון הגר"ד כהן שליט"א ששאל את הקושיא הנ"ל בצעירותו את אא"ז מרן הגרצ"פ פרנק זצוק"ל ותירץ לו ע"פ דברי הרמב"ם בפ"א מהל' ע"ז הל' ג' דכתב את כל השתלשלות עם ישראל מאברהם יצחק ויעקב וכו' ובסוף דבריו סיים הרמב"ם שאילו לא שלח הקב"ה את משה רבנו כמעט קט היה העיקר ששתל אברהם אבינו נעקר וחוזרין בני יעקב לטעות העולם ומאהבת ה' אותנו וכו', ומבואר מדברי הרמב"ם דאילו נשארנו במצרים היה נעקר גם שבט לוי ורק ע"י שבחר ה' ישראל לנחלה ע"י נשאר שבט לוי באמונת אברהם אבינו, וכן תירץ לי ידידי הגאון ר' משה איזנברגר שליט"א והוסיף עוד בדברי הרמב"ם בהל' מלכים עיי"ש. ובפשטות עיקר כוונת הרמב"ם שע"י קבלת התורה שהיה בחג השבועות ע"י נהיה הבדלה בין ישראל לאומות העולם וע"י נשאר אמונת אברהם אבינו ע"ה, אבל צ"ע דזה נסתר מדברי ההגדה שאומרים אילו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דיינו ומזה מוכח שעיקר הנס של עם ישראל זה יציאת מצרים ולפי דברי הרמב"ם כל המטרה של יציאת מצרים זה להגיע לקבלת התורה ומה שייך לומר דיינו.

יבואר עוד בגודל הענין של ליל הסדר

בעמדנו לפני ליל הסדר ידוע דברי החינוך במצוה כ"א דכתב דכל הענין של ליל הסדר זה לחזק את הענין של חידוש העולם וכי יש אלוך קדמון חפץ ויכול פועל כל הנמצאות ובידו לשנותם כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילנו, וסיים החינוך הלא זה משתק כל כופר בחידוש העולם ומקיים האמונה בידיעת ה' וכו'. וידוע דבכל י' מכות שהכה הקב"ה לפרעה הוא גילה את כוחו מעל

הטבע, וראיתי בספר תהילתי יספרו שכתב דבכל מכה ומכה היה גילוי ה' מעל הטבע, בדם הראה הקב"ה את שליטתו במים עיי"ש. ובזה רואים את דברי הרמב"ן בסוף פרשת בא שאין לאדם חלק בתורת משה עד שיאמין שכל מה שנעשה בעולם הוא למעלה מן הטבע ואם לא אין לו חלק בתורת משה עיי"ש. ושמעתי ע"ז סיפור נפלא ממשפ' שלימה שישבו בשביעי של פסח וחיזקו מאד בענין קריעת ים סוף וכל המשפחה התלהבו ואחד הילדים לא התלהב ואחרי בירור הדברים אמר להם הילד שהוא למד חומש בראשית בבריאת העולם וכמו שהקב"ה עשה את הים לים ויבשה ליבשה כך בקריעת ים סוף הפך את הים ליבשה וכו'. והביאור בזה דבודאי שהקב"ה כל יכול אבל ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף גילה לנו הקב"ה את דברי הרמב"ן הנ"ל שיש הנהגה בעולם שהוא מעל הטבע וזה כל היסוד של מכות מצרים שהקב"ה לוקח כוס אחד והגוי רואה כאן דם וישראל רואה ושותה מים, ומזה צריך להתחזק בפרט בלילה הזה ביסוד האמונה בהשגחה פרטית שהוא יסוד החיים כמו שכתבנו בשם הגרש"ר הירש זצוק"ל שיסוד החיים הוא התחדשות וזה כל הענין של ראש חודש, ובפרט בחודש ניסן שהוא ראש חודשים לכל השנה שצריך האדם להתחדש ולא להסתכל על העבר אלא כל יום וכל שבוע וחודש זה התחדשות מחודשת, וידוע דברי הזוהר שכל השמח בסיפור יציאת מצרים עתיד הוא לשמוח בשכינה לעולם הבא וכן הקב"ה שמח בסיפורה ובאותה שעה מכניס הקב"ה את כל הפמליא שלו ואומר לכו ושימעו את סיפור השבח שלי וכו'. ומבואר מזה את יסוד דברי האוה"ח הק' בפרשת קרח שעיקר השמחה למעלה הוא כשישראל עומדים ומשבחים ומודים לפני הקב"ה, ועוד ראיתי קשר בין נס פורים לנס פסח שכמו שבפורים עיקר הנס נעשה מאסתר שהיתה אשת אחשורוש כך גם בפסח נעשה הנס ע"י משה רבנו שגדל בבית פרעה וכל הגזירה של כל זכר היאורה תשליכוהו היה מחמת משה והקב"ה עשה נס שמשה גדל בבית פרעה והיה בן ביתו להראות לעולם שאסור לפחד משום אדם רק מהקב"ה והקב"ה מסובב הסיבות גילה לעולם שדווקא מבית פרעה יצא כל הניסים של יציאת מצרים, ויש בזה

חידוש גדול דמשה רבנו שגדל בבית פרעה כבן נהיה שליח להיכנס לבית פרעה וכמה הקב"ה השגיח עליו וכמה חיזוק יש בזה, כמו שכתוב במשלי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום עצם הגזירה של היאורה תליכוהו היא סיבת הימצאותו בבית פרעה דהרי אם לא היה הגזירה של היאורה תשליכוהו היה משה גדל בביתו ומחמת הגזירה הנ"ל אימו שמה אותו ביאור ובת פרעה גידלה אותו בבית פרעה, וגם השם משה זה מחמת כי מן המים מישיתיהו, ואין מים אלא תורה כמו שאומרים משה שפיר קאמרת כמו שכתב הרמב"ם בפ"א מהל' עבודה זרה שהנס הגדול של יציאת מצרים זה ע"י משה ורק על ידו, ומשמע דעיקר הנס הוא מחמת השם של משה רבנו. וראיתי בספר תהילתי יספרו שכתב בשם האבן עזרא שמות ב' ג' דאם משה רבנו היה גדל בבית הוריו גם היו מתיראים ממנו כפי שמתיראים ממי שגדל על ברכי המלך, וידוע כמה שכתוב בספרים הק' שכל ההנהגה של משה רבנו בבית פרעה היה בהתנהגות של מלכות גם בלבוש מלכות וגם שנטל את כתב פרעה מעל ראשו וכמה חיזוק יש בזה בגודל ההשגחה פרטית שהיה שם למשה רבנו בזמן שנטל הכתב מעל ראש פרעה, ומבואר מזה שתחילת הניסים ביציאת מצרים כבר התחיל בזמן לידת משה שהיה בסכנה גדולה בכל צעד ושעל שלו בחייו והקב"ה שלח שם מלאכים לשמור אותו גם מסכנה גשמית וגם מסכנה רוחנית ומשה רבנו ניצל את כל מעמדו בבית פרעה לעזור לכל יהודי כמו שכתוב וירא בסבלותם וכבר הבאנו את דברי המשך חכמה בפרשת נח שכל הס"ד של משה להיות מנהיגם של ישראל הוא מחמת שכאב לו כאבן של ישראל. וכמה רואים בזה את תחילת רפואתן של ישראל ע"י שמה רבנו גדל בבית פרעה והכיר שם כל אבן וכל פינה למעלה מכ' שנה והכיר את החסרונות של פרעה ואח"כ כשנעשה שליח להוציא את בני"ה היה לו יותר קל לקיים שליחותו כמו אסתר שמחמת שהיתה בבית אחשורוש ניצלה את מעמדה להציל את בני ישראל מגזירת המן כך גם משה רבנו כל התכלית שלו לגדול בבית פרעה זה היה לנצל את מעמדו להציל את מצוקתם של ישראל וכמה צריך ללמוד מזה שכל יהודי שיש שלו קצת קשרים בכל מיני מקומות שינצל את זה לעזור לכל יהודי שסובל ולא להרבות בכבוד עצמו

ובממון עצמו אלא צריך לעזור לכל יהודי שסובל ולכל יהודי מסכן ועי"ז ילך בדרכו של משה רבנו שמחמת וירא בסבלותם זכה להיות מנהיגם של ישראל כמו שהבאנו בשם המשך חכמה. ובעמדנו בחג הפסח כמה צריך להתחזק בענינים של בין אדם לחבירו שדווקא בימים של הספירה מתו תלמידי ר"ע שלא נהגו כבוד זה בזה. ושמעתי סיפור נפלא מאחד מתושבי ירושלים שסיפר שלפני מ' שנה הוא הלוח לחבירו סכום של מאה אלף דולר ע"מ שיפרענו בשני דירות באיזור הבוכרים, והלוח השתמש במעות לצרכו ולא השקיע את הכסף ולא נתן לו כלום, ואחרי כמה שנים חלה הלוח ואז האשת חיל של המלוח יעצה לבעלה למחול על כל החוב ואז הלוח יבוא לב"ד של מעלה בזיכוכ הנפש, ואחרי תקופה קנה המלוח דירה באזור שנלר ומשפ' הלוח נותנת כל חודש סכום של חמשת אלפים דולר למלוח. וכמה ניסים רואים בזה דהרי אם המלוח לא היה מוחל היה אסור לפרוע למלוח יותר מדמי ההלוואה מחמת איסור ריבית ודווקא ע"י שמחל את החוב וקיים מצות ויתור אפשר לשלם לו כל חודש סכום שיגיע בסוף למיליון דולר. ועוד שמעתי בגודל הענין של בין אדם לחבירו בבחור שירד מהדרך וזרקו אותו מביתו ואחרי כמה שנים נשא אשה לפי מדריגתו ובני ביתו ריחקוהו מחמת נפילתו ולא באו אפילו ליום חתונתו וכשנולד להם בן הבכור הזמין את אביו לברית שיצא בש"ק והאב שאל את מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל אם הוא פטור ללכת לברית כיון שבהל' מבואר שאם מזמינים לברית חייבים ללכת ומצד שני חשש לאכול בבית בנו משום כשרות, והורה לו מרן הגראי"ל זצוק"ל שיסע לברית ומצא את בנו הסורר עם כובע וחליפה ושומר תורה ומצוות וגם נוות ביתו חזרה בתשובה, ואמר לאביו שסיבת נפילתו היה מחמת שכל זמן שהוא היה בבית כל הזמן העירו לו הערות שהוא לא בסדר אבל במקום החדש שהוא גר התחברו אצלו בעלי תשובה ומחמת שידע קצת הלכות שבת הכתירו אותו לרבם ועי"ז חזר בתשובה, ומזה רואים כמה צריך לקרב את הבנים הרחוקים כמו שאומרים בהגדה כנגד ד' בנים דברה תורה חכם ורשע וכו', ולראות כל אחד במעלת חבירו ולכבד את כל אחד ואחד, ובזכות אהבת חינוס נזכה לגאולה השלימה.

**לזכות ידידי הרב יונתן חיים בן מלכה
הי"ו שכל העלונים הוא בזכותו ע"י
ידידו משה בן שרה ומשפחתו**

**לזכות ידידינו הרב משה והרב רפאל
חסן להצלחה בכל העניינים ולע"נ
אביהם הרב יהושע בן מרים ז"ל**

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת קדושים תשפ"ב

להתדמות אל בוראנו

שגם לנו יש כמיהה להיות קדושים. כמיהה זו מוטבעת בנשמתו של כל בן ישראל, שהוא חלק אלו מאלו: אם לקב"ה יש מדה מסוימת, היהודי שואף אף הוא לקנות מדה זו, ואם יש לקב"ה מערכת שלמה של מדות, אז גם אליה אנחנו שואפים.

זהו שאומר השי"ת: "מדוע עליך להקדיש את ימיך להפוך את עצמך לאיש קדוש, לאדם שלם? כי אני קדוש, אני שלם". זהו טעם המצוה - אין צורך בהסברים נוספים. "תהיו כמוני!" אומר ה'. זה כבר משהו שראוי לשאוף אליו! להיות מושלם כמו הקב"ה? בשביל זה כבר שווה **לחיות!**

פיתוי לטהורים

מאחר שהתבאר שכמיהה זו מוטבעת בנשמתו של האדם - להתדמות ככל הניתן לבורא יתברך, נוכל להבין טוב יותר את כח הפיתוי של הנחש, בבואו לפתות את אדם וחוה לאכול מעץ הדעת. עיקר כח פיתוי של הנחש לא נבע מכך שאכילת הפרי תגרום להם להשיג דעת וחכמה מיוחדת. ענין זה אמנן היווה חלק קטן מהנסיון, אך עיקרו של הנסיון היה במה שאמר הנחש: "וְהָיִיתֶם כְּאֱלֹקִים" - "אתם תהיו כמו ה'". הו, להיות כמו ה'! זה כבר היה פיתוי גדול אפילו עבור בעלי הדעת הטהורה ביותר.

יתכן והיום לא היינו מתפעלים כל כך מפיתוי כזה, להיות כמו אלקים - כי לנו אין אמונה חזקה כזו; אין לנו כלל הכרה חזקה במציאות ה' כפי שהיתה לאדם וחוה. אדם וחוה, בהיותם בגן עדן, הכירו בהשי"ת כסיבה של כל המציאות - ולכן כאשר הנחש הציע להם הצעה שעל ידה יזכו ל"והייתם כאלקים", שהיא שאיפתם הגדולה ביותר, הם עמדו בפני נסיון הגדול ביותר שניתן להעלות על הדעת.

גדולת הנצחית של נשמתנו

כמובן שאף אחד אינו יכול להשתוות אל ה' - אלא הפירוש הוא שאנו מצווים להתמות אליו במשהו, ועבור אדם וחוה היה זה פיתוי גדול. לא היה דבר יותר נחשק אצלם, משום שכאשר אתה מכיר דבר בעל שלמות אינסופית, הרי שאתה משתוקק להתדמות לשלמות זו.

המצוה

אחת המצוות החשובות ביותר שנצטוונו מפי הקב"ה מוזכרת בפרשתנו; אלא שבגלל שהיא מופיעה מיד בתחילת הפרשה, אז עד שאנו פותחים את החומש במקום הנכון, הבעל-קורא כבר מתחיל בקריאת הפרשה, והחמצנו את הענין כולו - אנחנו שומעים את המילים במהירות כשהן חולפות ליד אוזנינו, אבל אין לנו זמן להרהר בהם.

מהי המצוה הנשגבה הזו, עליה אנחנו מדברים? המצוה של "קְדָשִׁים תִּהְיוּ!" כך מתחילה פרשתנו, בדרישה של השי"ת מעם ישראל: "אני דורש מכם להתחיל להפוך את עצמכם לקדושים".

כשאנו שומעים דרישה שכזו, השאלה הראשונה עליה מוטל עלינו לענות היא, **מהי** קדושה זו שעליה אנו מצווים? יתכן ויש לכם כבר תשובות משלכם לשאלה זו. אולי אחד חושב שכדאי לקנות לכבוד שבת שטריימל יקר או חליפה מהודרת יותר. בסדר, איני בא לומר שיש בזה משהו לא טוב. כבוד שבת הוא דבר נפלא, אין על כך עוררין. אבל זו אינה קדושה; הקב"ה דורש יותר מזה.

"קדושים תהיו" פירושו, "עליכם להפוך את עצמכם למושלים". זוהי ההגדרה המתומצתת של קדושה: שלמות האופי, שלמות ההנהגה, ושלמות הדעת - זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו. זו המטרה שלנו בחיים.

הטעם

ומדוע צריכים אנו להיות קדושים? הקב"ה מבאר את הטעם, תכף ומיד: "קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'" - עליכם לקדש את עצמכם משום שאני קדוש. זהו הטעם שניתן למצוה זו. הקב"ה הוא קדוש, ולכן הוא מצפה מאיתנו להיות קדושים גם כן.

אכן, נראה שדרוש לנו הסבר לטעם זה. כיצד העובדה **שה'** הוא קדוש מסבירה מדוע **עלינו** להיות קדושים? כמובן שה' הוא קדוש, בוודאי שהוא מושלם, הוא הרי האלקים!

אמנם אצל הקדמונים, קושיא זו לא היתה קשה כלל וכלל - הדבר הובן לחלוטין, כי אם ה' הוא קדוש אז כמובן

ל"ציור" כלשהו במדותיו. אם בעינינו ה' הוא רק דבר מופשט, אז אף אחד לא יוכל להתדמות אליו. רק כאשר אנחנו מדברים על מדותיו של הקב"ה כדבר שמוחנו המוגבל מסוגל לתפוס, רק אז יוכל הקב"ה לשמש לנו כדוגמא. כך נוכל ללכת בדרכיו ולקיים את מצות "קדושים תהיו".

לומדים את דרכיו

אנחנו לומדים כעת שאחת המשימות הגדולות של חיינו היא לחשוב בכל עת על הקב"ה מתוך כוונה ללמוד מדרכיו. כאשר אתה לומד את דברי התנ"ך או את דברי חז"ל, עליך לעשות זאת עם מטרה וכוונה מסוימת - "אני מבקש כעת ללמוד את דרכי ה' כדי להתדמות אליהם". ואם תחפש, תמצא. התורה מלמדת אותנו מהם דרכיו של הבורא יתברך, וברגע שהאדם נותן דעתו לכך, הוא ימצא כל כך הרבה דרכים להתדמות אל הבורא.

אתן לכם דוגמא, רק דוגמא אקראית שעולה בראשי הקטן. כולנו יודעים שה' הוא "אוהב עמו ישראל". לא צריך להיות למדן גדול כדי להבחין בכך שה' אוהב כל יהודי שומר תורה ומצוות, ואהבתו היא אהבה העזה ביותר; זהו אחד העקרונות שחוזרים על עצמם בתורה, שוב ושוב. נמצא שהיהודי שיושב לידך בבית הכנסת - אפילו זה שמפעם לפעם מצליח להכעיס אותך, ה' אוהב אותו אפילו יותר ממה שהורה אוהב את ילדו. אמו אוהבת אותו, אבל אהבתה אינה דומה כלל לאהבתו של הבורא יתברך. אנחנו יודעים זאת מהפסוקים.

אהבת ישראל

אבל כעת אנחנו לומדים שזה לא רק מידע שעלינו לדעת אותו - זוהי אחת ממדותיו יתברך, אליה אנו מצווים להתדמות. ולכן יהיה זה רעיון טוב, מפעם לפעם, לקחת רגע או שנים כדי להזכיר לעצמנו את האהבה הלוהטת הזו, ה"רִשְׁפִּיָּה רִשְׁפִּי אֵשׁ" (שיר השירים ח, ו), כמו גחלי אש, שרוחש הש"ת לכל יהודי שומר תורה ומצוות. "אם ה' הוא אוהב ישראל, האוהב המובהק - אז זה מה שגם אני רוצה להיות".

למעשה, לא כל כך קשה לאהוב יהודים; יהודים יראי שמים הם אנשים כל כך נפלאים - אין כמוהם! מי מגיע במסירות לבית המדרש כדי ללמוד תורה? מי תומך בכל כך הרבה מוסדות תורה? מי משגיח שבניו ילכו בדרך הישר, כפי שעושים זאת שומרי התורה והמצוות? כמה כסף הם מוציאים על שכר לימוד! וביתם הוא בית המקדש - הכל כשר - פרווה, חלבי, בשרי! להקפיד על כשרות המאכלים היא משימה גדולה ביותר! וזה עולה כסף! והיהודים הללו גם שומרים שבת! איזה עם קדוש!

עליך ללמוד לאהוב אותם בשביל כך! דרושה לזה עבודה, אבל זה שווה כל מאמץ, כי ככל שאתה אוהב אותם

זוהי תשוקתם העזה של הנשמות הטהורות ביותר - להתדמות למי שהוא תכלית הטוב.

חכמי הסוד גילו לנו על גדולתה האינסופית של הנשמה, החצובה מתחת כסא הכבוד. לו יכולנו להביט אל תוך עומקה של נשמתנו ולהבין לאילו גבהים היא מסוגלת להעפיל, היינו מבינים מיד מדוע "קדושים תהיו כי קדוש אני", הינו אחד מיסודותיה החושבים ביותר של תורתנו הקדושה, ואחד המפתחות העיקריים לחיות חיים של הצלחה ועליה.

לחשוב על ה' באמת

כפי שציננתי לעיל, בימינו, רעיון כזה הוא רחוק מאוד משכלנו. להתדמות לה'?! הרעיון של להתדמות לה' ולדרכיו נראה לנו לא מעשי ולא מציאותי, והסיבה לכך היא, שאיננו מורגלים לחשוב על ה'. כך אומר הנביא ירמיה (יב, ב), "קְרֹב אֵתָהּ בְּפִיָּהּ וְרָחוֹק מִכְּלִיּוֹתֶיהָ" - כלומר אנשים מדברים על ה', אבל לא כל כך חושבים עליו. זו האמת הפשוטה; הרעיון לחשוב על ה' הוא חידוש עבור רוב בני אדם. אמרו לי כנות: במהלך היום, כמה פעמים אתם עוצרים כדי להרהר בה? לצערי, עלינו להודות שאנחנו, היהודים החרדים לדבר ה', מתרשלים בתפקידנו זה - איננו חושבים כל כך על ה'.

אולם כעת אנחנו לומדים שלא זו בלבד שעלינו לעשות כן, אלא שצריך שיהיה לנו ציור ברור של במדותיו של הקב"ה - ציור אמיתי, כדי שיהיה לנו למה להתדמות.

תיאורים גשמיים

בכך מסביר הרמב"ם קושי גדול הקיים בתורה. כידוע, בספרו "מורה נבוכים" טורח הרמב"ם להסביר את כל התיאורים הגשמיים של הש"ת. התורה מלאה בתיאורים גשמיים - יש לו "יד חזקה", "עין רואה" וכן הלאה. כך הוא מתואר בתורה - עם תכונות אנושיות.

הרמב"ם טורח מאוד לבאר את הענין. הוא כותב שכל הגשמה של הש"ת, שהוא נשגב ועליון מכל תיאור גשמי, נחשבת למינות, וא"כ כיצד נוכל לתאר אותו במושגים של בשר ודם. גם ביטויים כגון "ישמח ה' במעשיו", הינם קשים להבנה. ה' אינו שמח. לא שייך אצלו שום שינוי.

אשר על כן, נשאלת שאלה גדולה ביותר. לשם מה זה היה נחוץ? מדוע לא התבטאה התורה באופן יותר נשגב, במקום לדבר על ידיים ועיניים, על שמחתו ועל כעסו?

דיבורים מופשטים

הרמב"ם מפרש שהתורה מדברת כך על ה' כדי לְסַבֵּר את האוזן, כדי שהאוזן תבין. "לְסַבֵּר" מלשון "סברא" - לתת סברא שאותה תוכל האוזן לשמוע, כי אנחנו בני אדם, וקשה לנו לתפוס דברים מופשטים. כדי שנוכל למלא את תפקידנו להתדמות להש"ת, זקוקים אנו

ובזמן שהאדמה נחה, היא משחזרת את כל המינרלים, כל החמרים שהיא איבדה במהלך הקיץ. לולא החורף, לא יתכן קיץ. אם היה קיץ כל השנה, האדמה היתה ממשיכה לייצר, והיא היתה הופכת לצחיחה ובלתי פוריה. זו הסיבה שהאדמה יוצאת לחופשה במשך חורף. אז כשמתחיל להיות קר, תנהג כמו ה' ותגיד: "אה! נפלא! הקור טוב מאוד!"

נמצא אם כן, שחלק מענינה של מצות "קדושים תהיו" הוא, לרכוש בשכלנו גישה כלפי העולם הזה, שזהו עולם טוב מאד. ה' אומר שזה עולם טוב מאד, ופירושו של דבר הוא שהוא רוצה שנמשיך להגיד כך בכל עת. זהו חלק מהשלמות הגדולה של להתדמות אל הבורא יתברך - להביט אל העולם כולו ולומר עליו שזהו עולם טוב מאד. "ריבונו של עולם, ברוך אתה! עולמך הוא עולם נפלא ביותר!"

לומדים "תומר דבורה"

הרמ"ק בספרו "תומר דבורה" מבאר שכל אחד מחייב ללמוד את דרכי ה' ולאמץ אותם לעצמו. אלו דבריו שם, וזהו הנושא שלנו כאן: "קדושים תהיו" - החיוב להתדמות להשי"ת.

התומר דבורה מצטט את הפסוקים בספר מיכה (ז, יח-כ) שבהם מתוארים כמה ממדותיו יתברך, שאליהן מצווים אנו להתדמות. כדאי להקדיש זמן ללמוד את התומר דבורה, ולו רק כדי לקבל הצצה אל הגדולה לה מצפה הקב"ה מעם ישראל. דבריו של הספר הקטן הזה נכנסו אל תוך נפשו של העם היהודי - אולי אינכם מודעים לכך, אך מדות אלו, כפי שנתבארו בספר תומר דבורה, הפכו לנכסי צאן ברזל של אומתנו, ואל השגתן אנו שואפים.

הן אמנם, לא נוכל ללמוד כעת את כל המדות אותן מבאר הרמ"ק - לכך תידרש סדרה שלמה של שיעורים - אבל לכל הפחות ננסה לדבר על מדה אחת מבין אלו המבוארות בספר, הראשונה שמופיעה בפסוק.

סובלנות בלתי נתפסת

המדה הראשונה שבה מתאר מיכה הנביא את הקב"ה היא, "מִי אֵל-לֹא-כְמוֹךָ". השם "א-ל" פירושו שהקב"ה הוא מקור כל הנמצאים בעולם. הוא זה שציווה על כל חלקיקי החומר - באמת עלי לומר כל חלקיקי האנרגיה - להתהוות, ואילו היה מצווה עליהם להפסיק את פעולתם, העולם כולו היה מתמוטט; הוא לא היה הופך לאבק - אלא לאין והעדר.

נמצא שהקב"ה מספק בכל רגע ורגע את הכח למציאות כולה, ובכוחו להפסיק את הכח הזה בכל רגע נתון. אם מאן דהוא מרים את ידו כדי לחטוא לה', ה' יכול לגרום לחוטא למות בו במקום. ובאמת כך היה ראוי שיעשה! אחרי הכל,

יותר, אתה דומה יותר לה'. גם אם תידמה אליו רק במעט, ותאהב קצת את רעך היהודי, אם תרחש לו מעט חיבה כנה, זו כבר הצלחה לא קטנה - אתה כבר קדוש. וככל שאתה עושה זאת יותר, כך אתה הופך למושלם יותר ויותר.

תפסיק לפטפט!

דוגמא נוספת: אל תדבר כל כך הרבה! כל מילה בתורה מדודה באופן מדוקדק ומושלם. משכך, בכלל מצות "קדושים תהיו" הוא שלא לדבר כל כך הרבה! חשבת על כך פעם? אולי אתה מדבר יותר מדי! תתחיל ללכת בדרכי ה' ולהתדמות אליו, ושים לב למה שאתה מדבר. מי שאינו מדבר יותר מדי, מקדש את אישיותו.

הנה לנו אשה המשוחחת עם חברתה בטלפון כבר זמן רב - מדוע שלא תאמר לעצמה, "אולי אני לא צריכה לדבר כל כך הרבה בטלפון. כעת עלי לקיים את המצוה של 'קדושים תהיו' ולנתק את השיחה". כמובן, אל תגידי את זה לבת שִׁיחֶיךָ. תאמרי לה שאת ממהרת וצריכה לסיים את השיחה.

נניח שאתה יושב בסעודת השבת וכולם משוחחים; לכולם יש מה לומר, וגם אתה רוצה להוסיף את מה שנראה לעניות דעתך. אבל אז אתה מזכיר לעצמך: "קדושים תהיו!" ושותק. אולי לא למשך כל הסעודה, אבל למה שלא תנסה את זה למשך חמש דקות? לא רק שזו מצוה דאורייתא, אלא שזו קדושה; אתה קונה בזה שלמות המדות.

עולם טוב מאד

אולם נניח ואתה כן מחליט לפתוח את הפה; לא קל לשמור על פיך סגור במשך זמן רב כל כך, ולכן אתה רוצה לומר משהו. דע לך, שגם בזה בידך להתדמות לבוראך.

במעשה בראשית כתוב, "וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא). על מה מדובר שם, על עולם הבא? לא! מדובר על מה שכתוב לעיל שם, "תִּדְּשָׁא הָאָרֶץ" "תוצא הארץ" - צמחים, חיות, דגים, עופות, השמש והירח והעננים והאוויר - הכל טוב מאד.

ועלינו לשאול, מדוע כתבה זאת התורה? האם סבורים אתם שהקב"ה היה צריך לבדוק ולאשר את מה שהוא ברא? אם הוא ברא את זה, כמובן שזה טוב! אז אנו שבים לדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל - הקב"ה אמר את המילים הללו כי הוא רוצה שאנחנו נאמר את אותן המילים. עלינו להתדמות אליו, ולומר על העולם שהוא "טוב מאד".

חם בחוץ? נפלא! כעת התפוחים הגדלים על העצים הופכים לאדומים, והאגסים נעשים מתוקים. אם לא היה חם, הם לא היו מקבלים את מתיקותם. ואם קר, זה גם כן נפלא. הקור מאלץ את האדמה לנוח ולהפסיק לייצר,

"מי א-ל כמוך" בחיי הנישואין

אכן, קל לדבר על המדה הזו, אולם הבה ננסה להבין מעט כיצד נוכל ליישם אותה בחיינו. הלא זוהי המצוה של "קדושים תהיו" - לקחת מדה זו של ה' יתברך, ולהפוך אותה למדה שלנו גם כן - ללמוד את הנהגתו של ה' כפי שהוא גילה לנו אותה, ולדמות את אישיותנו אליה.

אני ממליץ מאד לכל חתן וכלה העומדים לבנות את ביתם, ללמוד מדה זו כפי שמבאר אותה התומר דבורה, ולקבל החלטה ברורה: "יהיה מה שיהיה, לא אפסיק לרגע מלהיטיב עם בעלי", "אמשיך להרעיף את טובי על רעייתי, כדי להתדמות במשהו לדרכי ה' יתברך".

לדוגמא - זוהי דוגמא שאסור שתקרה אף פעם - אבל דמיינו לעצמכם שבעל העליב את אשתו. ומה עושה אשתו? למרות מה שקרה, היא מכינה עבורו ארוחת ערב טעימה ומניחה אותה על השלחן בדיוק כמו בכל ערב אחר. היא מחליטה שלא משנה כמה קשה זה יהיה, לא משנה כמה כח הדבר עשוי לשאוב ממנה, היא מקבלת על עצמה להתדמות למדה זו של "מי א-ל כמוך", והיא לעולם לא תפתח ב"שביתה" נגד בעלה; היא לעולם לא תנקום בו על ידי שלילת הטבה כלשהי ממנו. למרות מה שהוא אמר לך, את תמשיכי לעשות כל מה שצריך! "קדושים תהיו" - זוהי אשה קדושה!

וכן להפך; הבעל לעולם לא יתנקם באשתו בכך שיסרב להביא פרנסה הביתה. אשתו עשתה לו עוול כלשהו? אין זה משנה! יהודי ההולך בדרכי ה' מקיים חובותיו למרות הכל, ללא הפסקה כלל. על אף מה שהיא אמרה או עשתה לך, אתה תמשיך להיות נאמן ולא תגרע כחוט השערה מחובותיך, כולל לומר "ערב טוב" כשאתה נכנס הביתה.

זוהי רוחם של חיי הנישואין היהודיים - זו הרוח של בית יהודי אמיתי, שבו אנשים לוקחים ברצינות את חובותיהם כיהודים, וחיים על פי השאיפה להתדמות למדה זו של "מי א-ל כמוך".

נשוי לעולם

נקטתי בדוגמא של בני זוג רק משום שהמפגשים בין בעל ואתו שכיחים יותר מכל מערכת יחסים אחרת, ולפיכך כל שלמות הניתנת להשגה על ידי מגע נכון עם שאר בני אדם, ניתנת להשגה פי כמה וכמה על ידי היחס הנכון בין איש ואשה. אבל אל לו לאדם לחשוב שאם הוא אינו משוי, חובה זו אינה חלה עליו, כי למען האמת, כל אדם "נשוי" לעולם כולו. האדם "נשוי" למשכיר, לשכן, להורים ולחברים, ואפילו לילדים. אתה "נשוי" לכולם, ואינך עתיד להתגרש מהם כל כך מהר, כי אתה הלא מתכוון להישאר בעולם הזה לזמן מה.

החובה להתדמות לבוראנו על ידי מדה זו של "מי א-ל כמוך", לקנות את הכח הנפשי שלא למשוך את הטבתי

מי שמורד כנגד מי שמפרנס אותו, ויתר בזאת על זכותו לחיות. לכל הפחות ראוי היה שידו תתייבש ותקמול, כמו שארע לירבעם בן נבט כאשר ביקש להרים ידו כנגד מי שהוכיח אותו. הקב"ה גרם לידו להתייבש במקום! זהו "א-ל" - שבידו הכח לעשות כך.

אולם, "מי א-ל כמוך" הוא הרבה מעבר לכך; פירושו "מי כמוך שמשתמש בכוחו כדי להמשיך ולהעניק לחוטא את כל היכולות הדרושות לו להמשיך להתקיים, **בו בזמן שהוא ממשיך לחטוא**". באותו רגע שבו מרים האדם את ידו כדי לחטוא ח"ו, הקב"ה מספק לו את הכח להמשיך לנהוג כן! הוא אינו מושך את טובתו מאדם זה! זהו הגילוי הגדול ביותר של כוחו יתברך כלפי בני אדם - הוא סובל את חוצפתו של האדם כלפיו, עם סובלנות בלתי נתפסת, וכלשונו של התומר דבורה: "סוּבֵל עֲלֵבוֹן מִה שְׁלֹא יְכִילָהוּ רַעְיוֹן".

מלך נעלב

משל למה הדבר דומה: נניח שישנו אדם המקבל ממך קצבה שבועית - בכל שבוע אתה שולח לו סכום כסף נכבד. ומה עושה היהודי הזה? בכסף שאתה שולח לו, הוא קונה נייר, מעטפות ובולים, וכותב לך מכתבים בהם הוא משפיל אותך, או שהוא משתמש במתנה שלך כדי לעשות דברים אחרים שמכאיבים לך ופוצעים אותך. ובכל זאת, אתה ממשיך לשלוח לו את הקצבה השבועית, ואינך מפסיק את הטבתך כלפיו, אפילו לא לרגע. זוהי המדה של "מי א-ל כמוך", הנכונות לסבול את חוצפתם של בני אדם, ולהמשיך להשפיע חסד והטבה ולא למעט בהם כלל וכלל.

זוהי ענווה שאין כדוגמתה! זהו הטעם שמלאכי השרת, כאשר הם משיגים את השי"ת ביחסו אל בני האדם, מכנים אותו "מלך נעלב" - המלך שברוב ענוותנותו מאפשר לאחרים לבזותו ולביישו. תארו לעצמכם דבר כזה, שבאותו זמן שמישהו מעליב אותך, אתה ממשיך לספק לו את האמצעים להמשיך להעליב אותך. הוא מניף את זרועו נגדך ואתה מקיים אותו בענווה; אתה תומך בזרועו ומסייע לו לפגוע בך!

למען האמת, משל זה שתיארתי כעת מצמצם ומקטין את הרעיון המופלא הזה; קיצרתי במדה מסוימת, אבל מכל מקום אנחנו לומדים כאן שכאשר אנו מסתכלים על השי"ת ורואים מדה זו של "מי א-ל כמוך", זה חושף בפנינו אופק חדש לגמרי של הזדמנויות להשגת שלמות. כעת זה הופך להיות מטרנתנו - "קדושים תהיו" פירושו שאנחנו מחויבים לשאוף למדה זו, שלא משנה מה יעשה לך אדם פלוני - אתה לא תמשוך את ירך מלהיטיב לו, ויהי מה!

לא יוכל לחיות חיים של שלמות; אבל גם אם זה היה נכון, זו טרגדיה, כי אם אתה עושה זאת בכל מקרה, ללא כל מחשבה, אז אתה מאבד את ההזדמנות הנפלאה לקיים מצות "קדושים תהיו", לקנות שלמות משום שה' הוא שלם.

איני אומר שיש משהו רע בלנהוג כך סתם למען השלום - אגב, זה רעיון לא רע; עדיף לחיות בשלום מאשר לחיות במריבה. אבל לא די בזה, כי האיטלקים גם הם נוהגים כך מפעם לפעם. יש איטלקים ואוסטרלים בעלי הגיון בריא מספיק כדי להבין שמשתלם לחיות בשלום. אולם כמה חבל שיהודי יחיה כמו אירי. לחיות כמו גוי - אפילו כמו גוי טוב - זו טרגדיה, כשאפשר לחיות כמו יהודי. אז תאמר לעצמך בפה, שאתה נוהג כך, "לשם מצות קדושים תהיו". זה ההבדל בינינו לבינם - אנחנו עם ה', ואנחנו מתדמים אליו.

זה לא טבעי? אז מה?! מי שרוצה להמשיך להיות טבעי, לא יצליח בחייו. כדי להצליח, אתה חייב להיות לא טבעי. אתה חייב תמיד לשמור על עצמך, ואינך יכול להימשך אחרי הטבע שלך. אכן, זה לא טבעי להתדמות לה', אולם איננו הולכים אחר הטבע אלא אחר השכל, אחר התורה.

אכן, אין צורך להזכיר לבן זוג או לשכן שאתה נוהג כפי שאתה נוהג בגלל שזו מצוה, ממש לא. אדרבה, אם הוא יחשוב שאתה נוהג כך רק בגלל שכך ציוותה התורה ולא בגלל שככה אתה מרגיש, לא יהיה בזה כל כך תועלת. אם אתה רוצה שהנהגתך זו תפיק את התועלת הרצויה, עליך לגרום לה להיראות טבעי.

לשבור את הקרח

אם אשתך אמרה לך משהו שפגע בך, אמור לעצמך, ואם אף אחד לא נמצא לידך, תוכל לומר את זה בקול רם: "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של קדושים תהיו", ואז תלך ותאמר לה מחמאה אחת. וזהו. תשבור את הקרח. היא תחשוב שזה בגלל שהיא עשתה לך איזו טובה, שזו הסיבה שסלחת לה. היא לא יודעת ששמעת שיחה בנושא.

כאשר תפגוש את השכן - זה שהעליב אותך בשבוע שעבר - תאמר לו: "איזה יום יפה היום!" הוא יחשוב שאתה שרוי במצב רוח טוב בגלל מזג האוויר. הוא לא יודע שאתה שובר את הקרח רק משום שזו מצוה בתורה.

מעלה גדולה היא לחשוב על מצוה זו בקשר לכל דבר שאתה עושה. אם תצליח לכוון או לומר, "הנני מוכן ומזומן

מאחרים ויהי מה, חלה על מערכות היחסים שלנו עם כל מכרינו; בין אם אלו הם חבריך בישיבה, המגיד שיעור, שכנך לספסל בית הכנסת או עמיתך לעבודה, תמיד תוכל להביט אל ה' יתברך כאל הדוגמא שלך, הדוגמא שאליה אתה שואף להתדמות.

מצטרפים לאופוזיציה

נניח שידוע לך על אדם מסוים הפועל נגדך. הוא משמיץ אותך, ומספר לאנשים שהסחורה בחנותך אינה איכותית. ומה אתה עושה? כדי להוכיח שאתה רוצה להיות קדוש כמו הקב"ה, אתה נכנס במיוחד אל חנותו כדי לרכוש שם מוצרים.

היית יכול לארגן נגדו חרם. אולי אתה אדם חשוב ובעל השפעה, ואנשים מקשיבים לך. יתכן ותוכל גם להגביל את ההכנסה שלו, ואולי אפילו לגרום לו לסגור את העסק לגמרי. יכול להיות שזה באמת מגיע לו. איני אומר שאכן כך הוא, כי אם אתה חושב שזה מגיע לו, אז ככל הנראה אתה טועה, אבל הבה נדמיין לרגע שזה אכן מגיע לו. אולם זה לא משנה, אתה לא תמנע ממנו שום הטבה וחסד. אתה תדאג להיכנס אל חנותו ולרומם את קרנה, אך ורק לשם הערך של "מי א-ל כמוך".

דוגמא אחרת: אתה משמש כמגיד-שיעור בישיבה קטנה, וידוע לך בבירור על אחד הבחורים שמזלזל בך. הוא לועג לך מאחורי גבך, ואתה מודע לכך. ואף על פי כן, כשהוא אומר איזו סברא - אפילו אם היא לא כל כך טובה - אתה יוצא מגדרך כדי להחמיא לו ולעודד אותו. ולא רק בגלל שאתה רוצה שיהיה לך שם של מגיד-שיעור טוב, אלא אתה מוסיף מחשבה זו, שאתה רוצה להתדמות לה'. אדם זה מקיים את מצות "קדושים תהיו" - הוא קונה שלמות בנפשו, בכך שהוא מחזק מדה זו כאשר הוא בא במגע עם אחרים.

איני בא לומר שמי שאינו נוהג כן הוא פסול לעדות ואינו מצטרף למנין, אבל איננו מדברים כעת על לצאת ידי חובת המינימום. אנחנו עוסקים ביהודים החפצים לחיות על פי רוממות ערכי התורה, ולממש את הציפיות הגדולות שמצפה השי"ת מהם.

עשה זאת נכון

יטען מי שיטען, שבין כה וכה הוא נוהג כך עם בני אדם. אולי מדובר באדם בעל מצפון, שחי את חייו באופן זה גם ללא אזהרותיו של בעל התומך דבורה. כמובן שמדובר בדמיון שווא, "בלוף" בעלמא, כי מי שאין לו מודל לחיקוי,

ניתן להשיג ספרי רבינו בחנויות ספרי קודש ואצל המפיצים:

ספר שער אורה-ועדי מוסר, ספר לב אביגדור-עבודת האדם בקניני השלמות מכתב יד: קולמוס 072-244-1670
תפילת אביגדור-פירוש וביאור על התפילה מכתב יד: אזל מן השוק

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

לימדונו חז"ל: "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס" (אבות א, ג). מה יעשה אדם שמרגיש שהוא מקיים מצוות רק עבור השכר?

תשובה:

עליו להמשיך ולקיים עוד ועוד מצוות. זוהי השקעה טובה, ללא כל ספק. השקעה כדאית ביותר. אלא שעליך לדעת כי יחד עם השקעה זו, אתה עובד על עצמך ומשנה את האופי שלך - זה מה שהקב"ה רוצה ממך. "קדושים תהיו" היא מצוה כללית, שחלה על כל דבר שאתה עושה. ככל שעושים יותר מצוות, כך אתה הופך לקדוש יותר ויותר. אישיותך משתנה לטובה ואתה קונה שלמות בנפשך. כל מצוה שאתה עושה, אתה הולך בדרכי ה', ומקיים בזה את מצות "והלכת בדרכיו". וככל שאתה הולך בדרכיו, כך אתה מתעלה יותר ויותר.

לא כתוב בשום מקום להפסיק לקיים מצוות על מנת לקבל שכר. זוהי טעות בהבנת המשנה הנ"ל. כוונת חז"ל היא לא לשמש את הרב רק על מנת לקבל שכר, שזו לא תהיה כוונתך היחידה בקיום המצוות ובעבודת ה', אלא עליך להוסיף מחשבה, "אני עובד אותך ה' כי אני חייב לך את זה עבור כל מה שעשית למעני".

בכל מקרה, תמשיך לקיים מצוות למרות שאתה רוצה לקבל שכר. וזה נכון, אתה תקבל זכר גדול. זו השקעה נבונה מאוד.

לקיים מצות 'קדושים תהיו כי קדוש אני' - קיימת בזה מצוה גדולה עד למאד.

ראשו מגיע השמימה

כמובן, הענינים שדיברנו כאן בהחלט אינם דבר קל. דרכי השי"ת הן מרוממות ונישאות עד אין שיעור, ונשגבות מהשגתנו עד אין תכלית. אולם מצות "קדושים תהיו" מלמדת אותנו שהקב"ה חפץ שנשאף לטפס על הסולם האינסופי הזה, סולם אשר ראשו מגיע השמימה, ולשנות את שכלנו ואישיותנו בכך שנתקרב עוד קצת לשלמותו של הבורא יתברך. לא זו בלבד שבזה אנחנו מקיימים מצוה, אלא בכך אנו מעוררים את הצלם, דמותו של ה', במעמקי נשמותינו.

בכוחה של שאיפה זו להתדמות להשי"ת להוציא מן הכח אל הפועל את עומק השלמות החבויה בתוך נשמתו של כל בן ישראל. כשיהודי עובד על ענינים אלו שדיברנו בהם, הוא גורם לכוחותיו הסמויים, למדות הנסתרות המשקפות את דרכי הבורא, לעלות אל פני השטח. על ידי עיצוב התנהגותנו, מחשבותינו ופעולותינו על פי מדותיו יתברך, נזכה ל"קדושים תהיו" - משיגים אנו עוד ועוד שלמות, כי בכך אנו מוציאים מנבכי נשמתנו את כל תכונות הזהב שבתוכנו.

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

מתדמים לה' בחיי היומיום

השבוע נשאף בלי נדר לקיים את הציווי הגדול של "קדושים תהיו" בכך שנלך בדרכי מדותיו הקדושות של הקב"ה במגענו עם בני אדם. בכל יום ניקח אחת מדרכי ה' עליהם דיברנו כעת [לאהוב את עם ישראל, לא לבזבז מילים, לשבח את הבריאה של ה', ולהמשיך להיטיב גם עם מי שמכעיס אותנו], וננסה ליישם אותה באותו יום, מתוך כוונה להתדמות לה'.

פרקי אבות

על פי דברי מרן רבנו הגראי"ל שטינמן זיע"א

גליון 1 – קדשים תשפ"ב – פרק א'

בית הלוי – גם כתוב בית, אבל יראי ד' – בטחו בד', לא כתוב בית, רק הם ולא בניהם.

להעליב תלמיד חמור ממכה

והעמידו תלמידים הרבה. (משנה א')

(שיחה בפני מחנכים ת"ת המסורה בירושלים, תולדות, תשס"ד): לפעמים מחנך מכה תלמיד – זה עדיין לא נורא. אבל אם מעליבו, למשל אומר לו "אתה כלום" או שאר דברים, קשה מאד לתקן זאת, וזו אחריות גדולה למחנך, וצריך לדעת שעוסק ב"כלי זהב" ואחריותו עליו.

זקני עם הארץ

ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים. (משנה א')

שמעתי מבנו הגר"ש שליט"א שנשאל רבנו על דברי המשי' בסוף קניין "רבי שמעון בן עקשיא אומר זקני עם הארץ כל זמן שמזקינין דעתן מיטרפת עליהן שנאמר (איוב י"ב) מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח". דהנה אחד מראשי המדינה דאז היה כבר זקן מופלג והוא מנהל את הדברים בצורה מאוד יפה וחכמה.

אמר רבנו הנה הוא כבר זקן מופלג וקצו קרב ותשובה הוא עוד לא עשה, האם זה לא זועק שדעתו מטרפת עליו שלא חושב על מצבו בחיים. [כדרך אגב פ"א הגיע הנ"ל לרבנו לבקש ברכה, ורבנו לא רצה לברכו, ומאידך לא רצה לפגוע בו, אז אמר לו ימי שקיבל ברכה מהחפץ חיים צריך ברכה ממני, וכך לא פגע בו ולא בירך אותו].

לימוד תורה בשבת

על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. (משנה ב')

מספר נכדו הרה"ג ר' יוסף ברלין שליט"א הייתי ילד כל שבת הייתי הולך אליו בצהרים להיבחן על מה שלמדתי בחיידר בתחילה חומש ואח"כ גמרא וכן הלאה. דרכו בקודש כל ליל שבת הוא אוכל בוריות, הולך לנוח מעט וכשבכל בית גמרו סעודת שבת, הוא היה יוצא מעוטף בטלית לכוון "ירחי כלה" ולומד כל הלילה בעמידה – כדי שלא יירדם, עד הניח. התפלל בנחמה, הולך לאכול סעודת שבת וחוזר ללמוד עד מנחה גדולה, מנחה גדולה, אחרי מנחה היה אוכל סעודה שלישית. ואחרי סעודה שלישית הוא היה בוחן אותי ואחרי זה הוא היה הולך לנוח אחרי משמור שלם של כל הלילה, הוא היה קורא לסבתא ע"ה ואומר לה "אמא, בבקשה את יכולה להעיר אותי עוד שתיים עשרה דקות, פעמים שהיה אומר עוד ארבע עשרה דק' זה היה המוצע" אין לי מושג מה היה החשבון שלו פעם שתיים עשרה ופעם ארבע עשרה ובזה קיים שינה בשבת תענוג.

פעם כשסבתא לא הייתה בבית מאיזה סיבה – זה לא קרה הרבה, הוא לא יכל ללכת לישון כי הוא פחד שמא הוא יישן דקה יותר ממה שהוא היה צריך לקיים גופו. ולכן הוא היה ישן כשראשו וכתפיו מונחים על המזרון, הרגלים על השרפרף המפורסם שלו וכל גופו תלוי באוויר, הוא ידע שככה זה לא תענוג וכך הוא לא ישן יותר מקיים גופו.

יראת שמים לא עוברת בירושה

ויהי מורא שמים עליכם. (מש' ג')

(לך לך, תשנ"ה): כהונה עוברת בירושה, לווייה עוברת בירושה, אבל יר"ש אינה עוברת בירושה. וראיה: בית אהרן בטחו בד' (כתוב בית),

זהירות בדיבור עם אשה

ואל תרבה שיחה עם האשה. (מש' ה')

כשהיה בבית חולים הגיע נכדו ר' יוסף ברלין שליט"א לבקרו, וכשבא לפרוזדור באה לעומתו האחות ואמרה לו שהרב אפטי, שהיא שואלת אותו ואינו מגיב כלום. והוא מאד נבהל, וראה את ר' דוד שפירא נכד רבינו ונכנסו יחד, אומר רד"ש לרבינו: שלום הראש ישיבה, דוד. ורבינו עונה. אמר רד"ש האחות אמרה שהזיידע אפטי. אמר רבינו: אל תרבה שיחה עם האשה... וכנראה שאחז שאז לא היה צורך בשאלותיה ולא הותר לענות עליהם, כך גם בכזה מצב שמר על עצמו.

ריבוי שלום

על הדין ועל האמת ועל השלום. (מש' יח')

סיפר הגר"י ברלין שליט"א שבזמנו שבנו בנין ברח' אליהו הנביא מאחורי בית רבינו נוצרה בעיה עם התקנת הצינורות של מי השופכין, ולא היה פתרון לדבר אלא א"כ יעבירו הצינורות דרך רח' חזו"א שזה קרקע נמוכה יותר, ובכך יתחבר לצינור הכללי, ובשביל זה צריכים להעביר את הצינור מתחת למדרגות הבנין בחזו"א 5, השכנים בצדק טענו שביום שירצו לבנות הדבר יקשה מאד לבניה לאחר שיש צנרת מתחת לבנין, שדובר עם רבינו על כך אמר רבינו לשם מה אני נצרך את המגרש הזה וכי אני יקח אותו לעוה"ב, להם אין אפשרות דיוור עכשיו אני לא צריך לדאוג לירושה שלי, אבל כדי לרצות השכנים תחתים את העיריה שביום שירצו לבנות היא תצטרך לסדר הענין, אמר ר' זאב כמה מעורר המעשה הזה לראות איך מסתכלים על עניני העוה"ב, וגודל דרגת היותור.

מעלת פה קדוש

ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה. (מש' י"ז)

שח הגר"א דיסקין שליט"א: סיפר לי חכם אחד שהזמינו מרביץ תורה לומר שיעור בישיבת בין הזמנים לבחורים בגיל ישיבה קטנה. לאחר השיעור נגשו הנערים לשאת ולתת עמו בענין השיעור, ובין הנערים היה נער שהיה כבד פה וכבד לשון והיה מגמגם מאוד בדיבורו אך לאחר זמן מאמץ גדול בדיבורו, ושמע ממנו שזה לכוון לשתי קושיות חמורות, קושיא של הפני יהושע, וקשיא של הרבי עקיבא איגר ואותו חכם התפעל מאוד מכוחו נער וסיפר את הדברים למרן רבנו, ומרן הגיב על אתר "סי איז פשוט" סי איז פשוט!

אותו חכם אמר לרבנו, אני כל כך התפעלתי שבחור בגיל שלו הפליא להקשות קושיות חמורות כאלו, והרב אומר שזה פשוט: ענה לו רבנו דע לך שכל נער בגיל ישיבה קטנה שלומד ברצינות יכול להגיע לדרגה כזאת בלימוד אך יש מעכב גדול לזה והוא חטא הלשון שכשאדם מטמא את פיו בדבריו אסורים בזה הוא מאבד ומשחית את דרגתו בתורה. אך נער זה שהוא מגמגם מאד, הרי בכל כרחו אינו נכשל בדיבורים אסורים כי הרי זה קשה עליו מאוד הדיבור. ופיו נשאר בטהרתו ואם כן אין זה שום פלא שזכה לכוין לקושיות חמורות של הפני יהושע ורבי עקיבא איגר.

בסוד שיח

מדברי מרן הגר"א זצ"ל על גדלות מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל [חלק א']

ירוצו אחריו

שח רבנו: ידוע היה הגר"ר משה סולובציק זצ"ל בטבעות עין מיוחדת שהיה בו, ואמר לי הגר"ר משה בתקופה [כחצי שנה] שהיה חבר חדר של הגר"ח קניבסקי בלומז'ה, בעת שביקר אותי בכפר סבא, עוד תראה שבעוד 50 שנה ירדפו אחריו [- הגר"ח קניבסקי] לבקש ממנו ברכות. (צדיק כתמר יפרח עמ' תלא, מנחת תודה עמ' קל) וכדרך אגב העיד הגר"ח קניבסקי, שכאשר למד בישיבת לומז'ה וגם הגר"ר משה למד שם, היה רבנו בא כל יום [בתקופה שגר בפ"ת] ללמוד עם הגר"ר משה. ורבנו אישר את הדברים. (צדיק כתמר יפרח עמ' שצט)

הרכיח לו מגמרא

סיפר בן רבנו הגר"ש שהעיר לאביו רבנו על חידוש מסויים בס' אילת השחר שהי' לפני הדפסה שכמודמה לו שבגמ' מסכת יומא יש הוכחה נגד זה, אבל אינו זוכר היכן, וכששמע זאת רבנו ניגש במיוחד לרבנו הגר"ח קניבסקי, אחרי תפילת ערבית בכולל חזו"א [שהי' דרכו בזמנו להתפלל שם] ושאל את רבנו הגר"ח קניבסקי אם זוכר אולי משמעות נגד דבריו מגמ' ביומא, ואכן הוכיח לו מיומא, ולכן מחק זה לפני ההדפסה. (צכ"י)

תפילה בכל יום

ועל חמשה אנשים התפלל אז [בשנת תשס"ו] רבנו בכל אלקי נצור, על הגריש"א (שליט"א) זצ"ל ועל הגר"ח שליט"א, ועל הגר"ח שליט"א, ועל הגרמ"ש שפירא (שליט"א) זצ"ל ועוד אחד. (צדיק כתמר יפרח)

תפילה בליל ר"ה

פעם אחת גילה רבנו לנכדו שבלי לר"ה במעריב מתפלל במיוחד [בשנים האחרונות] על הגר"ח קניבסקי. [וכן מיד יום היה מזכירו בתפילתו בתחנונים שבסוף התפילה] ובשנה האחרונה של רבנו הגר"א זצ"ל שלח לו הגר"ח קניבסקי קוטר לפני ר"ה שיתפלל עליו שלא יפרעו לו ללמוד.

גדלותו של הגר"ח

מספר הרה"ג ר' גדליה שליט"א: שמעתי מרבינו הגר"א זצ"ל שטינמן זצ"ל שכאשר הוקמה המדינה היו חייבים בתחילה גם בני הישיבות להתייצב לצבא ולפחות להרשם עד שיוחלט מה יעשו בהם הגיע רבינו ושאלו אותו היכן אתה גר אמר בהישיבה וחזרו ושאלו באיזה רחוב הישיבה אמר שאינו יודע את שם הרחוב והיכן שהישיבה נמצאת לשם הולך והחליטו שהוא מוזר ועושה רושם משונה ושחררוהו לשלום וזה היה לאחר שכבר למד בישיבה עשר שנים ובכל זאת לא ידע עדין באיזה רחוב נמצאת הישיבה וכתבו עליו בר"ת ב"ש בלתי שפוי. (מנחת תודה)

עוד מספר: שמעתי מרבינו הגר"א זצ"ל שטינמן שאמר שאני רואה בהרבה ספרים שכותבים שהגר"ח קניבסקי האיר להם את העינים ונאמר עליו הכל צריכים למרי דחיטי.

ועוד אמר רבינו שכבר לפני עשרות שנים אמרו שרבינו הגר"ח ז"ה בבלי וירושלמי בכרך אחד.

והיה כסדר אומר על רבינו הגר"ח קניבסקי שהוא עולה תמימה וכולו תורה ואין לו כלום חוץ מתורה ויש לו תשובה לכל דבר ועונה טוב ומיד על מה ששואלים אותו, והוא בור סיד שאינו מאבד טיפה יש לו תפיסה וזכרון נפלא.

גישה גדולה לשמים

שמעתי מרבינו הגר"א זצ"ל שטינמן שרבינו הגר"ח יש גישה גדולה לשמים והוסיף ואמר שאף שאנו נמצאים בדור עני נותנים לנו משהו יש את הצדיקים שהקב"ה שתל בכל דור ודור אין לנו את ר' חנינא בן דוסא, אבל משהו ניתן לנו.

טעם בלימוד

יהודי נכנס להגר"ח קניבסקי וביקש את ברכתו שיהיה לו חשק ללמוד.

פנה הגר"ח לנכדו הגר"ר גדליה הוניגסברג ושאלו וכי צריך ברכה כדי שיהיה חשק ללמוד?

למחרת כשסיפר זאת הרה"ג ר"ג הוניגסברג לרבנו, התבטא רבנו ואמר: דרך מי שלא טעם מעולם טעם עבירה כהגר"ח קניבסקי איננו מסוגל להבין שיש מציאות שאין לאדם חשק ללמוד!

והוסיף רבנו ואמר דהלא התורה מתוקה מדבש ונופת צופים כדכתיב 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופש צופים', ואין מתיקות כמתיקות התורה, וא"כ מדוע אנו מתפללים כל בוקר על עריבות בתורה?

אלא רואים מכך את כוחו הגדול של היצה"ר שיכול הוא לקחת את הדבר הכי מתוק בעולם ולהפוך אותו למר?

ד"א בלא תורה

סיפר הגר"ר שלמה ברעודה שלפני עשרות שנים הלך עם רבנו ברחוב וראו מולם את הגר"ח קניבסקי שהיה אז אברך צעיר, ואמר רבנו להגר"ש: אתה רואה את האברך הזה, עליו נאמר שאינו הולך ד"א בלא תורה.

זה המטרה שלו

שח הרה"ג ר' שרגא ברלין נכד רבנו הגר"א זצ"ל: רבנו הגר"א זצ"ל היה נוהג לבוא לבית הורי ברח' רשב"ם בערב סוכות ולסדר את הד' מינים, באחד הפעמים שהגיע לשם, עמד מתחת הבית עגלה של מוכר אבטיחים והכריז פעם אחר פעם על מרכולתו, אחרי זמן ממושך שאל אותי רבנו כמה פעמים נראה לך שהכריז הלה על האבטיחים שלו, ואני פחדתי לומר סתם גוזמא, אמרתי רק שהרבה פעמים שאל אותי רבנו וכי זה לא נמאס לו לחזור כל כך הרבה פעמים על אותו מילה. שתקתי, ואז הוא ענה אלא הוא רוצה כסף לחג וע"י שימכור את האבטיחים יהיה לו כסף לחג לכן הוא חוזר כ"כ הרבה ולא נמאס לו לחזור כי כשאדם רוצה וחושק במשהו הוא יכול לחזור שוב ושוב בלי הפסק.

וכך אמר לי הנה בסוף הרחוב גר הגר"ח קניבסקי והוא חוזר כל שנה על השי"ס ועל כל התורה ולא נמאס לו לחזור שוב ושוב על דברים שכבר יודע בע"פ, כיצד לא נמאס לו, אלא זה הכסף שלו שהוא חושק כל הזמן לצבור עוד ועוד מהתורה אז ממילא אין לו אף פעם שובע ויכול לחזור שוב ושוב בלי הפסק.

הש"ס זה המכולת שלו

סיפרו על הגר"ר נחום פרצוביץ שפילס דרכו לכיוון קדמת בית המדרש, ושנים מן הבחורים שעסקו באותה עת בשיחת חולין הבחינו בו שהוא קרוב ועומד לחלוף על פניהם. תיכף ומיד החלו מתנדנדים נוכח הסטנדרים ובהגיעו סמוך ונראה ממש למקום מושבם החלו מנגנים, תנו רבנן, אי אי אי, תנו רבנן. ורבי נחום סר אליהם ולוחש באזניהם אי אי אי, אבל בכל מסכת נדרים [שזה המסכת שלמדו אז] אין ולו פעם אחת תנו רבנן.

כשסיפרו עובדה זו קמיה דהגר"ח קניבסקי, והיה נראה בעליל שנהנה מהסיפור עצם את עיניו, וכמו העביר את כל מסכת נדרים מול עיניו, לפתע ננער ולחש אמנם כן אין 'תנו רבנן' בנדרים אבל יש 'דתנו רבנן'. מאן תנא להא דתנו רבנן נדר לחמישה בני אדם והותר לאחד מהם הותרו כולן (בנדרים כז, א).

סיפרו בהתפעלות עצומה עובדה זו לרבנו, ואמר על כך רבנו מה אתם מתפעלים והלא זו המכולת שלו. וביאר דבריו בתוספת נופך: האם מישהו מאתנו מתפעל מבעל מכולת המכיר את כל תכולת חנותו היכן מונח כל מוצר ומה מחירו המדויק בודאי שלא. וכל זאת למח כי הוא חי את המכולת שלו זה החיים שלו. ואצל ר' חיים הגמרא והמפרשים הוא הוא המכולת שלו. (קובץ ישורון כ"ב עמ' קצד)

קדושת בתי מקדש מעט

בהמונות הגרמ"מ לובין שליט"א רב שכונת רמת אהרן בני-ברק

דבר המערכת

הגאולה הפרטית וממילא נזכה גם לגאולה האמיתית לגמרי ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

בפרשתנו, פרשת 'קדושים', נצטוונו במצוות 'הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא'.

הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בספרו 'חשוקי חמד' (עבודה זרה דף י"ט). שואל: **כאשר מוכיחים למשוחחים בתפילה וקריאת התורה בנחת, והדברים לא מועילים, האם יש לחזור ולהוכיחם ואפילו בדברים קשים ובזוהר למרות שהתוכחה עלולה להביא לשנאת אחים או לא?**

תשובה: בספר 'כתר ראש' להגר"ח מוולוז'ין (סימן קמ"ג) נאמר: "תוכחה, לא לדבר קשות, ודברים קשים אינן נשמעים, רק יאמר בלשון רכה. ואם אין טבעו בשום אופן לדבר רכות, פטור הוא מלהוכיח". וב'אהלי חיים' הוסיף: החכם בא בדברים טובים ונחומים, ערבים על לב שומעם, ועל ידי זה מקרבן לתורה ומעשים טובים כמו שכתוב באהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומקרבן לתורה, שתלוי זה בזה כמובן. ומספרים בשם החזון איש זצ"ל, דלפעמים קורה שהמוכיח מתכוין להיטיב עם זולתו ולהפרישו מעוון מסוים, אולם על ידי תוכחתו הקשה מביא עליו עוון אחר של שנאת חנם בזה שגורם שיסנא את המוכיח, וכבר אמרו המפרשים על הפסוק: 'אל תוכח לך פן ישנאך הוכח חכם ויאהבך' כלומר אל תוכיח חברך ותאמר לו "לך" שכמוך, איך תעשה כך וכך, פן ישנאך חברך, הוכח חכם, כלומר אמור לו "חכם" שכמוך אין זה מחכמה שתעשה כך וכך ויאהבך.

אולם כמדומני שלמשוחח באמצע התפילה או קריאת התורה יש להוכיח אף בגערה. שכן נאמר בשו"ע (סי' קכ"ד ס"ז) "לא ישיח שיחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפילה, ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערים בו". הנה, אעפ"י שדברי חכמים בנחת נשמעים, ורק בנחת ולא בגערה, ובכל זאת בזה גוערים, ויתכן שהטעם הוא מפני שיש בעוון זה חילול ה'. ולכן גם הנמצאים בביהכ"נ חייבים למחות על כבוד שמים, ואין חוששים לשנאת חנם כמו שנאמר בתורה: 'ונתן לך רחמים ורחמך', שכל המתכוונים לשם שמים השי"ת נותן לו רחמים ורחם וחסד. עכ"ל.

בעמדנו בתחילת ימי הספירה שאנו מתחזקים בענין 'בין אדם לחבירו' ברצוננו להביא חלק משיחת חיזוק ממרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטינמן זצ"ל שנאמרה בחנוכה-הבית לבית-הכנסת חניכי הישיבות רוממה - ירושלים

(הדברים הובאו בספר 'ימלא פי תהלתך' עמ' לא):

...דבר אחד צריך לדעת, כי כמו שזה דבר גדול אם עושים בית כנסת, צריך לדעת ג"כ האין 'לקיים' את בית הכנסת. הדבר הראשון שצריך לדעת כי יש מקומות שלמרות שהיו בתי כנסיות חשובים מאד אבל היו דברים שגרמו להחריב אותם ח"ו, ממילא לא מספיק רק שילמדו תורה, ובודאי זה הדבר הכי גדול, אבל יש לפעמים מחלוקת וזה יכול להרוס את הכל, ולדאבונינו בהרבה מקומות אם יש רק דבר טוב, השטן עושה מחלוקת, ואם יש מחלוקת כבר לא שוה והכל הולך לטמיון, ובודאי מקווים שאין כאן ח"ו, וצריך לקבל על עצמכם כל האנשים שנמצאים כאן בקבלה גמורה שלא לעשות שום דבר שיבוא לידי ריב, ואם יש ריב כל אחד צריך לוותר, ואז לא יהיה ריב. זה אחד מהכללים.

עוד דבר הוא, שצריך להיזהר מלדבר דברים בטלים, אם מדברים דברים בטלים בבית הכנסת כתוב בזוהר הקדוש ובעוד כמה מקומות מאד חמור על זה, שהוא נמצא בתוך פלטרין של מלך, ארמון המלך, והולך ועושה נגד רצונו, לכן בבית הכנסת זה יותר חמור מאשר סתם מקום.

וממילא זה דבר מאד טוב שיעשו עד כמה שאפשר שלא יריבו ולא ידברו דברים בטלים וכ"ש לשון הרע וריבולות, וזה מה שמקיים את המקום אם רוצים שהדבר יתקיים, ואז באמת תהי' השפעה גדולה שבמקום הזה אם לומדים זה לימוד אחר והתפילה היא תפילה אחרת, ועל כל כלל ישראל זה ישיפיע. והרי חז"ל (קידושין מ) אומרים שצריך לחשוב תמיד שכל העולם הוא חציו חייב וחציו זכאי ואם עושים דבר טוב זה משפיע לטוב וח"ו להיפך, א"כ כל מה שישפיע כאן לטוב יש לזה השפעה גדולה מאד, וכל אחד ואחד יזכה שעי"ז שהוא מתנהג כמו שצריך הוא ישפיע כאן שיתרומם ויתקדש שם שמים, ועי"ז כל אחד ואחד יזכה הוא ומשפחתו וכל כלל ישראל יזכו שיהי' להם את

בירורי הלכה

תשמיש קדושה, מחמת שפעמים נשטם המפה, וצריך לומר דבסי' קמ"א מדבר בזקן ומי שאין לו אפשרות לעלות בלא שיסמוך, ובזה צירף להקל דכל שאין יכול באופן אחר יש להקל כיון שלא מצוי שיטמם המפה. ב] ולגבי שולחנות ספרי התורה שעשויה המפה בצורה יציבה ומעוצבת חזק באופן שלעולם לא נשטם המפה בזמן שהספר תורה עליה, לכאורה בזה לא שייך בזה החומרא הנ"ל, דכל מה שכתב להחמיר הוא משום שפעמים נשטם המפה, אולם באופן שודאי שלא נשטם בזמן שהס"ת עליו אין מקום לאסור והשולחן הוי רק תשמיש דתשמיש, ואם רוצה לסמוך על השולחן יסיר את המפה ומדינא מותר להישען עליו, דכל חומרת השעה"צ הוא תלוי הכל לפי הזמן כדמשמע בתוכן דבריו.

עוד יש לדון צד קולא, דעיין במשנ"ב ס' מ"ב סעי' ג' ד"ה אסור למיצר ביה, דהביא בשם השער אפרים דכיס של תפילין חשיב תשמיש קדושה, מאחר ומונחים בו התפילין או רצועות התפילין, וכתב שכל מה שהוא עודף על מקום הנצרך לתפילין לא מיקרי צורך תפילין ולכן התיר בכיס תפילין שיש בו ב' כיסין זה תחת זה, דמותר להניח תפילין למטה והמעות למעלה עיי"ש, ולפ"ז בשולחנות הגדולים יותר מגודל הס"ת, וכן בקצה השולחן שמעולם לא נוגע הס"ת לא הוי תשמיש קדושה, דאת שנוגע בו הספר

בדין הבימה של הספר תורה להשתמש בו ולהניח עליו ספרים או חפצים א] שו"ע ס' קנ"ד סעי' ג', תשמיש קדושה כגון תיק של ספרים ומזוזות ורצועות תפילין וארגז שנותנים בו ס"ת או חומש וכו' יש בהן קדושה וצריך לגונזן. וברמ"א מבואר דדוקא את שהוא תשמיש קדושה בעצמו, אבל אם הוא תשמיש דתשמיש אין בו קדושה, אולם אם התשמיש דתשמיש נעשה לכבוד הדבר שבקדושה אפילו בהפסק דבר חשיב תשמיש קדושה דהרי משמש את גוף הקדושה עצמו, וכמבואר במשנ"ב סק"ד כגון ססי כסף שאין מונחים על הספר תורה עצמו אלא על הפרוכת, מיהו כיון שהוא נעשה לכבוד הספר תורה, חשיב דבר שבקדושה.

ובמשנ"ב סק"י כתב דהשולחן של הספר תורה, שעליו מונחת מפה ועל המפה מניחים את הספר תורה, נמצא דהשולחן הוא תשמיש דתשמיש דקדושה, אפ"ה יש לו דין תשמיש קדושה דלפעמים נותנים עליו הספר תורה בלא המפה, והוסיף בשעה"צ שם סק"ח דאף דבזמנינו אין מצוי זה, אפ"ה פעמים שנשטם קצת המפה מתחתיה והשולחן משמש להס"ת. ובסי' קמ"א כתב במשנ"ב סק"ד כתב דהעולה לתורה יזהר שלא ישען על המפה שעל השולחן שתשמיש קדושה הוא, אלא ישען על השולחן בעצמו, ולכאורה קשה ממה שכתב בסי' קנ"ד דהשולחן עצמו יש לו דין

לעילוי נשמת רבן של כל בני הגולה מרן שר התורה רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל קניבסקי זצוקלה"ה

לרפואת הג"ר אלחנן בן שרה סימון, הג"ר מנחם מנדל בן שרה בילה, מזכה הרבים הג"ר אברהם בן שרל, הג"ר ראובן בן טלאת, מרת רחמה רחל בת אסתר בתושח"י. ולישועת שרה אסתר בת מיכל מישל ויונה בן שרה אסתר.

הספר תורה, ולא מבעי להניח חבילות טישיו, כובעים וחליפות, וכו', אלא אפילו להניח שאר ספרי קודש יש לדון בהיתר הנחתם על הבימה, והוא עפ"י המבואר במשנ"ב סקל"א דתשמישי קדושה אין להוריד מקדושתם, וע"כ ארון המשמש ספר תורה, אין להניח שם שאר ספרים. [ומור"ר הגרמ"מ לובין שליט"א השיב: דאין לחלק בין זמנינו לזמננו, שגם בזמננו היו עושים בימה מיוחדת ומפוארת ולא חשיב מחמת זה תשמיש קדושה.]

[ד] ואולם יש לצדד להקל, דכתב הרמ"א שם בסעי' ח' דדברים שנהגו ואי אפשר להיזהר לב ב"ד מתנה מעיקרא כדי שלא יבואו בני אדם לידי תקלה ואע"ג דלא התנו כמו שהתנו דמי, ותשמיש קדושה מועיל שיתנה עליו מעיקרא להשתמש בו תשמיש חולין וכמבואר סעי' ח' (וכ"ה בס"י מב סעי' ב'), אלא דעדיין יל"ע דכתב הביה"ל ד"ה ואי אפשר להיזהר, דכתב הפמ"ג דמשמע דדוקא דבר שא"א להיזהר אמרינן לב ב"ד מתנה, אבל דבר שאפשר להיזהר לא אמרינן בסתמא לב ב"ד מתנה עליהם, ומעתה כלפי שאר הספרים ודאי דהוא בכלל כמו שהתנו דמי, דהא בדרך כלל א"א להיזהר שלא יניחו על הבימה שאר ספרים, ומעיקרא הוי תשמיש קדושה לספר תורה ושאר ספרי הקודש, אולם כלפי שאר דברי חולין יל"ע ולכאורה הכל תלוי לפי המקום והזמן אם אמרינן לב ב"ד מתנה עליו או לא, והנכון שבתחילת עשייתו ובניינו יתנו עליו מעיקרא שיוכל להניח בו אף חפצי חולין, ועיין.

[נכתב ע"י הגאון רבי אביעד אברהם קורצטג שליט"א, ר"מ ישיבת הרב מן ההר] **ומור"ר הגרמ"מ לובין שליט"א השיב:** דבמקום שישנה מפה נוספת חוזרת טענת המשנ"ב להתיר, ולב ב"ד מתנה על ספרים והישענות ולא להנחת חליפות וכדו'.

קוראים כותבים

סברות היתר למדניות לא נכונות (הוספת המערכת: עיין בביוריי הלכה), אבל לענ"ד אנו צריכים לפתוח את העינים ולהיזהר בזה מאוד, **לא יתכן שבמקום שאנו קוראים את הס"ת החפץ היקר לנו מכל בתוך ביהכ"נ- "בית ה' " שמה יתלה רעיא קולתיה!** וה"ה לבימות' שמקפידים להניח תמיד בקריאת התורה מפה, ובכה"ג שמיומה הראשון של אותה ה'בימה' לא ספספו אף פעם מלהניח את הס"ת שלא על המפה (דבר נדיר מאוד), מ"מ איה כבוד שמים. המג"א (ס"י קנ"א סק"י) מביא מספר חסידים, שרבינו יעקב (זקנו של רש"י) היה מכבד בזקנו לפני הארון הקודש, רבינו יעקב לא הסתפק במטאטא בכדי לכבד את ארה"ק אלא בזקנו דווקא! לכאורה זהו משום הכבוד שרחש לבית ה' ולמקום הס"ת, אנחנו לא בדרגה הזאת אבל לפחות אנחנו צריכים להתבונן שלא לזלזל בבימת הס"ת. יה"ר שנוכח כולנו להתחזק בשמירת קדושת בית הכנסת, אמן. י. ס. ב"ב

תורה הוא התשמיש קדושה, אבל המקומות שלא נוגע בו הספר תורה לא הוי תשמיש קדושה, (ואולי יש לחלק בין שולחן אחד גדול, לבין נידון השער אפרים עיי"ש).

[**ואמר מור"ר הגרמ"מ לובין שליט"א:** דגם בשולחנות שלנו, בזמן שגוללים הס"ת שפורסים את הס"ת על כל רוחב הבימה יכול השולחן להתגלות מהמפה הנוספת, וכן יכול הס"ת ליגע בקצה השולחן.]

[ג] אולם יש לומר דאדרבא בשולחנות שלנו מדינא אסור להישען עליהם, והוא מטעם דהשולחנות שלנו נעשים ברוב פאר והדר לפאר ולרומם, ויש לאוסרם, דנתבאר לעיל דכל שעשוי לכבוד הספר תורה וכל דברי הקדושה יש לו דין תשמיש קדושה אפילו אין הספר נוגע בהם, דב' אופני תשמיש יש בדבר שבקדושה, או כל שנוגע בו הקדושה, או שמשמש ותכליתו וענינו לשמש את הקדושה עצמו. וברוב בתי הכנסיות שלנו השולחנות של הספרי תורה נעשים ברוב פאר והדר (ומחירים יוכיח עליהם), יש לדון אותם כתשמיש קדושה אפילו בהפסק מפה ביניהם דהא משמשים לכבוד הספר תורה, (מיהו יש לבעל דין לחלוק דהא דנעשים ברוב פאר והדר אין זה לכבוד הס"ת אלא לכבוד בית הכנסת ולפאר ולרומם את בית אלקינו ואזי אין לו כל דין הנ"ל, ולענ"ד אלו נעשים לכבוד הס"ת וכן"ל), וממילא בכה"ג מדינא יש לו דין תשמיש קדושה וע"כ אסור מדינא להישען עליהם, ואפילו זקן או מי שקשה לו לעלות בתורה. (אולם בשולחן ארעי או מזדמן, כפי שקיים פעמים בקריאת המנינים הצדדים, שלא עשאו כבוד, או אפילו בשולחנות קבועים, אולם לא נעשו בפאר, הדרנא לדונם כתשמיש דתשמיש, וגבי להשען עליהם הדרנא למה שכתב המשנ"ב והשעה"צ וכן"ל). ומעתה צריך לדעת על מה סמכו העולם להקל להניח שאר דברים על שולחן

לכבוד העלון החשוב והמחזק 'קדושת בתי מקדש מעט'. יישר כוחכם על כל החיזוק שאתם עושים בענין נשגב זה של שמירת קדושת בית ה'. ברצוני להתייחס לכבוד ב"בימה" שעליה אנו מניחים את הס"ת. בס"ד מצוי מאוד ובמיוחד בימי בין הזמנים שבתי המדרש מלאים עד אפס מקום, ונוצר מצב שלא נשארו מתלים פנויים להנחת הכובעים והחליפות וכן לא נשארו מקומות ישיבה פנויים שאפשר לרכז שם את הכובעים והחליפות, **ולצערינו נוצר מצב שהבימה היא זאת שהופכת להיות חלק ממתלי הכובעים והחליפות!** [בדרך כלל בישיבות ובכוללים שכל אחד מכיר את מקומו ויודע איפה מקום הנחת חליפתו בס"ד הדבר נדיר יותר]. עצם המחזה שביהמ"ד מלא על גדותיו זהו קידוש ה' גדול מאוד 'אשרי העם שככה לו', אבל יחד עם זאת צריכים אנו להתבונן בכבוד ה'בימה'. **זלזול בבימה הינו זלזול ח"ו בס"ת ובכבוד שמים**, נכון שע"פ הרוב דבר זה נעשה מחמת הדחק ומתוך אי-מחשבה ושימת-לב, וכן ע"י כל מיני

סיפור השבוע

'אין כאלקינו' ו'אנעים זמירות' וכו', ופעם אחת כשהבחין הרבי בדבר, מיד הסתובב אליו וצעק עליו ברבים ובקול רם: נא!!! נא!!! נא!!! כעבר שבוע ימים מאותו גערה, לדאבון לבו ולב משפחתו, כבר סגר ועצם האיש את עיניו לעולם רח"ל.

בימי השבעה הגיע האדמו"ר לניחום אבלים, והיה אך נכנס וניחם בברכת "המקום ינחם אתכם", ניגש אחד הקרובים לאדמו"ר ושאלו, יורנו הרבי איך לדון אתכם לכף זכות, הרי יושבת כאן אלמנה שבורה ורצוצה ואומרת שהיא חושבת שבעלה מת מהקפידה של הרבי שצעק עליו בפני כל הקהל כשדיבר בתפילה.

ואז פרץ הרבי בבכיה, וענה ואמר כך: "כשהוא שכב על ערש דווי באתי לבקרו ובקשתי ממנו שבכדי לבטל מעליו את הגזירה במחלה ולשנות את גזר דינו ממות לחיים שיקבל על עצמו שלא לדבר יותר מתחילת התפילה ועד סופה וכן"ל בקריאת התורה ובין גברא לגברא, וההוכחה לכך היא שהוא נרפא לגמרי בתוך תקופה קצרה שלא כדרך הטבע, ובאותו הרגע שהוא התחיל שוב לדבר, והפר הבטחתו עלתה לו שהפסיד לעצמו ואבד את ח"ו". **נורא נוראות!!!**

מעשה באיש שחלה במחלה הנוראה והיה על ערש דוי רח"ל, והיה היום ורבו האדמו"ר הגיע לבקרו, סיפר האיש בחרדה לרבו על תוצאות הבדיקות שהגיעו, המראים רח"ל שזה כבר מאוחר מדי לצאת ולהתרפא מהמחלה, אמר לו רבו "הרי אני מבטיחך שאתה תרפא לגמרי מהמחלה, אבל בתנאי אחד, שתקבל על עצמך בזה הרגע בקבלת אמת, שיותר לא תדבר לעולם מתחלת התפילה ועד סופה וכן בקריאת התורה ובין גברא לגברא וכן שלא תסתובב בחוץ לפטפט בשעה שהצבור מתפללים, הן בימות החול והן בשבתות וימים טובים". מיד הבטיח האיש לרבו הבטחה אמתית שלעולם לא ידבר עוד בשעת התפילה קריאת התורה ובין גברא לגברא.

והנה כבר מעצם קבלתו זו, מצבו התחיל להשתפר, וכעבור שבועיים ימים זכה האיש לחזור שוב בריא וחזק לביתו כלא היה כלום, וכעבור שלשה חדשים עבר שוב על בדיקות חוזרות, והם הראו שהוא נקי לגמרי מכל המחלה וב"ה הבריא לגמרי.

כעבור איזו תקופה, מעד האיש ונכשל בהבטחתו, והתחיל לדבר כשהשליח צבור אחז באמירת הקרבנות לפני הודו, וכן"ל בהפטרה וב'יקום פרקן'

לעילוי נשמת מזכי הרבים

הגה"צ רבי יהודה אריה בן רבי יעקב שכטר זצ"ל והגאון הגדול רבי עוזר בן רבי שלמה זלמן דרורי זצ"ל

לתרומות ולהפצת העלון 052-7101970 | לשליחת חומר ולקבלת העלון: פקס 15335792498 y0527176420@gmail.com

גלייון זה נתנדב ע"י ע. ב. ו.
לע"נ לב העברי יא"צ א"י אור
ומלא העומר יא"צ ג' אייר
להצלחה בכ"ע וכל מילי
דמיטר

קדושים תשפ"ב גלייון צט שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי ויתם סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומחוני טב.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אריה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת היבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכלם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אחיה למנן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקווינלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אסיב עמדם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איה מזמורי תהלים
ג' כ' אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמדם
לשוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוהה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בבוזי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ה', ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארנענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשייל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הגני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספר, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי חכה לירוש',
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסעולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלילה הכריז:
נצטוהי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך בפי' פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק ר' יחזקאל בן הרה"ק ר' יעקב יצחק זצ"ל יא"צ ח' אייר
לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני ה'. יש לדקדק מדוע בתחילה כתיב "בעמך", ואח"כ שינה לכתוב "רעך". ועוד
דבתחילה כתיב בלשון רבים "בעמך", ולבסוף כתב בלשון יחיד "רעך". ויש לומר שהפסוק מרמז להדין מי שאומר רכילות על
חברו בפני העכו"ם והמלכות, דבש"ע (ח"מ סי' שפ"ח ס"ט וסי"ב) כתב, דמי שמוסר את הציבור למלכות או מצערן, מותר
למוסר אותו לנכרים שיכו אותו וייסרו אותו. אבל אם מוסר או מצער רק את היחיד, אסור למסור אותו לגוי, ואף אם הוא רשע
ובעל עבירות. וזה פירוש הפסוק: "לא תלך רכיל בעמך", דקדק לכתוב "בעמך", לומר דהאיסור הוא רק במי שעושה מעשה עמך,
וכמו שדרשו כן (ב"מ מח:). על קרא "נשיא בעמך לא תאור". אבל מי שאינו עושה מעשה עמך, מותר לעמוד על דמו ולהלשין
אותו לגוי או למלכות שיכהו. אך ממשיך הפסוק ואומר שאף שהתירתי לך דמו של מי שאינו עושה מעשה עמך ומוסר את
ישראל לעכו"ם ומצערן, כל זה דוקא כשמוסר את הציבור, וכמו שנשמע מתיבת "עמך" לשון רבים, ברם כשמוסר או מצער
יחיד, אזי "לא תעמוד על דם רעך", ד"רעך" הוא לשון יחיד. ועליו נאמר המשך הפסוק אני ה', שהקב"ה יענוש אותו, וכפי שמר
עוקבא שלח לשאול את ר' אלעזר (גיטין ז.). על אנשים שמצערים אותו אם יכול למסרם למלכות, ודרש לפניו "דום לה'
והתחולל לו", אתה תשתוק, והקב"ה יפילם חללים לפניך.

הוכח תוכיח את עמיתך. לבאר כפילות הלשון "הוכח תוכיח", שברוב הפעמים כשיוכיח את חברו לא יועיל בפעם אחת,
והמוכיח חושב שאין תועלת בהוכחתו, אמנם באמת יש תועלת, כי בפעם הראשונה הוא מתעורר בלב, ואח"כ כשיכפול ויוכיח
אותו, שוב יפירוש לגמרי מהעבירה. וזה "הוכח תוכיח", אף שנראה לך שאין זה משפיע, תמשיך ותוכיחו, כי כך הוא הדרך.

פעם אחת התפלל הגה"ק ר' גרשון חנוך ארמור"ר ררארזין זצוק"ל באחת העיירות בדביקות נפלא, והיה שם אחד מאנשי הזמן שרצה להציק להרה"ק, והתחיל לדבר בקול ולהקיש על השולחן כדי לבלבל את תפילתו, ואותו האיש היה ממגולחי הזקן.

אחר שסיים הרה"ק את תפילתו, קרא לאותו האיש, ואמר לו: הנה ישנם בעולם ג' עזי פנים. (א) התרגול, שאפילו המלך ישן באותו החדר הוא עושה את שלו מכה בכנפיו וקורא, ואינו חושש לכבוד המלך שמעיר אותו עיד"ז משנתו. (ב) התייש, שאפילו כשיש עדר של הרבה פרים, התייש מקדים עצמו והולך בראש. (ג) הכלב, שאפי' יסעו הסוסים המובחרים וגדולים ביותר, הוא רץ לפניהם ונובח ונותן בקולו עליהם. אבל מה משונה גורל זה האחרון היינו הכלב, כי בעוד דשנים הקודמים מקבלים בסבר פנים יפות, הרי על הכלב מתרגזים, ופעמים לא מעטים יהא מקל חובלים מנת חלקו מן העגלון המתרגז עליו, ומפני מה זאת? ולא ידע להשיב.

אמר לו הרה"ק, אני אומר לך: התרגול יש לו תירוץ, דמחמת חומו הוא מוכרח להכות בכנפיו כדי לקרר את עצמו. התייש יש לו ג"כ תירוץ, שיש לו זקן כאדם, ולכן הוא חושב את עצמו למיוחס נגד הבהמות, ולזה אינם מתרגזים עליו. אבל אתה הכלב, הרי התלהבות בודאי אין לך, וזקן ג"כ אין לך, מה החוצפה שלך להקיש ולנבוח. (בן לאשרי ח"ג)

ודקדק לכתוב "את עמיתך", לומר שכל זה דוקא אם אחר ההוכחה הראשונה אף שעדיין לא עזב את החטא, הוא עדיין אוהב אותך, כמו שאמרו (בראשית רבה נד:ג) "התוכחות מביאה לידי אהבה, וכל אהבה שאין עמה תוכחה אינה אהבה", והיינו שיסוד התוכחה באה מאהבה, ומוספת אהבה, ואז בודאי שיסכים לקבל ממך שוב, ולכן תמשיך ותוכיח אותו, כי היות שהוא נשאר עדיין "עמיתך" רעך וידידך אף אחר פעם הראשונה שהוכחת אותו, אזי יש לתלות שבהמשך יקבל את דבריך ויפרוש מן החטא. אבל אם אחרי התוכחה הראשונה הוא שונא אותך, אל תמשיך להוכיח אותו, כי כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע (ע' יבמות סה:).

ובכן יתפרש הפסוק (משלי טו:לב) "פורע מוסר מואס נפשו, ושומר תוכחה קונה לב", דקשה מדוע פתח ב"נפש", וסיים ב"לב". אבל לפי דברינו מתפרש היטב, כי מי ש"פורע" היינו שמבטל ומראה שאינו חפץ ב"מוסר", הרי זה סימן שהוא "מואס נפשו", שאינו רוצה בתועלת הרוחנית של נפשו. אמנם "שומר תוכחה", דהיינו שקיבל ומשמר את התוכחה, אף שעדיין לא פעלו דבריו למעשה, בכל אופן "קונה לב", הדברים נקנים ומשומרים בלבו, ועוד יבוא יום אחד שיחזור בתשובה אחרי שישמע שוב את התוכחה.

לע"נ הרה"ק ר' נחום ב"ר יוסף הסופר זצ"ל יא"צ א"י

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו. פירש"י: מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה, קדושים תהיו -

הוא פרושין מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. ובמדרש (ויק"ר כ"ד:ז) למה נסמכה פרשת קדושים לפרשת עריות, לומר לך שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה. וראיתי שדקדקו מהו "גדר" ערוה, הא פרשת עריות היא עיקר איסורן של עריות. וגם דקדק במגלה עמוקות מאי קשיא ליה "למה נסמכה", הא לא שייך להקשות רק אם הוא שלא כסדר.

אמנם יראה, כי בודאי אחר שבפרשת קדושים כתיב עונשן של עריות, א"כ הוה ליה לסמוך פרשת עריות שב'קדושים', לפרשת עריות שב'אחרי', כי בפרשה דלעיל כתיב אזהרת העריות, ובפרשה זו כתיב העונשין, [ולמה כתיב עונשן של עריות רק בסוף פרשת קדושים].

אמנם יתכן לומר, שהזהיר הכתוב דרך הישר אשר ילכו בה, כי נודע שיש שני מיני יראה, יראת העונש ויראת הרוממות, כי יראת העונש היא בחינה גרועה, ולזה הודיענו הכתוב אחר אזהרת הלאו על עריות, אמר "קדושים תהיו" לא בשביל יראת העונש שמבואר בפרשה אחר כך, כי אף שעדיין לא נאמר העונש, רק מפני אזהרתו של הקב"ה בלבד ראוי לזהר. וזה רמז לנו הכתוב בחינת היראה בטרם שכתוב העונש, לכן אמר "קדושים תהיו", מצד "כי קדוש אני ה' אלהיכם", לא בשביל יראת העונש, שיהיה בעיניכם כאלו לא נכתב עונש כלל, רק בבחינת יראת רוממותו יתברך, שהוא יתברך המזהיר ומפרישנו מן עריות שהם דברים הנתעבים וגורמים טומאה ופגם בנפש.

וענין "גדר ערוה" הוא, כי אחר שפרשה זו נאמרה בהקהל שרוב גופי תורה תלויין בה, א"כ אחר שכתוב בפרשת הקהל "האנשים והנשים והטף", ודאי כולם מזהירין לשמוע וללמוד יראת ה', וכבר נודע דאמרין (קידושין לו.) "בני ישראל" ולא בנות ישראל, וכל שכן "עדה" דילפינן (ברכות כא:) שהוא עשרה לענין הקדושה, א"כ הנשים אינם בכלל "עדה", וא"כ יפלא איך אמר "דבר אל כל עדת בני ישראל", אטו נשי לא בעו חי להיות פרושים ומובדלים מן העריות.

אמנם לפי שאמרו חז"ל בשמחת בית השואבה (סוכה נא:), שעשו גדר שיהיו נשים במחיצה לעצמן, ותיקנו אנשים למטה ונשים למעלה, א"כ האזהרה היא מדברת להזהיר "בני ישראל" ולא בנות ישראל, לפי שהנשים היו למעלה בעליה מיוחדת בפני עצמן ומובדלים במחיצה, נמצא שהדיבור היה מוסב "אל עדת בני ישראל", והנשים היו שומעין

ממילא, כמו שנאמר "למען ישמעו ולמען ילמדו ליראה את ה'". וא"כ שפיר צדקו דברי חז"ל, דלכך נאמר "בני ישראל" אף שגם הנשים מזהירות על מה שהאנשים מזהירות, רומז לעשות גדר ומחיצה מפסקת, וזו "כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה", ונקט "גדר" דייקא, [גדר ומחיצה המפסיק בין הגברים לנשים].

וזה רמז הכתוב "איש אמו ואביו תיראו", ופירש"י: אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר "תיראו" הרי כאן שנים. ויש להבין למה כתוב "איש" כלל, [הרי גם אשה בכלל]. אמנם לפי שהאזהרה מוסבת להזהיר האנשים בלשון נוכח, והנשים ישמעו ממילא במקום מיוחד, לכן בא [איש] בלשון נוכח, ואילו "אשה" בא רק [ברמז].

וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו, כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם, ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים אני ה' אלהיכם. באלשיך מדייק על הכפל [וכי יגור אתך גר], דהוה ליה למימר "וכי יהיה גר". גם קשה בלשון "בארצכם", [דפתח בלשון יחיד "אתך", וסיים בלשון רבים "בארצכם"], גם צ"ב הלשון "כאזרח מכם".

ויראה, כי נודע טעם שלא נטלו גרים חלק בארץ הוא לפי שנחלת הארץ ירושה היא לנו מאבותינו (ב"ב קיט:), ולחיות שהארץ בגשמיותה היא נחלת אבות, וכמו שהגוף בא מן האב, כמו כן נחלת אבות - הוא שהאב מוריש להבן מצד שגופו הוא חלק מאביו, לכן לא היה להם חלק בארץ.

וזה כוונת הכתוב "וכי יגור אתך גר בארצכם", שבאמת הוא "אתך", כי מצד הנשמה שוה הוא לך, ולחיות שהוא "בארצכם", תחשוב שכל החיל אשר עשה הוא ממה שסיגל בארצכם, א"כ תרצה להונות אותו, [כי לקח זאת מנחלת אבותיך שאין היא ירושה לו].

ולזה אמר "לא תונו אותו", כי "כאזרח מכם יהיה לכם", כי מצד הנשמה הוא "אזרח", לכן "ואהבת לו כמוך", כמו שאתה ראוי שתאהב הנשמה יותר מן הגוף, כמו כן זה, שקריבות שלו מצד הנשמה כאזרח, לזה אמר "כי גרים הייתם בארץ מצרים", גם אתם הייתם גרים, נמצא שאין לכם עילוי עליו מצד הנשמה.

לע"נ הרה"ק ר' אליעזר חיים בן הרה"ק ר' ברוך יאמפלא ז"ע יא"צ ה' א"י

וערלתם את ערלתו. אמרו בסוכה (דף לה:): אתרוג של ערלה פסול או משום דאין בה היתר אכילה, או משום דאין בה דין ממון. והקשו התוס' שם וז"ל: וא"ת אתרוג של ערלה תיפוק ליה דמיכתת שיעוריה דמצותו בשרפה, ומהאי טעמא נמי פסול אתרוג של תרומה טמאה דמצותה בשרפה, ולמה לן טעמא דהיתר אכילה.

ותירץ התוס' ר"ד שם וז"ל: ונראה לי לתרץ, דהאי "ערלה" סתם קתני, ואפילו בחוצה לארץ שאינה אסורה אלא באכילה ולא בהנאה כדאמרין בקידושין (דף לט:): "הלכה למשה מסיני ספק ערלה מותר בחור"ל", ולכן מותר לאדם למכור לחברו פירות ערלה באופן שחברו אינו יודע שהם ערלה, הלכך לאו לשריפה קיימי, שהרי מוכרה לחברו ואינו מודיעו שהיא

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות

אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

לכבוד מערכת מליצי יושר

ראיתי בגליון פרשת וישב (גליון ע"ו) מכתב מרגש מאוד, מאיש אחד שמספר איך שנודע לו שבנו אינו מתנהג כשורה ויש לו חברים רעים, וקיבל על עצמו - אף שמצבו דחוק - ליתן עשרים אלפים דולר להגליון, ולשלם זה במשך כמה שנים עבור בנו שיחזור בתשובה, ואכן ראה ישועה גדולה.

הנה שמח אני מאד במשחתו, כי נתקיים בבנו הפסוק "כי לא ידה ממנו גדה", אבל חישבתי בעת קריאת מכתבו, כי התנהג שלא כדן, כי אסור לבזבז יותר מחומש מנכסיו.

אבל בשבת למדתי הגמ' בשבת (דף קכז:) בר' אליעזר שהקדיש כל נכסיו לצדקה "בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה". וביאר בהעמק שאלה (שאלתא מ') שהקדיש נכסיו לשמים כדי שבזכות זה הורקנוס בנו יעסוק בתורה. הרי דאפשר להקדיש כל נכסיו עבור זה, ולא אמרינן בזה הכלל דאל יבזבז יותר מחומש מנכסיו.

אבל עדיין יש להבין מדוע מותר לצורך זה לבזבז כל נכסיו, וחיפשתי בספרים וראיתי בשו"ת דברי מלכאל (ה"א סימן ק"ב) שכתב ח"ל:

בשטמ"ק (כתובות נ.) כתב דלת"ת מותר לבזבז יותר מחומש. ונראה משום דבתורה אין לחוש שירד מנכסיו, דהרי כתיב "בשמאלה עושר וכבוד".

ועוד דעיקר דין זה דומה לאיסור בל תשחית וקוצץ אילנות טובות דהיכא שצריך לזה מותר, דלא מיקרי השחתה לגביה (ע' ב"ק צא.) וכן במוכר נכסיו כיון שמקבל מחירם וצריך לכסף ודאי דשרי, וכן בכל דבר הנחוץ לו. ולכן כתב השטמ"ק דלת"ת שרי לבזבז הרבה כיון שצריך לזה וכו', ורק לבזבז לצדקה בלי שום סיבה מיוחדת אסור, דאף דהוי ג"כ מצוה, מ"מ תקנו עד חומש כי עי"ז יצטרך לבריות, וימנע כל ימיו ממצות צדקה וגם יגרום חילול ה' על ידי זה, עכ"ל.

שכרם הרבה מאד בהרבצת התורה ובהמשכת ישועות ורפואות וכל מילי דמיטב לכלל ישראל ש.ב. פירסט בית שמש

ביפיו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרחקים". והגמ' בב"ב (דף נו:) דרשו פסוק זה על העוצם עיניו לראות הנשים שעומדים על הכביסה, ע"ש. והכוונה, דהשכר הזה הוא מזה כנגד מזה מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה מפני גודל יראתו וחרדו לעבור על מצות הקב"ה, מקבל שכרו וזוכה לחזות בנועם זיו השכינה.

לע"נ הרה"ק ר' חיים ב"ר יעקב יהודה סנכביום מנדרין זצ"ל יא"צ ח' אייר את שבתותי תשמרו. איתא בזה"ק (ח"ב דף מ"ז): מאן דנטר שבת כאילו נטר אורייתא כולה. ומצינן כהאי גוונא (שבועות כט.): שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות. ולא תימא כי הכוונה דע"י מצות אלו נפטר מלקיים תורה ומצוות. אלא הרי זה דומה למי אשר לו בבית נמצא עושר גדול רב פנינים סגור ומסוגר עם שער גדול, אשר מפתח ההוא נמסר בידו, ועל ידי כך נטר כל בית אוצרו. הכי נמי אלו המצוות הם המפתח ונטירה לכל, כמו אוזן אזנים לתורה, בכל זאת צריך לשמור אוצרו בעצמו. (תורת יחיאל).

לא תשנא וגו' הוכח תוכיח. שלא יהא הרואה עון בחבירו שונא אותו בלבו ממש, ומתוך שנאתו יוכיח בו, כי אם יאהב אותו, ומתוך אהבתו ורחמנותו יוכיח אותו, כי רחמנות הוא שיצרו אנסו ורודה בו ה"י, ועד"ז "הוכח תוכיח". (תורת יחיאל).

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. נראה שהתוכיחה יהיה באופן שלא יוכיח לחבירו, אלא ידבר אל עצמו ויוכיח עצמו, ויכלול עצמו בתוך ישראל, ובאופן זה נתקבל יותר, כידוע ממעשה בעל הנועם אלימלך עם אחיו זצ"ל, וזה שאמר הכתוב כאשר "תוכיח את עמיתך", "לא תשא עליו חטא", אלא "עליך" תטול החטא, ותוכיח עצמך. (תורת יחיאל).

לע"נ הרה"ק ר' חיים ב"ר משה מליסקא זצ"ל יא"צ ט' אייר מפני שבת תקים. בשאלתות (כאן) כתב וז"ל: ומיחייב בר ישראל למיקם מקמי רבנן וכו', ומאן דלא קאים, מוקמינן ליה בעל כרחיה למיעבד יקרא דאורייתא, עכ"ל. [וצ"ב מאי החידוש דכופין אותו לקום, דמאי שנא משאר מצות דכופין אותו לקיים המצוה]. ותירץ בשאלת שלום, דהרבנות הוא דהו"א הואיל ואמרינן (קידושין לג:) דכל שאינו עומד לפני ת"ח, אינו מאריך ימים, שנאמר "וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים" (קהלת ח:ג), הרי דכל שעומד לפני ת"ח מאריך ימים, דמדה טובה מרובה. ולכן הו"א דהוא כמצות עשה שמתן שכרה בצדה, דאין כופין אותו לקיימו, וכמו מצות כיבוד אב ואם דאין כופין אותו לקיימו מפאת דכתיב ביה "למען יאריכון ימיו", כמבואר בחולין (דף קי:), עכ"ד בקצת תוספת הסברה.

ז"ל רש"י (קהלת יב:ט) עה"פ שם "וְיִתֵּן יְהוָה קֶלֶת חֶסֶד עוֹד לְמַד דַּעַת אֶת הָעָם וְיִתֵּן יְהוָה מְשָׁלִים רַבִּיחַ: יוֹתֵר שְׁהִיָּה קֶלֶת חֶסֶד, וְיוֹתֵר מִמָּה שֶׁנִּכְתַּב בְּסֵפֶר זֶה הִיָּה קֶלֶת חֶסֶד. וְאֵזֶן - עֵשֶׂה אֲזִינוֹת לְתוֹרָה כְּפֹהָה, זֶה שֶׁאֵין לָהּ אֲזִינוֹת לֵאחֹר, בָּהּ, וְבֵא עֵשֶׂה לָהּ אֲזִינוֹת, שְׁתִּיקוֹן עִירובִין לְסִיגֵי שְׁמִירַת שַׁבַּת וְתִיקוֹן נְטִילַת יָדַיִם סִיגֵי לְטַהֲרָה וְגוֹר עַל הַשְּׁנִיּוֹת סִיגֵי לְעִרְוִיּוֹת.

ערלה ומותר בה, להכי מפרש טעמא לפי שאין בה היתר אכילה, עכ"ל. ובפסקי ריא"ז (סוכה פ"ג ה"א) חולק על התוס' ר"ד שסובר דאתרוג של ערלת חו"ל פסול לפי שאין בה היתר אכילה, בדאמת יש לה היתר אכילה ולכן אפשר לצאת בו, וז"ל: אתרוג של ערלה פסול לפי שאין בו היתר אכילה. ומז"ה (- תוס' רי"ד) פוסל אפי' בערלת חו"ל. ולי נראה שערלת חו"ל יש בה היתר אכילה, שהרי יכול להאכילה לכתחילה לחבירו שאינו מכיר בה, ולא אמרו אתרוג של ערלה פסול אלא בערלת ארץ ישראל, עכ"ל.

והמג"א (סי' תרמ"ט ס"ק כ') מביא דברי הרי"ז להלכה דאתרוג של ערלת חו"ל כשר, שהרי יכול להאכילו לכתחילה לחבירו.

ותמה עליו באבנ"ז (או"ח סימן תפ"ט) וז"ל: דברי המג"א פלא בעיני, דהמעין ברי"א יראה שדברים אלו אינם להלכה, ודבר ברור שאינו יוצא בה, כיון דלעצמו אסור בהנאה, והוא מותר רק ליתנו לחבירו במתנה שאין הוא נהנה בה כלום, וא"כ אינו ממונו כלל. ולא דמי לתרומה שלקחה ישראל מכהן, שהוא בבעלות ישראל והישראל יכול למכרה, משא"כ ערלה שהיא איסור הנאה לדידה, מה מועיל מה שיכול להאכילה לאחר, הא כל איסור הנאה יכול להאכילה לגר תושב, ואעפ"כ לא חשיב שלו.

ומה שהביא דין המג"א מהרי"א, הנה הרי"א מביא שיטת תוס' רי"ד דערלה בחו"ל מותר בהנאה, ורי"א לא נחלק עליו בזה, ולכן שפיר השיב שגם משום שאין בה היתר אכילה אינו פסול שיכול להאכיל לאחרים, ודומה ממש לתרומה שהזר יוצא בה.

אבל כל זה לשיטת תוס' רי"ד דערלה בחו"ל מותר בהנאה, אך אין כן דעת כל הפוסקים, ולא הזכירו שום חילוק בין של ארץ ישראל לשל חו"ל רק לענין ספק. והמג"א לא היה לפניו ספר תוס' רי"ד כי לא נדפס בימיו, על כן לא ידע כי דברי ריא"ז בנויים על היסוד דערלה בחו"ל מותר בהנאה שהוא היפוך כל הפוסקים.

לע"נ הרה"ק ר' יהושע העשיל ב"ר יצחק זאל זצ"ל ממאנסטריש יא"צ כ"ו ניסן

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו. אמרו חז"ל (מדרש רבה פכ"ד ס"ג): הדא הוא דכתיב (תהלים כ:ג) "ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך". וצ"ב. ופירש בספר וידבר משה, לפי מה שאמרו חז"ל (יבמות סג): זכה עזר, לא זכה כנגדו. והיינו דהאדם המתנהג בקדושה, זוכה מדה כנגד מדה שהקב"ה שולח לו אשה טובה במעלות ומדות טובות העומדת לו לעזר, ולהיפוך בהיפוך. וזה הכונה "קדושים תהיו", וכפי שפירש"י הוי פרושים מן העריות להתנהג בקדושה, ואז ישלח הש"ת "עזרך מקודש", היינו אשה כהוגן שתהיה לו לעזר, עכ"ד.

ובזה יש לפרש המסורה "בקדוש ישראל תתהלל" (ישעיה מא:טז), "אשה יראת ה' היא תתהלל" (משלי לא:ל). דהכוונה, דאם תהיה בעדת צדיקים להיות פרוש מעריות ולהיות בבחינת "בקדוש ישראל תתהלל", אז תזכה ל"אשה יראת ה' היא תתהלל", לאשה טובה.

והתקדשתם והייתם קדושים אני ה' אלקיכם. איתא במדרש רבה (כ"ג, י"ג): ר' מנשיה בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר, מצינו שכל מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה, זוכה להקביל פני השכינה, מאי טעמא, דכתיב (ישעיה לג:טו) "ועוצם עיניו עיניו מראות ברע", מה כתיב בתריה: "מלך

לע"נ הרה"ק ר' חיים בן הרה"ק ר' יחזקאל שרגא מערץ זצ"ל יא"צ
ד' אייר

לא תעמוד על דם רעך. איתא בתוספתא (סוף פ"ב ב"מ): והרועים בהמה דקה ומגדליה, לא מעלין ולא מורידין. ופסק כן הרמב"ם (סוף פ"ד ה' רוצח) וז"ל: רועי בהמה דקה מישראל אין מסבבים להם המיתה, ואסור להצילם אם נטו למות, כגון שראה אחד מהם שנפל לים, אינו מעלהו, שנאמר "לא תעמוד על דם רעך", ואין זה "רעך", עכ"ל.

וכתב החזון יחזקאל (תוספתא שם) וז"ל: הרי דנקט הרמב"ם דהפירוש של "לא מעלין", היינו שאסור להעלותם, דומיא "ולא מורידין" שאסור להורידם. אך מה שמסיק הרמב"ם "שנאמר לא תעמוד על דם רעך, ואין זה רעך", צ"ע, דהלא הא מיעוטא אין במשמעותו אלא אם אינו מצילו אינו עובר עליו על "לא תעמוד על דם רעך", אבל אין במשמעותו שאינו רשאי להצילו.

עוד יש לעיין מה שאמרו (ספרי פרשת ראה, והעתיקו הרמב"ם פ"ח ע"ז ה"ד) גבי מסית: לפי שנאמר "ולא תעמוד על דם רעך", יכול אי אתה עומד על דמו של זה, תלמוד לומר "ולא תחוס עיניך", ע"כ. והאם נימא שמסית הוא בכלל "רעך" יותר מרועי בהמה דקה דבעינן קרא מיוחד "ולא תחוס עיניך".

אמנם בקרית ספר (שם הלכות רוצח) העתיק את דברי הרמב"ם כך: וישראל בעל עבירה ועומד ברשעו תמיד אין מעלים אותם, דכתיב "לא תעמוד על דם דעך", ואין זה רעך, ע"כ. ולא כתב שאסור להצילם.

גם המאירי (ע"ז כו.) כתב וז"ל: הגוים והרועים בהמה דקה ישראלים שסתמם מתמידים בגזל ומשוקעים בו עד שנעשו בכך

כפורקים מעליהם עול תורה, אלא שלא מחמת פיקור הם עושים אלא מחמת ממון, ומ"מ כל שבא להם ההיזק מאילו אין אנו מצווים להשתדל בהצלתם, עכ"ל². ולשיטה זו שאין איסור להצילם, אלא שאין אנו מצווים על הצלתם מקרא ד"לא תעמוד על דם רעך", משום דאין זה רעך, אתי שפיר הא דלמסית בעינן קרא מיוחד "ולא תחוס עיניך" לומר דמסית שאני דאסור להצילו.

השיבה שופטנו כבראשונה וכו' והסר ממנו יגון ואנחה. ערב שבת היה החזון יחזקאל מוסיף תמיד בשמ"ע באמצע הברכה "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו". ופעם אחת ב"ב שבט תשכ"ה שכן להוסיף נוסח זה, וכשזכר בזה בכניסת השבת דאג מאוד, ובאותה שבת נפטרה עליו רעיתו הרבנית ע"ה.

שפע תפילין

געווינט 7000 קעש!

רעדט נישט מיט תפילין

שיקט אונו אייער טעלפאון נאמבער און נאמען, איר גייט אטאמאטיש אריין אינעם גורל

mytefillin@gmail.com

² אבל בקובץ צפונות (ח"א, עמוד ס"ט) הוכיח הגר"ד הילמן, שגם המאירי סובר דאסור להעלות, וכתב כן רק מפני פחד המינים.

לכבוד הגליון הנפלא עד מאד "מליצי יושר".

הנה שמחתי והתענגתי מאד ביחד עם כלל ישראל בהרחבת הגליון בהוספת עוד ג' ספרים חשובים להגליון, יתן השי"ת לכם הצלחה בלי שיעור להרחיב עוד הגליון בעוד ספרים לזכות כלל ישראל ביצועות ורפואות.

והנה בפרשת שמיני הבאתם דיש עוד י"ב ספרים מסוגלים שבדעתכם להוסיף, ורצוני לדעת מדוע בחרתם דוקא ג' ספרים אלו "ילקוט סופר", לב העברי, אתון דאורייתא".

אם יש איזה סיבה לזה, נא לענות.

הצלחה וברכה

חיים מאיר ווערצבערגער - וויליאמסבורג

תגובת המערכת

רצוננו להוסיף גם ספרים האחרים כשירחיב ה' לנו. אבל לעת עתה הוספנו ספרים אלו, כי דיני קדימה בזה כך הוא:

(א) צדיק שלא הניח אחריו זש"ק ל"ע (ילקוט סופר, הג"ר יוסף ענגיל).

(ב) ספר שהוא בבחינת "מת מצוה", דהעוסק בה גורם נחת רוח לאין שיעור להצדיק, ומקבל שכר כנגד כולם (לב העברי).

(ג) צדיק שהבטיח להיות מליץ יושר, ולא רק שאיחל ברכה גרידא.

והחילוק בין הבטחה להיות מליץ יושר, ובין ברכה הוא, כי אף שבודאי ברכת צדיק בוקע רקיעים ומרקייע שחקים, אבל לעומת זה גם המקטרגים יש להם כח, והצדיק שנתן ברכתו, לא התחייב עצמו לעמוד וללחום עם המקטרגים למי שילמוד בספרו. משא"כ צדיק שהבטיח להמליץ יושר, הרי זה גופא הבטחתו, דהתחייב עצמו להתייצב לפני ב"ד של מעלה, ולעמוד נגד המקטרגים ולהשתיק טענתם, ולהמליץ יושר למי שילמוד ספרו.

ואינו נראה דבריו, דהרי נאמר שם הלשון "שמתן שכרה בצדה", וכאן הרי לא נכתב השכר בצדו, דהמצוה כתובה בתורה, ואילו השכר כתובה בקהלת, וא"כ אכתי פשיטא, ומאי הרבותא. ועוד קשה, דא"כ מה שכתב השאלות "למיעבד יקרא דאורייתא" עדיין מיותר, שהרי הכפיה בפשיטות הוא לקיים מצות עשה, [ומדוע מדגיש השאלות דהכפיה הוא כדי לעשות כבוד להתורה].

ולענ"ד כוונת השאלות, דכאן לא שייך ענין כפיה כבשאר מצות עשה, דכאן אם יעמוד לפני הת"ח ע"י כפיה, עדיין אין זה כבוד והידור כלל, והרי כל המ"ע [לקום לפני ת"ח, הוא] רק משום כבוד והידור, וכדאמרה הגמ' "לא אמרתי קימה אלא במקום שיש הידור", וקימה שע"י כפיה לא הוי הידור כלל מצד הגברא שקם, אבל עם כל זה מוקמין ליה על כרחיה משום "יקרא דאורייתא" המוטלת עלינו, דזהו ג"כ מ"יקרא דאורייתא" להקים על כרחו את הבלתי רוצה לקום ולכבד התורה כמו שנתחייב. (גליוני הש"ס קידושין לב:).

איש איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו. בספרא (אמור פרק כ') אמרו: יכול אפילו הכהו לאב או לאם לאחר מיתה יהיה חיוב, ת"ל מכה בהמה ומכה אדם, מה מכה בהמה בחייה, אף מכה אביו בחייו, ע"כ. ומוכח להדיא מדברי הספרא אלה, דס"ל דמת מיקרי "אדם", דאל"כ למה לי היקישא דאדם לבהמה לפטור מכה מת, תיפוק ליה דכתיב "מכה אדם", ומת לאו "אדם" מיקרי. ועל כרחך דגם מת מיקרי "אדם".

לע"נ הרה"ק ר' יהושע העשיל ב"ר יצחק יואל זצ"ל ממאנסטריש יא"צ כ"ו ניסן

לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכח תוכיח את עמיתך. יבואר ע"פ אומרים (כתובות סז.) בנקדימון בן גוריון דאף דעביד צדקה, אבל לכבודו הוא דעביד, או כדבעי ליה לא עביד. הרי שישנו מציאות דנותן צדקה ביד רחבה, ואעפ"כ אינו יוצא ידי חובתו. וככה אפשר להיפך שנותן כזית פת, ויחשב כאלו נתן את נפשו.

וזהו שאמר "לא תשנא את אחיך" ע"י "בלבבך", פירוש עם לבבך הטוב שאתה מפזר לצדקה וגמ"ת, וחבירך אינו נותן כל כך. אדרבה "הוכח תוכיח" את עצמך, "את" - עם וע"י "עמיתך", דאם אתה רואה בו חטאים, תבין שבאמת החטאים הם בך, ולזה אתה רואה אותם, שמן השמים מעוררים אותך בזה לשוב, ולכן נדמה לך שחבירך עושה לשם פניה או אינו נותן כדבעי ליה. דבאם היית נקי מזה לגמרי, לא היו מראים לך חסרון בחבירך, כדכתב במאור עינים (פ' חקת) בשם הבעש"ט. וזה שסיים "ולא תשא עליו חטא", דאל תחשוב שהחטא שאתה רואה הוא "עליו", כי באמת זה עליך, וזה כמראה המלוטשת שאתה עצמך נראה בתוכה, ואם תראה כתם, סימן שהרי היא על פיך.

ואני אתן את פני באיש ההוא. ב' במסורה, דין, ואיך "ואני אתן את שכרך". יש לפרש רמז המסורה, דלכא' קשה דהרי הקב"ה מקיים התורה, והרי אסור להסתכל בפני אדם רשע, ואיך אומר הכתוב "ואני אתן את פני באיש ההוא".

לכן תירץ "ואני אתן את שכרך", דהקב"ה אינו מעניש דרך נקמה, רק כדי שיוכל לקבל שכרו על המצות שעשה, דכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, וא"כ בשעה שהקב"ה מעניש אותו, מאיר בו אור המצות, ואינו רשע בהחלט ומותר להסתכל בפניו.

אוצר החידות לפרשת קדושים

חידה. מה השייכות בין ואהבת לרעך כמוך לאיסור לא תחמוד, ומי קישר ביניהם?

תשובה.

כן הוא במדרש הוא ברמב"ן כאן שכל עשרת הדברות נרמזים בדברים שנכתבו כאן בפרשה. וזה פשוט שאם יקיים את ואהבת לרעך כמוך, ממילא לא יחמוד את אשר לחברו, כיון שאוהב אותו, וכשיש לחברו למה שיחמוד שיהיה שלו.

בספר ארץ צבי להגאון רא"צ פרומר ביאר משום דעיקר פעולת האדם בענין לא תחמוד הוא לקיים, ואהבת לרעך כמוך, כי בנוהג שבעולם אם יראה אדם אצל בנו כל מטמוני עולם הזה וכל מאוויו רק ישיש וישמח ולא יתקנא, כי כל מה שיש לבנו חשוב כאילו היה לו בעצמו. וזו הדרך להציל מלא תחמוד שיתענג על רב טוב של רעהו כאילו היה לעצמו כל אלה.

חידה. מה השייכות בין מצות קדושים תהיו למצוות של בנ"א לחבירו?

תשובה.

רבותינו כתבו דהשייכות בזה כי השגות בעניני קדושים תהיו הם המה המכשירים להתנהג בדרך התורה בעניני בין אדם לחבירו וכמו שכתב בספר אהל משה. וכפי שביאר הגר"ש שקופ כי גדר הקדושה הוא ענין הקדש שהוא יחוד חפץ למטרה נעלה ומרוממת, קודש לה', כך היא גדר הקדושה שציוותה התורה את האדם, נדרש האדם לייחד כל מציאותו ומעשיו לזולתו ולא לעצמו. והוסיף שענין זה שההשתלמות של קדושים תהיו היא בעניני בין אדם לחבירו, מבואר גם מהא שבפרשה זו נכלל יחדיו דיני פגול עם דיני לקט שכחה ופאה, מדות ומשקלות ושכר שכיר. וכתב בשם רבי מרדכי פרוגנמסקי שאמר, מי שאינו מרגיש ומשתתף בצערו של חבירו, הוא קרוב לבהמה, מי שיכול להיות בשמחה עם השני בשמחתו ע"פ האמת, קרוב הוא להיות כמלאך. והיינו שזוהי קדושה, ולכן מי שהגיע לדרגה זו, הרי שהוא השיג את מעלת הקדושה של המלאכים.

חידה. כמה מצוות יש בפרשת קדושים וכנגד מה זה מרמז?

תשובה

הבעל הטורים כתב אשר הבדלתי אתכם. ע' מצות בפרשת קדושים כנגד ע' אומות שהבדלתי אתכם מהם. וכתב בעטרו אד"ר כשתמנה האותיות מתחלת הפסוק עד הבדלתי תמצא שמניינן ע', וזהו והבדלתי אתכם מן העמים, היינו מע' אומות. ובמפרשי המדרש נתקשו לבאר חשבון ע' מצוות. ובבן יאיר בשם מוהר"ע אמאדו מנה י"ט מצוות שהוכפלו בפרשת קדושים, ויחד עם הנ"א מצוות שמנה השל"ה הרי שבעים.

אוצר החידות לפרשת קדושים

חידה. מתי יש צד למי מהאחרונים שלא נאמר הכלל דשואל שלא מדעת גזלן.

תשובה

בש"ת מהר"ל (סי' רכה) והובא בכנה"ג חו"מ (סי' שנט הגהת הטור אות יז) ובשטמ"ק בשם הראב"ד דשואל שלא מדעת דמשווין ליה כגזלן היינו לענין מתה מחמת מלאכה ולכל אונסין אפילו הכי לא נפיק מכלל שואל, והיינו שקונסים אותו, אך לא שדינו כגזלן מצד הדין, ומיירי כיון שבדעתו לשלם. וע"ע בקצה"ח סי' שמח סק"א והעמק שאלה לשאלות (שאלתא ר אות ו).

חידה. במה כבוד אשת חבר חמור משל בעלה?

תשובה

במהר"ם שיק על תרי"ג מצוות (מצוה רנח) כתב דבהא דקיי"ל בקידושין (לב ע"א) ת"ח שמחל על כבודו כבודו מחול, זהו דווקא ת"ח עצמו אבל אשת חבר אינה יכולה למחול, דהטעם שהת"ח יכול למחול הוא משום דהתורה דיליה הוא ויכול למחול על כבודו, וזה אין שייך באשת חבר וממילא אינה יכולה למחול על כבודה.

חידה. איזה לאו בפרשה לגבי חלק מדיניו נאמר אף לבן נח ולגבי חלק מדיניו לא נאמר אצל גוי.

תשובה.

החינוך במצוה רל"ב כתב לא להכשיל בני ישראל לתת להם עצה רעה, והקשה המנחת חינוך הלא איסור של לפני עור נאמר גם לגוי, וכמו שכתב החינוך בהמשך דבריו שמוזהרים ישראל שלא למכור לגוי ביום אידם דברי ע"ז. וכתב המנחת חינוך שדוקא להכשיל גוי באיסור על זה נאמר לפני עור, אבל להשיאו עצה שאינה הוגנת לא נאמרה לאו זה אצל גוי. ודברי החינוך שאמר שאיסור לפני עור הוא רק בישראל, מיירי באיסור להכשילו בעצה שאינה הוגנת. וע"ע בשו"ע יו"ד סי' סב שהובאו בפר"ח ובפמ"ג דברי שו"ת אמונת שמואל דכל דבר שמותר לישראל לעשות ואינו אסור אלא לבן נח אין בו משום לפני עור על הישראל.

חידה. מדוע באיסור לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר לא גזרו עד חצות כמו בכמה דברים שגזרו.

תשובה.

הגר"מ קרליבך בקובץ אליבא דהלכתא (קובץ פו) דן בזה מדוע לא עשו סייג דחצות במצות ביומו תתן שכרו. והביא לתרץ בשם בנו ר' בנימין בינוש דיסוד דין חצות אינו חובת גברא להתרחק מלבוא אל הספק, אלא יסוד דין קביעות זמן חדש בעיקר המצוה, ולכן דין חצות לא נאמר אלא כאשר החיוב נתפס ביום או בלילה, שיש לו זמן חצות, אך חובת הפרעון מדין

אוצר החידות לפרשת קדושים

בל תלין אינו תלוי ביום או בלילה, אלא בעונה, ומשו"ה לא נאמר בזה דין חצות, שכן בעונה אין נתפס דין חצות. עוד תירץ דאין המצוה נתפסת בעצם היום או הלילה, כי אם שהמצוה הוא שיתקיים הפרעון בלא איחור לעונה אחרת, ולכן לא תיקנו הקדמה לחצות. עוד תירץ דדין הרחקה עד חצות נאמרה במצוות המוטלות אקרקפתא דגברא, כגון מצות ק"ש, וכן אכילת קדשים המוטלת על הבעלים לאכול את הבשר לפני חצות להרחיקו מן העבירה, פרט למצות ביומו תתן שכרו שעיקרו הוא משום זכותו של הפועל, ומאחר שאין זכותו של פועל אלא עד סוף הזמן, ממילא אי אפשר שיתחייב הבעה"ב ליתן עד חצות.

חידה. מתי הוכח תוכיח את עמיתך ואימתי יש לדונו לכף זכות? [ושאלה זו גם כלפי הרב, שמחד מצינו הוכח תוכיח אפילו את רבו, ומצד שני אם ראית ת"ח שעבר עבירה אל תהרהר אחריו ביום שבוודאי עשה תשובה].

תשובה.

החפץ חיים בכלל ד אות ד בבאר מים חיים אות יח הביא את דברי היד הקטנה שת"ח שעשה עבירה אסור להרהר אחריו שבוודאי עשה תשובה, שהוא הדין שאסור להוכיחו כי בודאי עשה תשובה, ורק בשעת מעשה כשעדיין לא היה סיפק בידו לשוב בתשובה, חובה עליו להוכיחו, והח"ח מפקפק על דבריו וסובר שאם כוונתו לקיים מצוות תוכחה בודאי שמותר, והביא מדברי שו"ת חוות יאיר שכתב שאע"פ שעלינו לתלות שבוודאי שב, מ"מ פסול הוא לעדות עד שנדע בודאי שחזר בתשובה, ולכן מצד מצות תוכחה חובה עליו להוכיחו אף יום או יומיים אחר המעשה, ומ"מ צריך לדונו לכף זכות. וכתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' קלט) שאם עבר זמן רב מעשיית העבירה יש לסמוך על שיטת היד הקטנה ויהיה אסור להוכיחו על מעשהו כי בודאי עשה תשובה. וכל זה אם ידוע לנו שחטא פעם אחת, אבל אם ידוע שחטא הרבה פעמים, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שהוא בחזקת בעל עבירה, עד שנדע בודאי שעשה תשובה. ובאגלי טל פירש טבעו של אדם הוא, שבראותו את חברו עושה מעשה רע, הריהו כבר מוחזק בעיניו לרשע, ואף אם אח"כ יראה בו דבר שאפשר לדון אותו לכף זכות, גם כן ידון אותו לכף חובה, לפי שבעיניו הוא כבר טבוע בחותם הרשע. אולם אם היה מוכיח אותו, אז אולי היה מצדיק את עצמו בפניו, או היה מקבל על עצמו ששוב לא יעשה כדבר הזה, וממילא היה דן אותו לכף זכות בפעם האחרת. לפיכך אמרה תורה, הוכח תוכיח את עמיתך, בראותך בו עוון, וממילא לא תשא עליו חטא, לא יחשב לך לחטא כל מה שעשה אחר כך, לפי שתוכל לדון אותו לכף זכות. וע"ע בשל"ה שכתב דאף שהחויב הוא לדון את חברו לכף זכות, אם רוצה לבוא לידי בירור הענין לשם שמים, כדי שבאם חטא יקיים מצות הוכח תוכיח ולדבר עמו בנחת ובהשקט, אז מצוה עבד, ובלבד שיכוון לבו לשמים.

אוצר החידות לפרשת קדושים

חידה. מתי שואל שלא מדעת לא אמריןן שהוא גזלן?

תשובה.

עי' מה שכתב בשפת אמת (מסכת סוכה דף ל.) [וז"ל "ושמעתי שבחתם סופר כ' דשואל שלא מדעת הוי ג"כ כגזלן, ולי אינו מוכרח ד"ל דדוקא שואל ומשתמש בו הוי גזלן אבל מצות דלאו ליהנות ניתנו אפשר דלא חשוב גזלן כלל כיון דחבירו לא חסר מידי"]. ומבואר בשפ"א ששואל שלא מדעת אם משתמש בו למצוה כיון דמצוות לאו ליהנות ניתנו לא נחשב גזלן כיון דלא נקרא שהשתמש בו וכדבריו כתב בעונג יו"ט סי' מ"ח.

יש לעיין. שוכר ב' פועלים ויש לו לשלם רק לאחד מהם מה יעשה, האם ישלם לאחד במלואו, או יחלק בין שניהם?

תשובה

עי' בספר אהבת חסד (ח"א פ"ט ס"ח) שכתב דאם א' שכר שני פועלים ויש לו לשלם רק לא' מהם, צריך לחלק המעות וליתן לשניהם, ובכה"ג לא יעבור על בל תלין כיון שאין לו יותר, ולא אמרי' שיתן לאחד כדי שאצלו יקיים המצוה בשלמות, דכיון שמשועבד לשניהם אם יתן רק לאחד מהם יעבור בבל תלין, ועי"ש עוד בפ"י ס"ח ובנתיב החסד שם.

יל"ע. במי שמכשיל את חבירו בעבירה כדי להצילו מעבירה יותר חמורה, כגון שחבירו רוצה לעבור על חייבי כריתות ומביא לו דבר שזה רק לאו, אם עבר בזה על לפני עור.

תשובה

באבני נזר (יו"ד סי' קכ"ו אות ז') כתב דליכא בזה לפני עור, אמנם בברכ"י (חור"מ ס"ט סק"ג ד"ה ואין להתיר) כתב דאית ביה לפני עור.

יש לעיין. מי שמכשיל את חבירו באיסור שרק לשיטתו הוא איסור וראוי להחמיר, אבל האנשים כולם לא מחזיקים כלל דבר זה לאיסור, האם עובר בזה לפני עור או לא?

תשובה.

ראה בטעמא דקרא למרן הגר"ח זצ"ל, שכתב כל מכשול לא תתן מכשל עור ולפני שבתנ"ך מלא חוץ מזה שהוא חסר ועי' בעה"ט עי"ל שבא לומר שאפי אינו מכשול כלל רק שההוא סובר שהוא מכשול ג"כ אסור כמ"ש בחולין קי"א ב חס לי לזרעי דאבא בר אבא וכ"כ הרמ"א דליספי לי מידי דלא סבירא לי ביר"ד סי' קי"ט ס"ז

קטעים מדברי שי"ח במהלך עשור השנים

ספירת העומר

תביעה דק מן הדק

עומדים אנו בימים נעלים של ספירת העומר, ימים בהם נפטרו עשרים וארבע אלף תלמידי התנא הקדוש רבי עקיבא, הכל יודעים כי היה זה בעוון שלא נהגו כבוד ראוי בבין אדם לחבירו, וחכמינו הזהירו כל הדורות כי עלינו להתחזק ולתקן יותר עצמנו בהנהגה הנכונה של בין אדם לחבירו, להשתדל להאיר פנים לזולת וקל וחומר להזהר שלא לפגוע חלילה באחר, שכל אדם הוא יציר כפיו של הקב"ה.

ידוע מה שתמהים רבותינו בעלי המוסר, הלא בודאי תלמידי רבי עקיבא היו גדולים וענקים בתורה, והרי בודאי שלא נהגו היפך התורה הקדושה, ולא יתכן שחלילה ביישו או פגעו ממש בחבר, שהרי זה איסור מדאורייתא, ולא נחשדו קדושי עליון על כך, ועל כרחך שהתביעה עליהם היתה במשהו דק מן הדק, על כך שלפי גודל דרגתם היו צריכים לכבד יותר את החבר, ומה נאים הדברים שמפרש רבינו שליט"א בספרו טעמא דקרא, אודות מה שציוותה תורה להרוג את הנער שהוא בן סורר ומורה, אף ש'בסך הכל' כל חטאו שגנב מעט בשר ויין.

אלו דבריו בפרשת כי תצא: 'ורגמהו כל אנשי עירו באבנים ומת'. בסנהדרין ע"ב א' הגיעה תורה לסוף דעתו של בסו"מ שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו וכו' ומלסטם את הבריות אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב וכו'. מה שמקשים מדוע בסו"מ נהרג על שם סופו ואילו אצל ישמעאל כתיב (בראשית כ"א י"ז) באשר הוא שם ואמרי' בר"ה (ט"ז ב') אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה שנאמר כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם, החילוק פשוט דבסו"מ כבר עשה מעשה רע אלא שאינו חייב מיתה על כך ובזה ירדה התורה לסוף דעתו דבסוף ילסטם את הבריות ויתחייב מיתה ואמרה תורה מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב אבל ישמעאל בשעתו עדיין לא עשה כלום ובזה אמרין דאינו נידון אלא לפי מעשיו באותה שעה ואינו נהרג ע"ש סופו. עכ"ד

יהי רצון שנזכה לתקן מדותינו ותמיד נעשה רק נחת רוח לפניו יתברך שמו, והוא יחיש בקרוב גאולתנו בב"א

פנינים

סח רבינו, אחד שהיה רב ראשי של תל אביב פעם אחת בא אל החזו"א, ואמר לו שיש אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, שצריך להתיר להם להנשא בימי ספירת העומר כי אחרת יתחתנו בלי קידושין, וכוונת אותו רב היה לומר בשם החזו"א שמתיר לינשא בתאריך ה' באייר שזה יום העצמאות שלהם (ואותו רב היה קצת משלהם), החזו"א שהבין את כוונתו, ענה לו, כל הספירה אני מתיר חוץ מה' באייר...

רבינו היה מקפיד שבנותיו יברכו יום יום על ספירת העומר. וכל יום כשחזר הביתה בלילה היה שואל לבנותיו אם בירכו. וסיפרה הרבנית ע"ה כי חמיה מרן הקה"י זי"ע רצה שיברכו הבנות ספירת העומר, אמנם כיון שחשש שישכחו לכן תלה פתק על...המראה, שם ידע, הם מביטות כל יום. וודאי לא ישכחו. אמנם הוסיפה, בבית אביה מרן הגרי"ש [זצוק"ל] לא נהגו הבנות לברך.

(מנחת תודה)

רבינו שליט"א שמרן החזון אי"ש זצוק"ל התיר לספור ספירת העומר עם הציבור לפני ק"ש וברכותיה.

סיפר רבינו שליט"א בה' אייר תש"ן התכבד להיות סנדק בעיר חיפה ופגש ש זקן אחד (שהיה גר בבני ברק) שסיפר לו פעם ביו"ט א' דפסח בין השמשות אמר לבנו באידיש הלילה דיא ערשטע נאכט פון ספירה (בלשה"ק הלילה לילה הראשון לספירה) אח"כ התעורר אצלו ספק אם זה נחשב כאילו כבר ספר והלך לשאול את מרן החזו"א זצוק"ל ואמר לו מרן דיא ערשטע (הראשון) איז נישט איינץ (יום אחד) (פירוש רק אחד הוי כספר ולא ראשון שביאורו התחלה) ולא יצא ויספור בברכה.

(אורחות רבינו)

משא ומתן

מספר הרה"ג רש"ב גנוט שליט"א: טו) מסרתי לו את קונטרסי 'אבוא ביתך' ועבר דף אחר דף, מהתחלה ועד הסוף, והעיר לי הערות תוך כדי קריאה. באחד הקטעים הזכרתי שמרן הגרש"ז אורבך זצ"ל (הליכות שלמה פט"ז) כתב שניתן לומר "מצות עשה" על חיוב דרבנן, ומה שאנו אומרים "כמו שכתוב בתורה", היינו שהכוונה שחז"ל תיקנו זכר לספירת העומר בזמן המקדש, שהוא חיו מהתורה, ע"ש. דא"ז "בל תוסיף".

בהמשך כתבתי שמצאתי שהראב"ן (סי' ס"ח) התקשה בפירוש דברי הגמרא בכתובות (פ"ו, א') ש"פריעת בעל חוב מצוה", ופירש כך: "והא דקרי לתקנתא דרבנן מצוה, משום דמצוה לשמוע דברי חכמים, כדאמרינן ביבמות כ', א' איסור מצוה שניות מדברי סופרים. והאי דקרו ליה מצוה, היינו מצוה לשמוע דברי חכמים", עכ"ל. וממילא, כך כתבתי, הנה לנו מקור שגם מצוה מדרבנן נקראת "מצות עשה" של ספירת העומר.

הגר"ח קניבסקי אמר מיד: "ברור שמצוה מדרבנן היא מצוה, אבל אי אפשר לקרוא לה 'מצות עשה'... עניתי לו: "זה נכון שאי אפשר להוכיח מהראב"ן יותר מזה, אבל הרמב"ם כותב שיש 'מצות עשה מדברי סופרים'. הרמב"ם כותב ש'קריאת המגילה בזמנה מצות עשה מדברי סופרים', וגם על עירובין יש ברמב"ם לשון של 'מצות עשה אחת והיא מדברי סופרים'...

הגר"ח חייק, אך לא הסכים: "הרמב"ם רק מתכוין להגיד שזה מצוה שעושים, ולא איסור. אבל אין דבר כזה 'מצות עשה מדרבנן'...

טז) באמצע קריאת דברי הבה"ג הנודעים והשאלה ששאלו ע"ז האיק מברכים בכל יום על מצוה מתמשכת, פנה הגר"ח ושאלני: "מה הדין באחד שבירך על מצוה והפסיק באמצע. האם חוזר ומברך?" השבתי: "אינני יודע".

ואמר הגר"ח: "כתוב שמי שהפסיק באמצע קריאת המגילה ואח"כ חזר והמשיכה, שהוא צריך לברך שוב"...

והבנתי שכוונתו לתרץ בזה שאמנם להבה"ג מצות ספיה"ע היא מצוה מתמשכת, אך ניתן לברך עליה שוב ושוב בכל ערב, כפי שאפשר להברך שוב ושוב על מצוה שהופסקה, ודפח"ח.

כשלא אמר היום

היה פ"א בבית כנסת לדרמן שהש"ץ טעה בספירת העומר וכולם תיקנו אותו, והורה רבנו שיספרו בלא ברכה. ולמחרת אמר שהנה החיי אדם פוסק שאם אמר מנין הימים אפי' שלא אמר היום כבר לא יכול לספור, ולכן הוריתי לא לברך אבל נמלכתי כיון שהמשנ"ב לא מביאו, היה אפשר להיקל למי שלא אמר היום שיחזור ויברך.

ובכאיל תערוג מועדים הובא - במקרה שהש"ץ אמר היום חמשה ימים לעומר ותקנו אותו הציבור ואמרו 'ששה ימים לעומר', ונפל ויכוח בין המתפללים האם מותר להם לחזור ולספור בברכה אחר שתקנו את הש"ץ ואמרו את הספירה הנכונה, וחלק טענו שיכולים הקהל לחזור ולספור בברכה כיון שלא אמרו 'היום' וקי"ל שאם לא אמר 'היום' לא יצא ידי חובה (עיין משנ"ב סי' תפ"ט סק"כ ובשעה"צ סק"ה). ואולם היו מהציבור שטענו שכיון שהש"ץ אמר היום וטעה בספירה והציבור תיקן את הש"ץ שאמר היום הרי הם כאילו אמרו 'היום' ויצאו יד"ח.

ונחלקו בזה רבותינו, דהנה הביא המשנ"ב (סי' תפט סק"ב) מהאחרונים דאם בירך על הספירה וספר ספירה שלא כדין ונזכר בתוך כדי דיבור יחזור ויספור כדין והברכה עולה לו, וכגון אם טעה ואמר היום ארבעה ימים לעומר ובתוך כדי דיבור נזכר שהוא יום חמישי דיו שיסיים 'חמישה ימים לעומר' ויוצא בזה, וכבר הקשו ע"ז הרי הפסיק בין הברכה למצוה בספירה שלא כהוגן ובעי לברך שנית ומ"ט אמרינן ליה שיסיים ויפסיד ברכה. והגר"א גנחובסקי שאל שאלה זו קמיה הגר"ח קניבסקי, ותיירץ דכיון שאמר 'היום' שהוא מעכב בספירה כמבואר במשנ"ב (סי' תפט סק"כ) הרי התחיל את המצוה של הספירה וחלה הברכה וא"כ אף שהפסיק בדיבור אי"צ לחזור ולברך כמו שאר המצוות שאם בירך והתחיל את המצוה והפסיק בדיבור קודם שסיים את המצוה שאי"צ לחזור ולברך, שהתיקון תוכ"ד הוא המשך למה שאמר היום ושפיר איכא ליה ספירה וברכה.

אמנם רבנו דחה תירוץ זה דאף ד'היום' מעכב בספירה, דבלא זה מתפרשת הספירה על העומר ולא על הימים, אבל אין זה חלק מהספירה, ונפק"מ דאף להסוברים דלא מהני שומע כעונה בספירת העומר (עיין ביאורה"ל בריש סי' תפט) מ"מ על 'היום' מהני שומע כעונה, ומה שלא נחשב הפסק בגלל הטעות, משום שהוא עוסק בספירת העומר ולא הסיח דעתו מן הספירה.

הרי דלדעת הגר"ח קניבסקי ד'היום' הוא חלק מהספירה א"כ כיון שהקהל לא אמר 'היום' לא יצאו ידי חובת ספירה ויכולים לחזור ולספור בברכה, אבל לדעת רבנו ד'היום' הוא לא חלק מהספירה

והוא רק מייחס את הספירה לימים, א"כ כיון שהש"ץ אמר 'היום' רק שספר ספירה בטעות א"כ כשתקנו אותו הרי ייחסו את הספירה ל'היום' שאמר ושפיר יצאו ידי חובה. (שיעורי הגרמ"ב זילברברג) א"ה: וצ"ב לפי"ז מדוע כשחברו שואלו כמה ימי הספירה היום, אם ענה רק המספר ללא 'היום' אין לחוש, והלא תשובתו קאי על השאלה כמה היום ומה בין זה לש"ץ שאמר 'היום'? וצ"ל בדעת רבנו דבש"ץ שטעה הציבור לא רק מגלה לש"ץ את היום הנכון אלא הוא ממשיך את דברי הש"ץ 'היום...', משא"כ בעונה לחברו.

שולחן ערוך ספירת העומר

(הובא בקונטרס "פסקי שמועות")

ש. מה הדין אם ספר ספירת העומר ותוך כדי דיבור חזר בו משום שחשב שטעה ביום ולמחרת בלילה התברר לו שלא היה צריך לחזור בו וטעה במה שחזר בו האם יכול לספור בברכה.

ת. עלתה לו הספירה, וכדמבואר במלחמות סופ"ק דברכות בסוגיה דשכרא דחזרה בטעות לא הוי חזרה.

(ספר דולה ומשקה)

ש. מה הדין כשאמר את יום הספירה כגון שאמר לחברו היום ל"ג בעומר לא אומרים תחנון, האם יצא ידי חובה בספירה זו, או יכול לספור בברכה.

ת. יצא בדיעבד, ויחזור לספור בלא ברכה.

(קובץ חוקת הפסח על שונה הלכות)

ש. מה הדין אדם שביום ה' בלילה שכח לספור ספירת העומר ונזכר ביום שישי אך כבר קבל שבת, האם יכול לספור או שזה כבר יום אחר

ת. מסתבר שיספור.

(ספר דולה ומשקה)

ש. מה הדין אדם שבא לבית הכנסת לתפילת ערבית ומצא את הציבור בשמונה עשרה והתחיל להתפלל עמם שמו"ע וכעת לאחר שמו"ע צריך להשלים ק"ש וברכותיה האם יכול לספור עם הציבור קודם עלינו ספירת העומר, או שצריך לקרוא קודם קריאת שמע משום תדיר קודם

ת. לא הוי תדיר, משום דלא הוי בעידנא כיון שבא לומר עלינו.

(קובץ חוקת הפסח על שונה הלכות)

ש. במשנה ברורה מבואר דאם ספר וחשב שלא לצאת ידי חובה יכול לספור בברכה אף באותו יום, האם כשחברו שואל אותו מה היום יכול לחשוב אני לא רוצה לצאת ולענות את מספר היום, האם טוב לעשות כן לכתחילה.

ת. לא טוב לעשות כן לכתחילה, כיון שיש מ"ד שאומרים שיוצא משום שאין צריכות כונה.

(קונטרס "פסקי שמועות" שאלת המחבר הרב ר' אליהו גולדברג שליט"א)

ש. אם חושש שמא באחד מימי הספירה יוציא את מספר היום ואח"כ יכנס לספיקות לענין הברכה, ורוצה לעשות תנאי לפני ימי הספירה שכל ספירה שיספור שלא לשם המצוה שלא תחשב כספירה האם מהני.

ת. לפי השיטות שמהני תנאי על נדר בערב ראש השנה אף אם בשעת הנדר לא זוכר את התנאי שפיר אך למאן דסברי דלא מהני התנאי רק אם בשעת הנדר זכר את התנאי, אבל אם לא זכר את התנאי לא מועיל והנדר קיים, הוא הדין כאן לא מועיל תנאי שעושה בתחילת ימי הספירה.

(קובץ חוקת הפסח על שונה הלכות)

ש. האם מותר לעבור דירה בימי ספירת העומר.

ת. אין שום איסור לעבור דירה בימי ספירת העומר ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום ישוב ארץ ישראל. [והוסיף רבינו שליט"א שבעולם טועים בין דיני אבילות של ספירת העומר לדיני אבילות של בין המצרים.]

ש. בברכת ספירת העומר שחברו מוציא אותו ידי חובה ובטעות ענה על ברכתו ברוך וברוך שמו האם יצא או שצריך לברך מחדש ולספור בעצמו.

ת. יש אומרים דהוי ספק וכך דעת הגר"א.

(אשיחה ח"ב)

ש. קטן ששכח יום אחד לספור אם יש לחנכו להמשיך לספור בברכה כשהגיע לחינוך.

ת. לא יספור בברכה.

- ש. מי שעובר ניתוח בספיע"ה אם יתחיל לספור בברכה היכא שיודע שידלג יום אחד.
ת. צ"ע. [ובס' הליכות חיים וכן בס' ויכתוב מרדכי השיב רבינו **שלא יספור**].
ש. כשאין יודע מהו הספירה וסופר מספק על תנאי אם הוא ספירה.
ת. **לא דלא הוא ספירה, וי"א שיוצא מספק**.
ש. מאימתי יש לחנך קטן בספיע"ה, כשיודע לספור, או כשיודע לא לשכוח.
ת. **כשיודע לדבר**.
ש. צ"ע הא מכיון שאין מבין הספירה הוא כספירה מספק של"ה ספירה.
ת. **אבל חינוך יש כאן**.
ש. אם בדרך המפיל, ונזכר שלא ספר העומר מה יעשה.
ת. **ישן ויבקש מחבירו בכתב שיעירונו**.

(מועדי הגר"ח)

- ש. מה הדין אדם שספק ספירת העומר כהוגן, וסבר שטעה וחזר בו תוך כדי דיבור, וספר שלא כהוגן, האם יצא ידי חובה בספירתו הראשונה או לא.
ת. **יצא ידי חובה**.
ש. מה הדין אדם שכתב את יום הספירה האם להלכה כתיבה בדיבור או לא.
ת. **זה מחלוקת, ולהלכה אפשר להקל ולספור אפילו שכבר כתב את יום הספירה**.
ש. מה הדין אדם שאמר בליל ל"ג בעומר, היום ל"ג בעומר האם יכול לספור שוב עם ברכה או שהפסיד את הברכה.
ת. **זה שאלה, שיש אומרים שאם הוא לא הזכיר את השבועות לא יצא ידי חובה, ולמעשה שישמע מהחבר את הספירה**.
ש. אדם שמתפלל ערבית במנין קבוע מאוחר בלילה לגבי ספירת העומר האם שיספור מאוחר במנין הקבוע שצריך שהספירה תהיה לאחר ערבית דוקא, או שיספור מוקדם למרות שערבית הוא יתפלל מאוחר, שלא צריך שהספירה תהיה דוקא לאחר ערבית.
ת. **שיספור מוקדם בצאת הכוכבים, שהספירה לא שייך לערבית דוקא**.
ש. מה הדין העובר את קו התאריך בימי הספירה, מתי זה נחשב לו יום חדש, האם לפי המקום שיצא משום, או לכשיחשיך למקום שבא לשם.
ת. **לפי המקום שיחשיך לשם**.

(שו"ת ידון משה ח"ט)

שו"ת

- ש. האם אשה צריכה להקדים ספירת העומר למעריב, דהא בתפילת מעריב הם פטורות, וספירת העומר קיבלו ע"ע לקיים, וא"כ לכאן יצטרכו לספור קודם.
ת. **הם חייבות במעריב**.

שו"ת בעניני דינים הנוהגים בעומר (הובא בקונטרס "פסקי שמועות")

- ש. במ"ב סק"ג כתב ועכשיו שאין מקדשין אלא בשעת נישואין מ"מ מותר לעשות שידוכין ולעשות סעודה אבל לעשות ריקודין ומחולות נהגו איסור, האם מותר לערוך סעודת סיום מסכת או סעודת בר מצוה והאם מותר לשמוע שירים בסעודות אלו.
ת. **לכ"ע אין להקל בכלי זמר אבל שירה בפה מותר, כיון שאין זה מדינא דגמ' והוא רק מנהג**.
(קובץ חוקת הפסח על שונה הלכות)
ש. כשיש כנסים ציבוריים ויש שם שירים כגון מסיבות בבתי ספר או בגני ילדים וכד' האם מותר לעשות כן אף בימי העומר.
ת. **אצל אאמ"ר (הסטייפלר) נהגו לא לשיר אפילו בפה כל ימי הספירה מלבד בשבת. ושאלוהו לענין הגנים האם מותר שם לשיר ואמר שכיון שזהו מלאכתם מותר בפה**.
(ספר מצות ספירת העומר)

ש. ישנם מקומות שיש צופר בערב שבת שמשמיע ניגונים ומבשר את זמן כניסת השבת, האם לבטל זאת בימי הספירה.

ת. אין זה ניגון למטרת שמחה.

(קונטרס "פסקי שמועות" שאלת המחבר הרב ר' אליהו גולדברג שליט"א)

ש. האם חזנות גם נכלל במנהגי האיסור של שירה שנהגו שלא בעומר, או שקטעי חזנות שונה.

ת. אין ראוי לשמוע חזנות.

(קונטרס וספרתם לכם)

ש. האם מותר בימי הספירה לשמוע טיפ כשזה מרגיע עצבים לאדם הסובל מבעיות נפשיות.

ת. יש להקל לו בצנעא משום שאין זה לשמחה אלא לרפואת הנפש.

(ספר הלכות חג בחג)

ש. הנהוג איסור תספורת כפי שנהגו אצלנו, האם מותר לו לספר אנשים הנוהגים בזמן זה היתר תספורת.

ת. כיון שאסור לו להסתפר, אסור לו לספר אחרים בזמן זה.

(קובץ חוקת הפסח על שונה הלכות)

ש. האם מותר לצבוע הדירה, או להכנס לדירה חדשה בימי העומר.

ת. מותר ואין כל חשש בזה. [ועיין בספר הלכות חג בחג שם שהביא מהגר"ח קניבסקי שלסייד דירה לצורך זוג לאחר הנישואין שרי אף שהבעל הבית מיחה. ואמר בשם אביו הסטייפלר זצ"ל דהעולם מחליף בין ספירה לבין בין המצרים].

(קונטרס לקנות חכמה וספר הלכות חג בחג פ"ז הערה 26)

ש. ראיתי מובא בשם ספרי קבלה שספירת העומר אינו זמן לקיים מצות שלוח הקן, מה הדין אם רואה קן בזמן ספירת העומר.

ת. אפשר לקיים.

(שלח תשלח)

ש. אם מותר ליכנס לדירה חדשה בימי הספירה.

ת. לא מצאנו לאסור ועיין שונה הלכות ס' תקנ"א דין ו'. [ובס' הלכות חג בחג הביא שדעת רבינו שליט"א שאין שום איסור לעבור דירה בימי הספירה ובפרט בארץ ישראל שיש בזה מצות ישוב א"י, והביא בשם הקהילות יעקב שהעולם טועים לדמות בין המצרים לימי הספירה.]

(מועדי הגר"ח)

ש. לגבי הכנסת ספר תורה בספירת העומר האם מותר לעשות או שאסור.

ת. אם יש הכנסת ספר תורה מותר, מצווה הבאה לידי אל תחמיצנה.

ש. האם מותר לקבוע לכתחילה בספירת העומר הכנסת ס"ת עם מנגינות או שרק אם אין ברירה מותר.

ת. אפשר לכתחילה.

ש. בסעודת תנאים שבימי הספירה, האם מותר לשיר אף שירי שמחה, וכן בסעודת בר מצווה, מה הדין.

ת. כמדומה שמקילין.

(שו"ת ידון משה ח"ט)

על התפילה

"הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה", (מתוך הרחמן לספירת העומר)

"למקומה" היינו במקומה בהר הבית. המאירי (פסחים ז', ב') כתב שלכן אין מברכין שהחיינו על מצות ספירת העומר, כי "נפטר הוא בזמן של יום טוב". (וכן הוא במטה משה סוף סי' תרס"ט ובשבלי הלקט השלם סי' רל"ד), ולמדנו דמצות ספירת העומר מיישך שייכי לחג הפסח, (וכמבואר בקרא דחזקאל מ"ה, כ"א לפי פירוש רש"י שם ע"ש, ועיין גם באבני נזר אר"ח סי' שפ"ד), ומשום שמיציאת מצרים המתינו למתן תורה וספרו הימים מתי יגיע כמו שכתבו הראשונים.

(סדור תפלה למשה)

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:42
בני ברק: 6:57
חיפה: 6:50

פרשת קדושים

ההבדל בין מצות התורה אל מול רצון התורה

שהחוק לא יוכל לכסות כל הפרצות העלולים להיווצר במערכת חוקים, שכך הוא טבע החוקים, שלא ניתן להקיף את כל המקרים, האפשרויות וההתרחשויות מראש. לכן כיון שהחוק מוגבל ואילו נפש האדם מחמדת דברים האסורים, הרי שהנפש תמצא ותחפש את הפירצות בחוק כדי למלאות את תאוותה, והדברים ידועים. ופוק חזי כיצד מתנהגים הגויים, בבהמיות ושפלות איומה, למרות כל החוקים האמורים למנוע מהם גזל ועריות.

חסרון נוסף הוא שגם כשהאדם מתחבר לחוק, מבין אותו ורוצה בקיומו, לא ימלט שלעיתים הוא יעמוד בפני מורכבויות קשות, כששני ערכים יתנגשו חזיתית ולא יהיה לו שום כלים כדי להתמודד איתם.

כנגד זה באה התורה ומלמדת אותנו חוקי האלוקים. אין הכוונה שלא צריך להבין ועדיף שלא להבין את דבר ה'. זה אינו.

אלא מה שהחוקים בתורה נחשבים ללא מוסברים ומפורשים אלא כגזירת מלך, זהו רק מצד דרך העבודה, כדי שהאדם ירגיל את עצמו להיות מוכן לעבוד את השי"ת גם מבלי שיבין כל משמעות חוקיו, אך בוודאי יש ענין בינעשה ונשמע, שהכוונה שנתאמץ להבין ולהשכיל את עומק רצון ה' בכל חוק וצו שציונו. התורה אינה מצווה אותנו רק את חוקי האלוקים, אלא מלמדת אותנו את משמעות המצוה, וכתוצאה מהבנת כל מצוה ומצוה אנו יודעים מה רצון ה' בכל ענייניו, גם במה שלא מוסבר במפורש, וכמש"כ המסילת ישרים (פי"ח) שזהו ענין החסידות (וכתב שחסידות ופרישות עניינם אחד, אלא שהוא בשב ואל תעשה, וזהו בקום ועשה) שהאדם יבין את רצון קונו ויעשה מעצמו גם ללא שנצטווה על כך בפירוש, אלא כיון שהוא מבין שהמצוות עושות נחת רוח לה'. זהו הפירוש ב"וחי בהם", וב "ללכת בהם", שהכוונה שחוקי האלוקים הם "דרך חיים" "שהולכים בהם", אין הם רק חוקים "יבשים" גרידא לסידור המדיני (עיי' דרשות הר"ן דרוש י"א) אלא דרך חיים שצריך לסגל, וכמובן שלמען מטרה זו צריך להבין את כוונת ה' מחוקקנו על מנת ליישם ולכוון אורחות חיינו לפי רצון התורה.

ועפ"ז מובן שפיר שכתרופת נגד ליצר העריות שנפשו של אדם מחמדתו והוא עלול לחפש היתרים במה שלא כתוב במפורש, באה התורה וציוותה "קדושים תהיו", יוצא איפוא שפירוש רש"י שפירש קדושים תהיו על פרישה מן העריות, ופי' הרמב"ן שפירשו כציווי כללי על "שנהיה נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני אדם שהם מלכלכים עצמם במותרות ובכיעורים" כלשונו הטהור, משלימים זה לזה, והיינו שפרישות מן העריות חייבת להיות באופן שירחיב את האיסור גם למה שהוא "מותר" לך, שאם לא בהכרח שיפול בדברים שליבו מחמדתו.

ומובנים בזה היטב דברי רש"י (יח, ב), שכתב: "אני ה'

"דבר אל כל עדת בני ישראל" (ויקרא יט, ב).

"מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה" (רש"י). ומוני המצוות מנו בה נ"ב מצוות.

בהתבוננות בפרשה עלינו לבאר ולמצוא מה המאחד והמקשר בין כל המצוות ומה מקשר אותם לתחילת פרשת 'קדושים תהיו'.

תחילת הפרשה עוסקת בעיקר במצוות שבין אדם לחברו, כמו כיבוד אב ואם, לקט שכחה ופאה, גניבה, עושק, שבעת שקר, עוול במשפט וכו', שפחה חרופה, ערלה, לא לנהוג כמנהג הכנענים (קרח), שרט לנפש ועוד).

הנושא השני בפרשה הוא איסור נתינת זרעו למולך. הנושא השלישי הן איסורי העריות, ובהמשך הפרשה פורשת התורה לפנינו מגוון רחב של נושאים, תוך כדי קושי אמיתי להבין את המכלול של כולם כיחידה ומקשה אחת. ננסה בכל זאת לעמוד על נושאי הפרשה ולחבר ביניהם ברעיון אחד, בסייעתא דשמיא.

- שורש הפרשה: קדש עצמך במותר לך

הפרשה פותחת בציווי ד"קדושים תהיו", וכתב רש"י וז"ל: הוו פרושים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה עכ"ל כלומר לדעת רש"י עיקר הציווי מכוון לפרישות מן העריות.

ועיין רמב"ן שביאר שזה ציווי כללי להיות פרוש גם במה שאינו מפורש בתורה עיי"ש וכבר ידוע מאמר חז"ל (יבמות כ, א) "קדש עצמך במותר לך" נראה אם כן שזהו שורש הפרשה כולה, וכפי שנבאר כדלהלן:

בפרשת אחרי מות (יח, א ואילך), מובאים, כהקדמה לפרשת עריות, פסוקים שתוכנם הוא לא ללכת אחרי חוקות הגוים (ויבחקתיהם לא תלכו") והציווי ללכת בחוקות ה' (ואת משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת וכו' ה' ושמרתם את חקתי וכו' וחי בהם אני ה').

ויש להבין, דבשלמא ההקדמה של "כמעשה ארץ מצרים וכו' לא תעשו", מובנת, כיון שהם היו שטופי זימה והתורה באה להזהירנו מכך, אך מהי שייכות כאן לאי הליכה בחוקות הגויים, שמזה לומדים דינים רבים, כגון שאם הגויים לובשים שרוכים אדומים לנעליהם, אסור ללכת כמותם וכדומה, אך מהי השייכות של זה לפרשת עריות?

גם הדגשת התורה שעלינו ללכת בחוקי האלוקים וגוי' וגם נתינת הדגש על "וחי בהם", שהוא חיזוק כללי. אך מהו קשור לאיסורי עריות?

נראה שישוד הדבר הוא שיש חילוק מהותי בין חוקות הגויים לחוקי היהדות. חוק מטבעו הוא גזירת מלך בלי טעם, אך גם הגויים קבעו לעצמם חוקים ונימוסים קבועים, למען הסידור המדיני.

אך דא עקא שישנו חסרון גדול במערכת החוקים הגויית. חז"ל (חגיגה יא, ב) לימדונו ש"גזל ועריות נפשו של אדם מחמדתו" והנה היכן שיש משיכה עצומה של הנפש, הרי

רש"י (יט, יד): "ויראת מאלהיך - לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשטט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר בו 'ויראת מאלהיך' המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו 'ויראת מאלהיך'".

נראה להוסיף שגם היכן שכתוב רק "אני ה'", גם שייכת בחינה של רמאות, אלא שבמקרים אלו אפשר לשים לב לדברים בהתבוננות מרובה, לעומת זאת היכן שכתוב "ויראת מאלוקיך", המציאות היא שאף אדם חוץ מה' לא יכול לדעת בוודאות שכוונת האדם לרמות ולגזול.

נראה דהן הן הדברים. כיון שכל המצות הללו תלויים בנטיית והרגשת הלב, ונטיית הלב הטבעית של האדם מביאה אותו להיכשל, הוצרך הכתוב להקדים "קדושים תהיו", שהכוונה שאדם יעשה מאהבה וחסידות ומתוך הבנת רצון ה' ועיי"ז יצל מכל הפגעים.

והאמת שהדברים מפורשים בדברי רש"י בפרשת בהר (כה, לו), וז"ל:

"ויראת מאלהיך - 'לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית וקשה לפרוש הימנו ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך' (ב"מ סב) או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו לכך הוצרך לומר ויראת מאלהיך" עכ"ל. הרי שרש"י הביא ב' טעמים אלו לסיבת היראה. א) החשש שתאוות הממון תביא את האדם להורות היתר לעצמו ב) מצד שמסור ללב. והן הן הדברים.

והספורנו (ויקרא יט, ב ובהמשך בפסוק ט), כתב כך: **"כי קדוש אני ה' אלהיכם. וראוי שתדמו אלי כפי האפשר בעיון ובמעשה ולהשיג זה ההדמות... באר שאחר שקבלנו אותו לאלהים ראוי לנו ללכת בדרכיו לעשות צדקה ומשפט וממיני הצדקה הם לקט שכחה ופאה האמורים בענין וזה באר באמרו אני ה' אלהיכם כלומר ומכיון שאני אלהיכם וכל ארחותי חסד ואמת, ראוי לכם לשמור מיני הצדקה אלה הרצויים לפני".**

הרי שביאר פירוש "אני ה' אלוהיכם" – בכך שמוטל עליו להידמות אליו יתברך, דבר השייך לחסידות ופרישות, לעשות רצון ה' לפי ההבנה שאנו מבינים מדרכיו ומצותיו, ולא רק לעשות את החוקים והמצוות רק כדי לצאת ידי חובה.

- 'קדושים תהיו' - פתרון למצבים סבוכים כמו שפחה חרופה, שמירת שבת מול כיבוד אב ובניית המקדש, אהבת עצמו מול אהבת חבירו

פרשת קדושים עוסקת גם בהרחבה בנושא שפחה חרופה, לביאורנו נראה שמצווה זאת שייכת לענין השני שהזכרנו בו על האדם להבין את עומק רצון ה' כדי לפשוט מה עליו לעשות במצבים "סבוכים", בשפחה חרופה על האדם להתבונן מה דינה כיון שחצייה משוחררת וחצייה בבעלות אדונה. זוהי דוגמא מובהקת לסוג של דילמה, בו האדון מתלבט, בהתלבטות אמיתית, האם עליו לשחרר את שפחתו החצויה או להורות לעצמו היתר ולהשאירה תחתיו, עד שעל זה אמרה תורה ביטוי נדיר המופיע רק בפרשתנו "בקרת תהיה" (וי"ט-כ) ופירש רש"י: "בקרת תהיה - היא לוקה ולא הוא, יש על בית דין לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה,

אלוקיכם" רבי אומר: גלוי וידוע לפניו שסופן לנתק בעריות בימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה "אני ה' אלוהיכם" וכו', עכ"ל, עיי"ש. ולכאוי קשה מדוע הוזכרו כאן דווקא העריות שבזמן עזרא?

י"ל שישראל חטאו בזמן עזרא בנשאים נשים נכריות, אשר לא הוזכרו לאיסור בפרשת עריות [ובמפרשים ביארו מדוע לא הוזכרו] והיתה להם "הוראת היתר" לישא נשים אלו, כיון שאין זה מופיע כביכול "מפורש בחוק" דת תורתנו הקדושה, ודווקא כלפי זה הקדימו חז"ל הקדמה זו, שלא יחפשו הוראת היתר וטצדקי, כיון שחוקות האלוקים נועדו ללמוד להבין את מכלול רצון ה' ולא לעשות רק מה שנכתב במפורש, מה שמכונה "לפי הספר". לכן הוצרכה התורה להקדים הקדמה זו ולהבהיר לנו שאל לנו להתייחס לחוקי התורה כחוקות הגויים, בהם הצטוו לנהוג בדיוק לפי החוק היבש והכתוב, אלא עלינו להבין שעיקר חוקי ה' אינם אמצעי אלא מטרה, לעשות את רצון קונינו ברוך הוא. ממילא על ידי שנלמד ונחקור את מהות ושורש חוקי התורה ועיי"כ יצל מחטאים, הגם שאינם מפורשים וכתובים במפורש.

נמצא איפוא שחוקי התורה מכוונים אל שתי נקודות מרכזיות, שאינם מצויים בחוקי הגויים:

א) הרחבת האיסור או המצוה לפי כוונת ה' מחקקנו.
ב) פתרון לדילמות והתלבטויות, כששני ערכים מתנגשים זה בזה.

היוצא מזה עד כה: 'קדושים תהיו' הוא אבן יסוד של כל הפרשה המלמדנו להידמות להקב"ה ושלא נלך אחר נטיית לבנו, בפרט בענין הגזל בה עוסקת ראשיתה של פרשה ועריות בה עוסקת סופה של פרשה, ושעליהם אמרו חז"ל ש'נפשו של אדם מחמדתן'.

נשוב לפרשתנו פרשת קדושים.

למדנו מדברי המסילת ישירים שהציווי של "קדש עצמך במותר לך", משמעותו חסידות ופרישות, כמש"כ המסילת ישירים שהכוונה היא שהאדם צריך ללמוד מה רצון הבורא ולהתנהל לפי זה בכל אורחותיו, וזה עצמו דבר שרוב גופי תורה תלויים בו, כש"כ בחז"ל (ברכות סג, א) עה"פ "בכל דרכיך דעהו" שהיא פרשה קטנה שרוב גופי תורה תלויין בה. לאור זאת נראה לבאר את החלק הראשון שבפרשת קדושים, העוסק ברובו במצוות שבין אדם לחבירו, מצוות ואיסורים שיש בהם זיקה ממונית (כמו גזל, שבועת שווא, משפט, מאזני צדק וכו'), השייכים לגזל- שנפשו של אדם מחמדתו. לכך הקדימה התורה ואמרה: "קדושים תהיו". עליכם להתקדש ולהתעלות במהות ציווי ה', שהם קיום רצון ה'. כאשר אדם מחפש לקיים את לשון החוק ככתבו וכלשונו, יוכל הוא למצוא היתרים ופילפולי הבל ולעקוף על ידי כך את ה'חוק היבש'. אך כשיהודי משגן לעצמו שכל חוקי משפט התורה ניתנו מתוך מטרה ברורה, לעשות נחת רוח להקב"ה, אזי ממילא יסורו ממנו כל המחשבות והרצונות, הוראות ההיתר והתפלפלויות המיותרות, כאשר יודע הוא אל נכון שהשי"ת לא ירווה נחת אם הוא יעשוק את רעהו או יטול ממנו ממון שלא כדין, בכל מצב ועת.

-איזכור "אני ה'" בפרשה כעשרים פעמים

וביותר יש לומר, שבחלק גדול מאד של המצוות נכתב בסוף הפסוק **"אני ה'"** (או **"אני ה' אלוהיכם"**) ובחלק מהם נכתב **"ויראת מאלוקיך אני ה'"** (סה"כ עשרים פעמים!!), וכתב

אלא שהתורה הקדושה נותנת גדרים ברורים לכל מצב, וכל זה תוך הבנת רצון הקב"ה על בוריו.

וז"ל הרמב"ן(שם): **וטעם ואהבת לרעך הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא ר"ע ולימד ח"ך קודמים לחיי חברך"**

הרי שהרמב"ן התייחס מפורשות לנקודה זו שלא יתכן שיאהב האדם את חברו כמוהו ממש, ועל כרחך שהכוונה למה שאמר הלל על דרך השלילה "מה ששנאוי עליך אל תעשה לחברך".

הרמב"ן מדייק אף לשון הכתוב האומר "לרעך" ולא את רעך וז"ל:

אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב ויתכן בעבור שלא אמר "ואהבת את רעך כמוך" והשוה אותם במלת "לרעך" וכן ואהבת לו כמוך (פסוק לד) דגר שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו הכוונה שלא צותה תורה לאהוב את רעך כמוך, אלא להתנהג לרעך כפי שאהבת את עצמך.¹

¹ וכן המלבי"ם שם עומד על ההבדל בין "לאהוב את" לבין "לאהוב לרעך", ומוסיף שבדרך כלל האהבה מתייחסת לנפש, ואם הכוונה לאהבת הרע, היה הכתוב צריך לומר "ואהבת לנפש רעך כנפשך", ועל כן ההוראה היא את מה שאהבת, תעשה לרעך כמוך, "דעלך סני לחברך לא תעביד".

כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין". עכ"ל. כלומר הדבר דורש התבוננות מרובה ובקרה. ללא הבנה עמוקה בפירוש חוקי ה', אין דרך לאדם להכריע בדבר לבדו.

דילמה נוספת מובאת בפרשה, הוא הצו האלוני "איש אמו ואביו תראו ואת שבתתי תשמורו", ממנו למדו חז"ל, כמש"כ רש"י (רש"י ויקרא יט, ג): **"סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצות"**.

גם דילמה שכזו נוכל לפתור רק באמצעות קביעה מוחלטת של התורה הקדושה.

דוגמה נוספת לדילמה העומדת בפני יהודי הוא הפסוק "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו", עליה דרשו חז"ל (יבמות ו, א) שאין בנין בית המקדש דוחה שבת.

עוד דוגמה הוא ציווי "ואהבת לרעך כמוך" (וי"ט, י"ט) וברש"י: **"ואהבת לרעך כמוך. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא זָה קִלְלָה גְדוֹלָה בְּתוֹכָהּ לְפָרָא**. אלא שגם בזה נוצרה שאלה ומבוכה האין אפשר לאהוב את חברי כמוני ממש, יש לציין לעובדה שאותו רבי עקיבא שדורש "זה כלל גדול בתורה" הוא עצמו דורש "וחי אחיך עמך-חייך קודמין לחיי חברך" (ב"מ סב). וז"ל הגמ':

"לכדתניא שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים אם שותין שניהם ממים ואם שותה אחד מהן מגיע לשוב דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו עד שבא ר' עקיבא ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמים לחיי חברך" עכ"ל.

הרי לנו מצב סבוך (דילמה) כשאין מים אלא לאחד כדי לחיות האם חייב להתחלק עם חברו, מבחינת חוקות הגויים הפועלים לפי הרגש אין פיתרון לסוגיה סבוכה זו,

עניינימין-מבט על הפרשה

מפי אאמו"ר הרב בנימין דזאלאשינסקי שליט"א

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמורו אני ה' אלהיכם (יט'-ג')

המפרשים עמדו על כך שהפסוק מתחיל בלשון יחיד "איש" ומסיים בלשון רבים "תיראו".

ברש"י הביא את דברי המדרש וז"ל: ומדרשו אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו, הרי כאן שנים אם כן למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשותה אחרים עליה:

כלומר הפסוק בא לרמז שהאשה משועבדת לבעלה ולכן אין היא יכולה לקיים מצות כיבוד אב ואם בכל הזמנים.

אך עדיין יש לתמוה למה הפסוק המשיך ואת "שבתתי" בלשון רבים ולא כתב ואת שבתתי בלשון יחיד. ועיין בספורנו שביאר שהפסוק מרמז על כמה סוגי "שבתות" כמו גם שבת הארץ עיי"ש. ואפשר לבאר על פי דרכו ובה יבואר לן גם השייכות לתחילת הפסוק: יתכן שנרמז ב"שבתתי" ב' שבתות האיסור דאורייתא והשבותים דרבנן. ואפשר שהרמז בזה שתחילת הפסוק המרמז לאור דברי חז"ל לכך שאשה חייבת בכבוד בעלה יותר מכיבוד אב"א יתכן שהטעם משום "שאשתו כגופו". לאור זאת נראה שכל הכבוד שאשה תרכוש לבעלה תלוי באם מחשיבה כגופו, כלומר באם שניהם שווים בשמירת השבת (ורמז לשון רבים גם לשניהם וגם לבי' הבחינות כנ"ל) אזי האשה תכבד את בעלה, אך אם בדינים דרבנן וכיוצא בזה הבעל מקל לאשה (כמו שמצוי שמקל לאשתו בטלטול היכן שיש עירוב) ואין שבתותיהם שווים אזי גם לא יתקיים רישא של הפסוק שאשה תכבד את בעלה. ודו"ק.

לעלוי נשמת

מרת ממטשי ע"ה בת הרב
בנימין דזאלאשינסקי

ת.נ.צ.ב.ה.

אברך יקר:
הזדמנות
לזכות
ב"דיעת
התורה!"

התכנית החדשה של דרשו

חבורת ש"ס

ללימוד הש"ס בעיון

התכנית

תכנית זו נועדה לסייע לאברכים השואפים ללמוד את הש"ס בעיון ולעמוד בכור המבחן מיד חודש בחודשו.

סדר הלימוד: סדר הלימוד הנו בקצב של עמוד גמרא רש"י ותוס' ביום, חמישה ימים בשבוע (לא כולל שישי שבת וימי בין הזמנים). כל אחד יכול להשתתף בתכנית ממקום לימודו.

מסלול א': גמ' רש"י ותוס'.

מסלול ב': גמ' רש"י ותוס' עם מראי מקומות שייערכו בהכוונתו של מרן הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א.

תחילת התכנית: א' באייר תשפ"ב, תחילת זמן קיץ.

הלימוד: מסכת בבא קמא.

המבחנים: המבחנים בשני המסלולים יתקיימו מידי חודש, בימי חמישי ובימי שישי, במקדי המבחנים של 'דרשו הפרוסים ברחבי הארץ'.

המלגות

מלגה מירבית:

מסלול א' - 200 ש"ח

מסלול ב' - 250 ש"ח

• המלגה במסלול א': מותנה בלימוד בסדר ג' או ב'ן הסדרים בלבד.

• המלגה במסלול ב': אף ללומדים בתוך הסדרים.

• ספ' מלגות: נבחנים המשתתפים בתוכניות 'דרשו על הש"ס', 'קנין תורה על דף היומי בבלי' וכן בתכנית 'דף הכולל' - אינם זכאים למלגה.

כדאי לדעת

- התכנית אינה מיועדת לבחורים וילדים.
- המבחן כולל 30 שאלות על כ-10 דפי גמרא.
- כל נבחן יכול לראות את הציגונים שלו על 24 המבחנים האחרונים באמצעות מכשירי 'קהילות', או 'נדרים פלוס' בכניסה לבתי הכנסת.
- כל נבחן 'דרשו' בהווה או בעבר, יכול לברר בקלות ובמהירות את הקוד האישי שלו, ע"י חיג' לדרשו 02-5609000 והקשה על מקש הכובית, לאחר הזנת מספר הזהות.
- בעלי דואר אלקטרוני שכתובתם מעודכנת ב'דרשו', יקבלו מדי חודש את הציגון של המבחן האחרון בהודעה אוטומטית למייל, וכן תישלח אליהם הודעת תזכורת ימים אחדים לפני מועד המבחן.
- ניתן לעבור בין המסלולים, אין צורך ליידע מראש אך יש לציין זאת על גבי המבחן.

אין התורה נקנית אלא בחבורה!

**הרישום לתכנית החדשה
באמצעות עמדות 'נדרים פלוס'**

דרשו - טופס רישום לתכנית חבורת הש"ס - מילוי פרטים

ניתן להירשם גם בפקס 077-3183969

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחיזוק ועידוד התורה

בפעילות מכון 'שיח אמונה'

אלפי בני התורה מצטרפים בימים אלו ל'שיח התורה' לעילוי נשמת רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל

להשיב טובה לרשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל: קהל עצום של אלפים רבים מבני התורה מרחבי הארץ והעולם, מצטרפים בימים אלו להיות חלק מהמפעל הגדול 'שיח התורה' שהוקם לעילוי נשמתו הטהורה על ידי מכון 'שיח אמונה', בסדרי לימוד בכמה דרכים, לפי טבעם ורצונם של הלומדים.

על פי החלטת גדולי ישראל שליט"א ובראשם רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א כפי שהדריך את הגרי"ש קניבסקי שליט"א, יצאו לדרכם תכניות 'שיח התורה' מבית 'שיח אמונה', בשישה דרכים, הדרך הראשונה 'כדמותו', וכפי שפורסם בימי השלושים, לקניין של 'חלק בתורה' והיא מתקיימת בשלושה מסלולים שעניינם ידיעת חלק התורה באופן שלם. מסכת שלימה מהגמרא, מסכת משניות שלימה, או 5 דפי גמרא. אי"ה השבוע בימים רביעי, חמישי ושישי, יוכלו המצטרפים לתכנית 'כדמותו' לענות על שאלות מקיפות בענייני המסכת או החומר שקבלו על עצמם לדעת, כשבין העונים נכונה יתקיימו הגרלות ענק על כ-100,000 שקלים.

ההגרלות יתקיימו חלקם על כל מסכת מהבבלי בנפרד, וחלקם מרוכזות על כל לומדי הגמרא, חלקם מרוכזות על כל לומדי המשניות, וחלקם על כל לומדי ה-5 דפים. ניתן ללמוד ולהבחין על יותר ממסכת אחת.

המבחנים במסגרת 'חלק בתורה' מטעם 'שיח התורה' יתקיימו אי"ה כאמור, השבוע בימים רביעי, חמישי ושישי, בטלמסר של 'שיח אמונה' 03-308-5000 או בעמדות נדרים פלוס, בחיפוש 'שיח התורה'.

הדרך השנייה, 'בדרכו', לימוד כל התורה בשנה אחת כפי שנהג רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל. במסלול זה מתקיימים שלושה מסלולים, מסלול ללימוד 8 דפי גמרא ליום, מסלול ללימוד 3 דפי משנה ברורה, ומסלול ללימוד 3 פרקים ברמב"ם. בין כל המשתתפים מתקיימת הגרלה יומית על סך 700 ש"ח, מיוחדת ובלעדית למסלול זה.

הדרך השלישית, 'לאורו' ללימוד כל יום את כל הש"ס כולו, כשעל דעת גדולי הדור שליט"א, כל אחד יבחר לעצמו דף אחד מתוך 2711 דפי הגמרא, ויאשר כל יום ויום כי למד את הדף, וכך נשלים את החיסרון הגדול בפטירתו של מרן זצוק"ל. מידי 30 יום יהיה ניתן להחליף דף. ניתן להרשם ולתפוס דף בטלמסר של 'שיח אמונה' או בעמדות 'נדרים פלוס'.

הדרך הרביעית, 'מתורתו', להגות בספריו ובתורתו של מרן זצוק"ל, בדרך זו מתקיימים ארבעה מסלולים, מסלול 2 הלכות ב'דרך אמונה', מסלול הלכה אחת ב'דרך חכמה', מסלול ללימוד שונה הלכות הלכות שבת, והמסלול ללימוד יומי קבוע בספר 'ארחות יושר' בהספק של עמוד ליום.

הדרך החמישית, 'לנשמתו', שתתקיים עד תום שנות האבל, כשבמערכת 'שיח התורה' ישנם שאלות על כל פרקי המשניות, וכל אחד ואחד יכול ללמוד כל יום ויום פרקי משניות ככל שיבחר לעילוי נשמתו הטהורה של רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל, ולאשר ולענות על השאלות, כשעל כל לימוד ומבחן פרק נוסף נכנסים פעם נוספת להגרלה. נשים יאשרו את אמירת התהילים במערכת 'שיח התורה'.

והדרך השישית 'כהנהגתו', במיוחד לנשים, לקבל ולהקפיד להתפלל שלוש תפילות ביום, כפי שהורה והנחיל רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל, וכפי צוואתו שנאמרה על ידי ביתו הרבנית קולדצקי תל"ט"א.

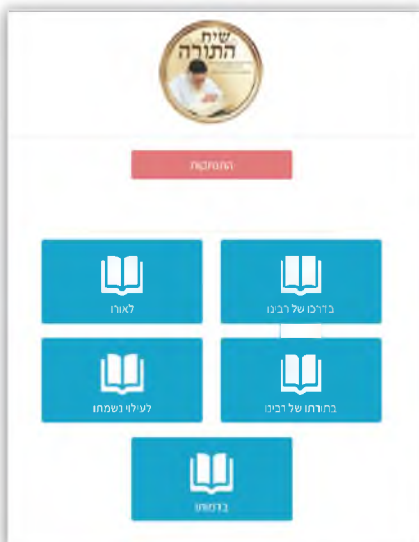
השתתפות בתוכניות 'שיח התורה' לע"נ רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל בעמדות 'נדרים פלוס'

הגרלות קבועות על סך 500 ש"ח בכל יום ויום בנפרד, יתקיימו בין כל הלומדים והמשתתפים במסלולי 'שיח התורה', ויעמדו בדרישות או במבחנים המיוחדים שיתקיימו בכל יום ויום. בנוסף יתקיימו מידי יום הגרלות על עשרה ספרים מספרי מרן זצוק"ל.

כזכור במעמד יסוד סדרי הלימוד של 'שיח התורה' במעונו ובראשותו של רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א, חתמו מרן ורבנן שליט"א על קריאת הקודש שהוקראה על ידי בנו של מרן זצוק"ל הגרי"ש קניבסקי שליט"א: **"דבר גדול עשו ב'שיח אמונה' לייסד את 'שיח התורה' סדרי לימוד לעילוי נשמתו הטהורה, בסדר הש"ס, וגם בספריו הרבים, ובדרכי הלימוד שלו, עם תמריצים ועידוד כנגד יצה"ר, כדי שכל אחד ואחד יוכל לקבוע סדר לימוד קבוע לעילוי נשמתו, במה שליבו חפץ, וכל חכם לב יצטרף לסדרי הלימוד האלו, לט"נ מרן זיע"א."**

במפעל 'שיח התורה' שע"י 'שיח אמונה' סמוכים ובטוחים שרבות אלפי ישראל המכירים טובה למרן זיע"א יצטרפו לסדרי הלימוד המיוחדים, ובכך יגרמו לעילוי נשמה.

ניתן להרשם בטלמסר של מכון 'שיח אמונה' 03-308-5000 בשלוחת 'שיח התורה' שלוחה 2, וכן בעמדות 'נדרים פלוס' בחיפוש 'שיח התורה'. לקבלת סדרי הלימוד ולקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למכון 'שיח אמונה' בדוא"ל se3077700@gmail.com.

לראותם

לראות את גדולי ישראל

עלון מס. 83 | פר' קדושים תשפ"ב | יו"ל ע"י מערכת "קובץ גליונות" | k.gilyonot@gmail.com

הקבלת פני רבו בבית דבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א

חג הפסח במחיצת מרן ראש הישיבה הגרב"ד פוברסקי שליט"א

מרן ראש הישיבה הגרב"ד פוברסקי במעמד ביעור מטבעות מעשר שני בחוף הים ביפו. סיפור מעניין עומד מאחורי נסיעתו של מרן לקיום המצווה במקום זה, לאחר שלפני למעלה מ-70 שנה נשלח ראש הישיבה שליט"א על ידי מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל לזדקק מטבעותיו לפינה מסוימת בטיילת ביפו, שם אמר לו מרן הגר"ז זצ"ל כי המים במקום גבוהים מאוד ואין צורך להגיע בספינה לתוך הים דווקא. מאז ועד היום מגיע מרן שליט"א לשם בשנה הרביעית ובשנת השמיטה. כאשר רבים מבני משפחתו ומתלמידיו של מרן מבריסק מפקידים בידו את מעותיהם. לאחר הטלת המטבעות קרא מרן שליט"א את פסוקי וידוי המעשרות שבפרשת כי תבוא.

הקבלת פני דבז בבית מדרן גאון ישראל הגד"ד לנדז שליט"א

חג הפסח במעונו של מרן פוסק הדור הגד"מ שטרנבוך שליט"א

צילום: נפתלי לדר, רפאל שוורץ, דוד ארזני, נתי אמדגני, שלוימי טריכטר

באמירת לשם יחוד

בקבלת קהל בביתו

הגרמ"ש אידלשטיין בביקור

בבדיקת חמץ

בהר הצופים מול מקום המוקדש

במושא החג בישיבת תפארת ישראל של הגרי"מ דרוק

בשריפת חמץ בחצר ביתו

הגרי"מ דרוק ר"י תפארת ישראל בביקור בערב החג

ישיבת אהינו במבדק בערב החג

במכירת חמץ

חג הפסח במחיצת מו"ן הגר"מ אדרהי שליט"א

בשריפת חמץ

בקבלת פנים בחג

חג הפסח במעונו של מו"ן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א צילום: אברומי ברגר

אלפים פקדו את מעוזנו של מדרן המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל בימי החג להקבלת פני דבן,
בהם רבנים ראשי ישיבות ואלפי עמך בית ישראל

מדרן הגר"א לוי שליט"א ראש ישיבת שכר שכר
והבד מועצתה"ת בבדיקת חמץ

חג הפסח במחיצת מדרן הגרמ"ה הירש שליט"א

מדרן הגר"מ גרין שליט"א בחג הפסח

חג הפסח אצל ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א ראש ישיבות 'קדית מלך תפארת ציון'

שמחת חג שע"י ישיבת תושיה - תפרח
בבית המדרש 'אורחות תורה' במודיעין עילית

הגאון ר' חיים קלופט שליט"א ראש ישיבת 'קהילות יעקב'
ורב ביהמ"ד 'נפש החיים' בשדיפת חמץ

הרבי ממודו'ין בביקור חג אצל המשגיח
הגאון הצדיק רבי בנמין פינקל

הגאון ר' חיים קלופט שליט"א ראש ישיבת 'קהילות יעקב'
ורב ביהמ"ד 'נפש החיים' בשדיפת חמץ בריקוד לשמחה של מצוה

ללמוד ולזכור

יו"ל ע"י מפון קל לזכור - הדרך הבטוחה לידיעת התורה

"כל השופך דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הפתוב וכו' שנאמר: 'רק השמר לה' ושמר נפשו מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך'..."

לא צריך להיות גאונים כדי לזכור את הלימוד!

מתי ואיך לשמור את הזיכרונות, ומתי לא. וזה הסוד. איך לדבר עם המוח!

אם רק נדע לפצח את סוד הזיכרון האנושי, נוכל גם אנו, לגרום לו לזכור את כל מה שאנחנו בוחרים ורוצים לזכור:

יעידו על כך סיפורי עדות על גדולי ישראל מכל הדורות, שרבים מהם היו תלמידי חכמים, ועם מאמצים מרובים הצליחו להגיע לפסגות, לעמול ולקצור פירות, ועודנו שותים בצמא את דבריהם. הרי לנו שהזיכרון הוא נחלת הכלל, הנמצא אצל כל אחד, ועומד אכן לעזרתנו. רק עדיין צריכים לדעת 'איך' בדיוק עושים את זה!

סודם של גדולי ישראל

התשובה שעולה לנו מיד בראש, שברור שגדולי ישראל הצליחו, כי הם חזרו כל הזמן על תלמודם, ומי שחזר הרבה ובעקביות לא צריך שום עצות לזיכרון.

נכון, אמת! אך מלבד מעשיהם של גדולי ישראל, הם עצמם כתבו לנו הדרכות, והורו לנו את הדרך הנכונה בלימוד וחזרה, כנראה שחזרה בעקביות, על אף מעלתה, אין היא מספיקה לבדה אם לא יודעים איך ללמוד, ואיך לחזור.

כדבריו הבהירים של העיב"ץ בספרו 'מגדל עוז' - שעליו מושתת חלק הארי משיטת 'קל-לזכור' - שהחזר בדרך הרגילה, יכול לחזור אפילו אלף חזרות ולא יועיל לו, ואילו החזר על פי הדרך שאותה הוא מלמד, אף חזרה אחת או שתיים, יספיקו לו, ותורתו תשמר בקרב.

הרי בעלי נסיון גדול אנו! כל אחד יכול להעיד על כך - כמה פעמים ניסנו ללמוד ולחזור, וראינו בעינינו שהתוצאות דלות הם? עובר זמן, ולמרות החזרות לא הצלחנו לזכור.

ויתר על כן, גם 'לחזור בעקביות' צריך לדעת 'איך עושים' מבלי להתיימש באמצע, כי הדבר ברור שאם ישנו רצון חזק, אפשר גם אפשר לעשות הכל, וגם לחזור בעקביות, אך חייבים אנו למצוא את הדרך להגיע את אותו רצון, ולתקן אותו באופן קבוע.

כי זה מובן וברור שאם החזרה לא נותנת לנו סיפוק, ולא נשארת לנו מזה חוויה טובה ומענגת, אין סיבה שיהיה חשק להתמיד בחזרה שכזו, ולכן, לאחר שנדע

אחת האמונות המרחפות בחלל אור העולם היא: שבשביל לזכור את הלימוד, צריכים זיכרון מיוחד.

האמונה הזו נטועה עמוק בלבינו.

בכל דור ישנם כמה בודדים, יחידים סגולה, שזכו לכך.

ורק אלו שזכו לזה, מסוגלים הם לדעת ולזכור את התורה כולה.

ומה עם השאר... השאר לא שייכים לזה! כי המח האנושי הרגיל אינו יכול להכיל כל כך הרבה.

האמנם???

בואו נעשה ניסוי קטן, ונעמוד להתבונן כמה דברים זוכרים אנו מעת שנולדנו, - זה הרי עובר כל מספר מציאותי. מדובר לכאורה במיליוני פריטי מידע הקיימים במוחנו.

כמה שמות חפצים מאכלים, אנשים או בעלי חיים מכירים אנו?! כמה מקומות בהם ערים, רחובות, בתים או בתי כנסיות, אנחנו זוכרים בעל פה?! כמה פעולות אנחנו יודעים לבצע בכל רגע נתון?! כמה שירים שונים, נמצאים אצלנו בתאי הזיכרון?!

יש זיכרון או אין?..

אם נתבונן בכמות מקום האחסון שלנו במוח, ונמיר את הזיכרונות שלנו לידיעות בתורה - הרי שבכך ניהפך להיות תלמידי חכמים מופלגים!!

נוכחנו לראות שהמח שלנו מסוגל להכיל הרבה מאד! וכאן באה שאלת השאלות!

אם כן, להיכן נעלם הכח הזכרני שבנו? ולמה את הלימוד שלנו שאנחנו כה משקיעים בו, בדיוק אותו אנו לא מצליחים לזכור לאורך זמן?? רק עובר שבוע שבועיים, והחומר מתחיל לשקוע אט אט, ולהישכח. זה כואב מאוד! זה מתחיל בפרטים קטנים, ואחרי תקופה כמעט שלא נשאר זכר. אז איפה נעלם לו המוח הגאון שלנו? למה פתאום יכולת האחסון שלו בלימוד שלנו כביכול נהיית מוגבלת... ופתאום הוא לא מאחסן את הלימוד בזיכרון?

התשובה לכך היא -

שמבחינת יכולת המח שלנו - הוא אכן מסוגל לאחסן חומר ומידע ללא הגבלה! כן, ללא הגבלה. אך ישנם דרכי פעולה ברורים, שעוזרים למוח להבין את רצוננו,

מיוחד לרגל תחילת זמן קיץ תשפ"ב - הדרכת חירום טלפונית:

כיצד להימנע מחמשת טעויות הרסניות

בדרך להצלחה בידיעת התורה

להאזנה חייג עכשיו: 02-6449396 שלוחה 6

הינם
ל-36 שעות
בלבד!!

בדיוק איך לבצע חזרות בצורה הנכונה - שהם חזרות מאתגרות ומלאות בחוויה, יהיה לנו חשק טבעי שיגרום לנו כמעט בעל כורחנו, לחזור על הלימוד ולדעת אותו היטב לטווח ארוך.

ובכלל, אם נדע איך ללמוד נכון ואיך לשנן טוב, נוכל לקצר פי כמה את זמני החזרות, כך שנוכל לחזור בשעה אחת פי כמה וכמה חומר ממה שהורגלנו, מה שימנה את קצב הגדילה שלנו, ויאפשר לנו להתקדם ולהגיע במהירות לפסגת השאיפות שלנו בידיעת התורה.

אז, תכל'ס איך מתחילים? מהי באמת הדרך הנכונה ללמוד ולחזור?

לאחר נסיון רב של 10 שנים עם מעל 3000 משתמשים, יגענו ומצאנו את השיטה הטובה שעזרה לאלפי אנשים, שראו בשיטה זו הצלחה מסחררת.

אך לתועלת הגדולה על מנת להקיף את הדרך הברורה ללמוד ולחזור, חבל לנו לקצר כאן בשורות בודדות את אותה תורה שלימה.

וכדי שנוכל באמת לתת לך את המיטב שבמיטב, הכנו עבורך הדרכה שלימה 'כיצד להימנע מ-5 טעויות ההרסניות בדרך להצלחה בידיעת התורה' - שם תקבל עקרונות חשובים, שפתחו לך עולם חדש בידיעת התורה. והיא זמינה כעת חינם ללא תשלום למשך 36 שעות בלבד.

הדרכה זו כעקרון נמכרת בתשלום, אך כעת לרגל תחילת זמן קיץ, שכולנו רוצים לעלות ולהתעלות, ואחרי שאנשים שנחשפו לשיטה זו הודו לנו שזה בא להם דווקא לפני זמן חדש, פתחנו גישה חינם לטובת לומדי התורה שכה חפצים ומשתוקקים לקצור פרי מעמלם.

המשובים שקיבלנו ממאזיני ההדרכה לא ניתנים לתיאור, אברכים שזמן רב הסתובבו מתוסכלים, החלו ליישם את הכללים מהדרכה נפלאה זו, ופתאום גילו שהם מסוגלים הרבה יותר, רוח של תקווה החלה לפעום בקרבם, עד שהפכו לתלמידי חכמים גדולים.

הכלים שתקבלו בהדרכה זו, הם כלים פרי ניסיון של למעלה מ-3000 סיפורי הצלחה, שאף קיבלו תמיכה נלהבת מגדולי ישראל, וב"ה זכות היא לנו להפיץ את הבשורה הגדולה בעם ישראל.

בהדרכה תקבל מענה ופתרונות מדויקים, כיצד לזכור את הלימוד באמצעות חזרות קצרות ואפקטיביות, וכיצד להפוך את החזרות לשעה מענגת ומלאת סיפוק, ואת הדרך שתוכל להתמיד בחזרות מתוך חשק אדיר ומבלי להרפות ידיים, לשבור אמונות מגבילות ולהתחיל להאמין שאני מסוגל הרבה הרבה יותר.

במהלך ההדרכה תיחשף לסודות המוח האנושי, וכיצד מאורי הדורות גדולי ישראל למדו וזכרו את תלמודם, וגדלו

לתלמידי חכמים מופלגים. כך, גם אתה יכול!

בסיום ההדרכה יינתן לכל המעוניין הסבר מלא, על ערכת קל-לזכור, הכוללת קורס מקיף ותוכנת מחשב גאונית, הבנויה על השיטות שהמיוחדות שבהדרכה, ואף תינתן הזדמנות מיוחדת לרגל תחילת הזמן, להצטרף במחיר מיוחד שלא יחזור על עצמו בזמן הקרוב. עם שלל בונוסים מיוחדים למצטרפים במסגרת המבצע הנוכחי.

בואו ניתן לעצמינו צ'אנס! כי אנחנו יכולים.

חבל להחמיץ!

להאזנה להדרכה חייג עכשיו 02-6449396 שלוחה 6

לרגל תחילת זמן קיץ אנו יוצאים שוב עם

הדרכת חירום

'כיצד להימנע מ-5 טעויות הרסניות בדרך להצלחה בידיעת התורה'

הדרכת חובה לכל אברך המעוניין לצאת בסוף זמן קיץ, עם סיפוק אדיר של 'תלמודו בידו'!

להאזנה להדרכה חייגו עכשיו:

02-6449396

שלוחה 6

ההדרכה זמינה חינם למשך 36 שעות בלבד!
(לאחר מכן הגישה להדרכה תהיה אך ורק בתשלום)

— מה תקבל בהדרכה? —

✓

תקבל כלי מדויקים איך לגרום לעצמך להתחיל להאמין ביכולותיך ושאתה מסוגל הרבה יותר.

✓

למה אין לנו חשק לבצע חזרות על בסיס קבוע? ואיך להתגבר על זה?

✓

איך עוצרים את התופעה המציקה, שכעבור שבועיים מהלימוד החומר מתחיל לאבד את הבהירות?

✓

מה הם 5 הטעויות ההרסניות שרבים מאיתנו נופלים בהם - בדרך לידיעת התורה? ואיך להינצל מהם?

קל לזכור

הדרך הנכונה לזכור התורה

הבטח לעצמך זמן קיץ פורה ומצליח!

חייג עכשיו: 02-6449396

לקבלת פרטים נוספים, להאזנה לסיפורי הצלחה ולזכור יש לשלוח בקשה למייל k026449396@gmail.com

לפרטים נוספים, להאזנה לסיפורי הצלחה ולזכור יש לשלוח בקשה למייל k026449396@gmail.com